

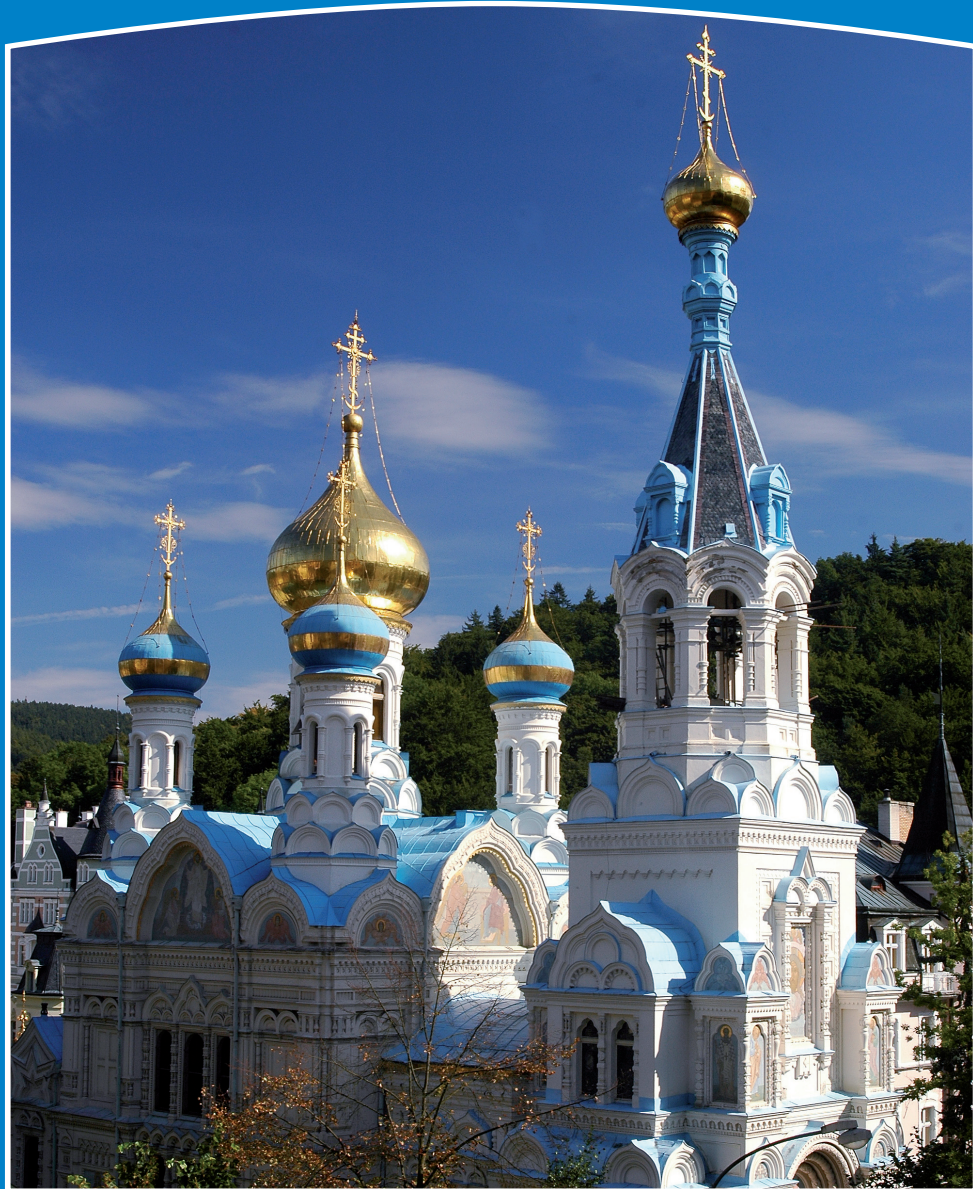
ROČNÍK LXIII

PROSINEC 2008

ČÍSLO 12

HLAS PRAVOSLAVÍ

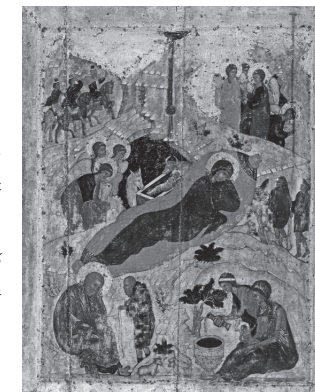

Příkrasné fresky zdobí horské kostelíky na Kypru, z nichž se již 14 stalo kulturním dědictvím UNESCO. Jsou to jednoduché stavby, které připomínají zvenčí chaloupky – chybí jim věže, kope. O to víc vás překvapí bohatá ikonopisná výzdoba uvnitř. Dnes vám představujeme chrám archanděla Michaela v obci Pedoulas. Unikátní fresky od neznámého autora se nám zachovaly z 15. století. V malé vesnici Podoulas, která leží v horách Troodos, místní pravoslavní křesťané z lásky k Bohu vystavěli celkem neuvěřitelných 11 kostelíků!

Milí čtenáři,

*v nadcházejícím Novém roce 2009 vám všem přeje-
me hodně Boží milosti a lásky, zdraví a sílu k tomu,
abychom byli schopni žít jako křesťané, milovat bliž-
ního svého jako křesťané, pomáhat všude tam, kde nás
bude zapotřebí a překonávat všechna pokušení, s nimiž
se na naší cestě budeme setkávat. Kéž hvězda, která
kdysi ukázala cestu mudrcům do Betléma, zasvítl jasně
i v našem životě. Kéž se naučíme trpělivě naslouchat
jeden druhému a společně nacházet poklady, které nám
každý den daruje náš Spasitel.*

*S láskou v Kristu
Maria*

**NAROZENÍ PÁNĚ
25.PROSINEC/ 7.LEDEN**

Z OBSAHU

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ POSVÁTNEHO SYNODU 4	AKTUÁLNĚ.....38
SLOVO METROPOLITY Věřící v nevěřícím světě.....6	Dva návraty: Milovice a Dvorce <i>Leoš Kyša</i>
TEOLOGIE O pravé víře.....9 <i>z díla Jana Damašského</i>	PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ O misionáři rockerovi.....40 <i>diákon Maxim Marek Švancara</i>
DUCHOVNÍ ČTENÍ Církev jako místo zbožštění člověka.....12 <i>archimandrita Georgios</i>	Vánoční sen.....43 <i>Pavlinka</i>
Novodobý šamanismus IX. ....14 <i>o. Jan Týmal</i>	RECENZE .....44 Michalkov: Dvanáct <i>Kyryl Bočkarev</i>
ZPRÁVY ZE SVĚTA Náboženství světa v dialogu 16	TÉMA O umění dávat a přijímat.....48 <i>Svatava Maria Kabošová</i>
Loučení s milovaným patriarchou.....18	O projektu hospic Karlín.....50 <i>s ing. arch. Tatjánou Tzoumasovou</i>
ZÁPISNÍK Z CEST .....21 Putování po Kypru <i>o. Libor Josef Kratochvíla</i>	Smrt a vzkříšení v pravoslaví.....54 <i>Roman Juriga</i>
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ .....24 O pravoslaví v USA <i>o. Antonij Drda</i>	ZAMYŠLENÍ Stáří není nemoc .....57 Na prahu Vánoc 58
EKOLOGIE.....30 Ekonomika vs. ekologie? <i>Roman Juriga</i>	ZE ŽIVOTA EPARCHIÍ 60
ROZHOVOR .....34 Pravoslavi je naše původní národní víra <i>s archimandritou Jáchymem</i>	Z REDAKČNÍ POŠTY 64
	SPOLEČENSKÁ KRONIKA 71
	Z PROGRAMU METROPOLITY .....72 Přehled archijerejských bohoslužeb

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ

POSVÁTNEHO SYNODU

PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH A NA SLOVENSKU

„Když se narodil Ježíš v judském Betlémě za dnů krále Heroda, hle magové od východu se objevili v Jeruzalémě a ptali se: „Kde je ten právě narozený král Židů? Viděli jsme na východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“ (Evangelium od Matouše 2,1-2).

Ve většině českých textů evangelia se těm mužům říká mudrci, ale v řeckém originále jsou jmenováni mágy a tak se říkalo perským žrecům. Jejich službou, mimo jiné, bylo zkoumat hvězdy. Právě tato služba způsobila jejich vnitřní drama a jejich podivuhodnou pout'. Vánoční tropar o nich zpívá: „Narození tvé, Kriste, Bože náš, zjevilo světu světlo poznání, neboť ti, kteří hvězdám sloužili, hvězdou naučení byli,

klanět se tobě, Slunci spravedlnosti, a poznat v tobě Výhonek z výsosti...“

Byla to Kristova, Mesiášova hvězda, která nám umožnila toto světlo poznat. Bůh dává světlo svého poznání, kdy chce a komu chce, a učí své vyvolené různými způsoby. Pro hvězdáře si vzal na pomoc hvězdu a ta hvězda je pak dovedla až k cíli jejich pouti. Předtím je však naučila poklonit se Kristu, byť to bylo v dalekém Betlémě a byť byl

ještě malé dítě. Poklonit se mu jako Slunci spravedlnosti – slunci, které duchovně ozáří svět a spálí v něm nespravedlnost. A hlavně, poznat v něm „Výhonek z výsosti“ – proutek, o kterém zpíval prorok Izajáš (53,1-2) a který vyléčí lid z nemoci hříchu.

Hvězda je opravdu dovedla do Betléma, našli Mesiáše, poznali v něm výhonek z výsosti, poklonili se mu a obětovali mu dary, které mu přinesli: zlato, kadidlo a myrhu a jejich srdce bylo plné radosti.

Ty dary měly prorocký význam. Zlato mluvilo o budoucím proroku a učiteli, jehož slova budou ryzí zlato. Kadidlo mluvilo a budoucím knězi, je-

hož modlitby za lid se ponosou jako vůně kadidla vzhůru k Bohu. Myrha, drahá mast, mluvila o budoucím králi, jemuž se dostane Božího pomazání, dá lidu svůj zákon a bude mu vládnout s láskou a nakonec za něj položí svůj život, neboť vzácná mast sloužila nejen pomazání králů, ale i pomazání mrtvých.

Opět oslavíme Vánoce. Světla na stromečku nám budou svítit jako hvězda, která nám chce sdělit tajemné poznání. S radostí budeme rozbalovat dárky. Najdeme mezi nimi i zlato Ježíšova slova, kadidlo jeho modlitby a myrhu jeho královské lásky? Jestliže ano, pak budou opravdu Vánoce.

Kristus se rodí, oslavujme ho!

KRISTUS SE RODÍ, OSLAVUJME HO!

+ KRYŠTOF

ARCIBISKUP PRAŽSKÝ, METROPOLITA ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

+ JÁN

ARCIBISKUP PREŠOVSKÝ A SLOVENSKA

+ SIMEON
ARCIBISKUP

OLOMOUCKO-BRNĚNSKÝ

+ JURAJ
BISKUP

MICHALOVSKÝ

+TICHON

BISKUP KOMÁRENSKÝ,
VIKÁŘ PREŠOVSKÉ EPARCHIE

VĚŘÍCÍ V NEVĚŘÍCÍM SVĚTĚ

CO JE KŘESŤANSKÁ VÍRA A S NÍ SPOJENÁ CÍRKEV?

Podle Písma svatého:

věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme (Žd 11,1); křesťanská víra předpokládá, že předmět víry, Bůh v Trojici, bude člověku přiblížen někým, kdo věřícím je a má poslání o víře hovořit.

Proto získání a prohloubení víry je především osobní zkušeností. Můžeme ji získat různým způsobem. Opravdová víra je však vždy velikým darem Božím. Ze strany lidské musíme o získání víry usilovat. Pomáhá nám v tom fakt, že člověk ve své podstatě je náboženský. Nemůže žít bez náboženských projevů, často velmi zmatených a nejasných, nevedoucích k živé víře v Boha.

Křesťanská víra se zrodila a dodnes žije ve

společenství věřících v církvi. Od samého počátku, a to i ve Starém zákoně, který vede ke Kristu, byla církev chápána jako putující Boží lid. V církvi nalézáme tajemné Tělo Kristovo.

Již svatí otcové církev dělili na:

- vítěznou – těch, kteří jsou ve věčnosti u Boha,
- bojující – těch, kteří žijí na zemi v čase a prostoru.

K vítězné či nebeské církvi patří svatí, apoštolové, mučedníci, vyznavači a v první řadě Matka Boží, přesvatá Bohorodice. Bojující či pozemská církev je spojená se světovými dějinami, jejím základem je apoštolská posloupnost, a proto ji nalézáme všude tam, kde se koná řádně eucharistické společenství.

Prvotní křesťanská církev vytvářela nejprve malá církevní společenství. Byla církvi mučedníků a vyznavačů. Okolní svět v římském impériu označoval křesťany za pohany, neboť se odmítali klanět „bohům udělaným lidskýma rukama“. Hlavně odmítali uctívat císaře jako boha.

Na začátku čtvrtého století se situace radikálně změnila. Církev se stala v římské říši dominující duchovní silou. Imperátor přestal být bohem, existoval však z Boží milosti, aby pečoval o Bohem mu svěřené obyvatele říše, za které byl Bohu odpovědný. Patriarchové a další představitelé nově vzniklé církevní administrativy byli v říši zodpovědní za duchovní vzdělání a duchovní růst věřících. Toto vše symbolicky znázorňovala dvouhlavá orlice, jež vévodila ve znaku římského impéria. Jedna hlava symbolizovala světskou moc a druhá moc duchovní. Nad oběma byla umístěna koruna s Kristovým křížem. Tak bylo všem jasné, že ve středu zájmu tehdejší společnosti byl Bůh. Římská společnost se řídila právními normami založenými na křesťanských ideálech a jejím hlavním úkolem bylo zastávat a prohlubovat křesťanskou víru.

I po rozdělení římské říše na Východ a Západ a také po rozdělení křesťanského světa na křesťany latinské, později reformované (evangeliky dnes v mnoha směrech) a pravoslav-

né měly nově zřizované evropské státy jasně křesťanský charakter.

KDY SE ZAČAL RODIT ATEISMUS, JAK VYPADAL A JAK SE DNES PROJEVUJE ATEISTICKÁ SPOLEČNOST?

Z dějin můžeme vyčíst, že ve starověké i středověké společnosti v Evropě nebylo nevěřících. Ateismus, jak jej známe, se v dnešní podobě zrodil až během 18. století a do západní křesťanské společnosti pronikl po francouzské revoluci. Tato revoluce určila nové vztahy mezi církví a státem. Státní zřízení přestalo být chápáno jako Boží dílo. Podobu státu začali určovat pouze jeho občané. Nikoliv Bůh, jak tomu bylo dříve, ale vůle lidu projevovaná v demokratických zákonech určuje dnes podobu novodobých evropských států.

Tyto představy spolu s novými filozofickými koncepcemi vedly k postupné ateizaci společnosti. V absolutní podobě byl tento proces uzákoněn po bolševické revoluci Leninovými dekrety po odluce státu od církve a církve od školy. Tím začala ateizace všech zemí Sovětského svazu a ostatních států východní Evropy, které Sovětský svaz ovládal.

Ateismus jako život bez Boha a bez účasti na životě církve ovlivňoval a stále ovlivňuje také postmoderní společnost v západní Evropě. Vládne zde spotřební mechanismus tržní ekonomiky, kde nezbyvá mnoho místa pro křesťanské hodnoty a ideály, jakými jsou například obět pro druhé z čistě lásky, pokora, chudoba, pokání a odpuštění. Postupně jsou i v západní Evropě křesťanské církve vytlačovány na okraj zájmu společnosti. Hlas víry a autorita církve není již rozhodující. Z původně klíčového místa ve společnosti se církev dostává do sféry privátní. Hlavním ideálem postmoderního člověka je adorace zdraví, tělesné krásy, bohatství a úspěchu.

Tak tomu bylo podobně i v zemích východní Evropy, kde se stala Albánie v šedesátých letech dvacátého století prvním čistě ateistickým státem, bez jediné církve či náboženské společnosti.

Během posledních dvaceti let se rozdíl mezi Východem a Západem postupně vyrovnávají. Avšak ateizace společnosti se nezastavila. To, že lidé nevěří, nezpůsobuje již ateistická výchova, nýbrž právě vliv konzumního způsobu života, kde pojem víry v Boha ztratil svůj původní obsah. Na Západě vznikla dokonce teologie o smrti Boha. Paradoxně žijí dnes věřící lidé hlavně v chudších částech Evropy: ve Španělsku, v Itálii, na Ukrajině nebo v Rumunsku.

JAK ŽIJÍ VĚŘÍCÍ MEZI NEVĚŘÍCÍMI V SOUČASNÉ DOBĚ?

V žádné zemi Evropské unie nemá církev rozhodující postavení. Je řada států s výrazně tradičním chápáním postavení církve ve společnosti. Patří mezi ně pravoslavné Řecko a Kypr, ale také Belgie nebo Itálie. Postupné zesvětštění – sekularizace se však ani těmto státům nevyhýbá. Obecně je církev v evropské společnosti chápána jako součást duchovní kultury národa. Křesťané, i když jsou většinou v menšině, jako je tomu např. u nás v České republice, denně musí obhajovat základní hodnoty lidského života.

Doposud je všude v Evropě zachována něžle jako den pracovního klidu, spolu s dalšími křesťanskými svátky, jako jsou Vánoce a Velikonoce. Většina lidí však v těchto dnech nenavštěvuje bohoslužby, ale věnuje se jiným aktivitám. To způsobuje, že věřící člověk, který plní své křesťanské povinnosti, je považován svými kolegy či kolegyněmi za mírně řečeno trochu nenormálního. Věřící lidé proto svůj duchovní život žijí většinou privátně, na úrovni své rodiny. Také moderní mediální prostředky jen sporadicky vypovídají o křesťanské víře a církevním životě.

Jak tento obraz současné postmoderní společnosti změnit? Jak uspořádat vztahy státu a církvi? Tyto a další otázky jsou předmětem úvah nejenom teologů, ale i odpovědných politiků, filozofů a sociologů. Naše Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku děkuje Hospodinu za to, že se počet jejich věřících členů na rozdíl od jiných tradičních církví

stále zvětšuje. Za posledních deset let jsme zaznamenali 100% nárůst věřících. Na mnoha místech, např. v Praze, se věřící pravoslavní do chrámu někdy ani nevejdou. To však neznamená, že naše společnost přestala být ateistická. Denně tiše ovlivňuje svým spotřebním charakterem naše věřící. **Nejen duchovní, ale všichni opravdu pravoslavně věřící lidé musí neustále chránit svoji otcovskou víru, nedělat žádné kompromisy a pomáhat ve víře těm, kteří podléhají vlivům okolního světa.**

Velmi důležitou roli v tom hraje výchova v rodině i v církvi. V této oblasti musíme stále mnoho napravovat a zlepšovat.

Křesťanská víra bude žít a působit tak dlouho, dokud tu budou lidé věřící. Stále platí slova Pisma svatého o Církvi, že ji nic nepřemůže, dokonce ani brány pekelné (Mt 16,18).

Nadchází doba vánoční, která není určena pouze nám křesťanům, abychom slavili Kristovo narození. Vánoce jsou svátkem všech bez rozdílu, tj. věřících i nevěřících a i těch, kteří většinou své city neprojevují.

Vánoční atmosféra vede k zamyšlení nad smyslem života. Příběh o narození Dítěte v Betlémě v chudé stáji nám připomíná, že pravé lidství se uskutečňuje všude tam, kde vládne opravdová láska, porozumění a schopnost podat pomocnou ruku druhému.

Proto je vánoční čas obdobím, kdy téměř každý vnímá, že život je veliký dar, kterého si je třeba vážit. Zároveň že je to velmi křehký dar a zasluhuje péči nejen celé společnosti, ale také každého z nás. Když přemýšlíme zvláště nad tajemstvím zrození života, máme také blízko k zamyšlení nad tajemstvím vzniku světa. Mnozí si pak v jemné vánoční atmosféře uvědomí, že zrození světa, stejně jako zrození života, může být pouze dílem všemohoucího a milujícího Stvořitele. Každý člověk, ať si to přiznává nebo ne, je nositelem Božího obrazu. A právě Vánoce jsou dobou, kdy si tuto pravdu můžeme jasně uvědomit a kdy můžeme pomoci oživit víru v srdcích těch, kteří na ni po celý rok zapomínali.

METROPOLITA KRYŠTOF

SVATÝ JAN DAMAŠSKÝ Z DÍLA O PRAVÉ VÍŘE

Někteří nám mají za zlé, že uctíváme a klaníme se ikonám Spasitele a Vládkyně naší, jakož i jiných Kristových svatých a služebníků. Necht' si připomenou, že na počátku stvořil Bůh člověka podle svého vlastního obrazu. Zdali ne proto si vzájemně prokazujeme čest, že nosíme v sobě tento stvořený obraz Boží?

Neboť, jak pravil bohomyslný a v Božích věcech znalý Basil, čest prokazovaná ikoně, přechází na prototyp. A prototypem je to, co je na ikoně zobrazeno, z čeho byla forma odvozena. Což ne právě proto se Mojžíšův lid modlil kolem stánku, protože byl obrazem a typem nebeských věcí, ba celého stvořeného universa? Bůh totiž řekl Mojžíšovi: „Hleď, abys všechno udělal podle vzoru, který ti byl ukázán na hoře!“ A cherubové zastíňující archu úmluvy, cožpak nebyli dílem lidských rukou? A věhlasný chrám v Jeruzalémě, cožpak nebyl dílem lidských rukou a lidského umění?

Písmo svaté ovšem skutečně zakazuje uctívání soch, avšak ve spojení s přinášením obětí bésům či démonům. Oběti přinášeli pohané (Heléni), oběti přinášeli i židé, avšak pohané bésům (démonům), zatímco židé Bohu. Obět' pohanů nebyla Bohu milá, proto byla i odsouzena, ale obět' spravedlivých byla Bohem přijata laskavě. Obětoval Noe „i ucítil Bůh vůni libou“ dobrého předsevzetí a přijal Jemu projevenou vůni lásky. Avšak helénské sochy, zobrazující démonské podoby, nebyly Bohu milé, a proto byly zakázány.

Kromě všeho toho – byl by kdo schopen vytvořit podobu Boha neviditelného, který nemá tělo, který nemůže být znázorněn ani popsán výkladem ani tvarem zobrazen? Byla by to přece úplná pomatenost a bezbožnost chtít ztvárnit Božství. Zde je důvod, proč bylo ve Starém zákoně používání obrazů stlačeno na minimum.

Jinak se však jeví tato věc od té doby, kdy se Bůh svým „slitováním a milosrdenstvím“ stal k našemu spasení plně člověkem. Nejde už o to, jak se ukázal kdysi Abrahamovi v podobě člověka, ani jak se zjevoval prorokům, nýbrž o to, že vpravdě samou bytostí se stal člověkem. Vždyť přebýval na zemi a s lidmi se stýkal, činil zázraky, snášel utrpení, by ukřižován, vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa. A to všechno se dalo naprosto skutečně a před očima lidí, a bylo to zapsáno pro naši paměť a pro poučení všech, kteří při tom nebyli, abychom, i když jsme to sami neviděli, slyšíc však o tom a věříc v to, dosáhli blaženosti Páně. Protože však ne každý umí číst a ne každý se vzdělává čtením, ustanovili Otcové, aby ony

důležité události byly napsány v obrazech, aby-
chom si je snadněji pamatovali. Často se stává,
že být v daném okamžiku na Kristovo utrpení
nemyslíme, pohled na obraz Krista ukřižovaného,
nám spasitelné utrpení okamžitě připomene a tu
se pokorně pokloníme – nikoliv hmotě (obrazu),
nýbrž tomu, co je vyobrazeno. Neuctíváme přece
ani hmotu evangelia, ani materii kříže, nýbrž to,
co vyobrazují. Jaký pak je rozdíl mezi křížem, na
kterém není znázorněn Kristus, a křížem, který
toto znázornění má? ¹

Totéž platí i o Matce Boží. Čest, kterou jí pro-
jevujeme, přesahuje totiž na Toho, který se z ní
vtělil. Podobně i hrdinské činy svatých mužů nás
rozohňují k mužnosti, horlivosti a napodobování
jejich ctností i ke vzdávání slávy Bohu. Jak jsme
již řekli, „projev úcty k nejlepším spolupráč-
níkům je projevem lásky k společnému Vládci“. Také čest projevová jejich ikoně se vztahuje na
zobrazené osoby.

Je to však tradice nepsaná, podobně jako je
nepřepsanou tradicí modlitba tváří obrácenou k vý-
chodu, uctívání kříže a mnoho jiných podobných
zvyklostí.

Existuje také vyprávění, jak edeský král Abgar
poslal malíře, aby pořídil Kristův portrét, avšak
když malíř nebyl schopen zachytit jeho tvář vy-
zařující světlo, sám Pán přiložil himation (plátno,
plášť) ke svému božskému a oživujícímu obličejí,
zanechal na něm svůj obraz a potom jej poslal Ab-
garovi, jak si to přál. ²

Také apoštol národů sv. Pavel píše, že i apoš-
tolové zanechali mnohé nepsané tradice: „Nuže
tedy, bratři, stůjte pevně a držte se toho učení, kte-

ré jsme vám odevzdali, ať už slovem nebo dopi-
sem.“ A Korint'ánům píše: „Chválím vás, bratři,
že si mne stále připomínáte a držíte se tradice,
kterou jste ode mne přijali.“

*V této kapitole shrnul sv. Jan Damašský myšlen-
ky ze své obsírné třídílné obrany uctívání obrazů.*

Těm, kteří se ptají, zda dvě přirozenosti porodila svatá Bohorodice a zda dvě přiro- zenosti viselo na kříži?

Označení přirozeností slovy „to ageneton“ a „to
geneton“ (Tj. „bytí nevzniklé“ a „bytí vzniklé“,
řecky psané s jedním „n“), znamenají přirozenosti
„nestvořenou“ a „stvořenou“ a týkají se povahy
bytí. Naproti tomu označení „to agenneton“ a „to
genneton“ (řecky psané se dvěma „n“, „neroze-
nost“ a „rozenost“, čili označení, že se něco nezro-
dilo nebo zrodilo, se netýkají přirozenosti, nýbrž
hypostase. Jde-li o přirozenost Boží, znamená
tudíž agenetos bytí nevzniklé, čili nestvořené, ale
všechno další, co následuje po Boží přirozenos-
ti, jsou geneta, neboli bytí vzniklá, čili stvořená.
Nazíráme-li dále Boží nestvořenou přirozenost,
rozdělujeme v Otci „nerozenost“, neboť není zro-
zen, v Synu „rozenost“, neboť je předvěčně rozen
z Otce, a ve svatém Duchu „vycházení“. U všech
živých tvorů, ve všech jejich podobách najdeme
jako první vlastnost „nerozenost“, přitom však
„vznik“, neboť povstali od Tvůrce, ale nezrodili se
ze sobě podobných. Tvorové tedy mají vznik, če-
muž odpovídá slovo genesis, zatímco výraz gen-
esis se vztahuje k Bohu. Z jediného Otce má svůj
původ spolubytý (homousios) Syn. U tělesných
bytostí je původ spolubytných hypostasí (Osob)
dán spojením mužského a ženského jedince.

*Prokopia o Abgarově listu Kristovi a Kristově
odpovědi. Někteří autoři soudí, že tento od-
stavec je pozdější interpolace v díle sv. Jana
Damašského. Kriticky o Abgarově legendě
a osudech edeského obrazu viz C. Dobschütz,
Christus – Bilder, in Texte und Untersuchun-
gen, vyd. A. Hanack 1899. Srovnej naproti
tomu L. Uspenskij O pravoslavné ikoně v ča-*

Z toho vyvozujeme, že nejde o rození přiroze-
nosti, nýbrž hypostase. Kdyby šlo totiž o rození
přirozenosti, nebylo by možné vidět v oně přiro-
zenosti znaky rozenosti a nerozenosti.

Tudíž přesvatá Bohorodice porodila HYPO-
STASI (Osobu), poznávanou ve dvou přirozenos-
tech: božské, rozené z Otce mimo čas, a lidské,
která z Matky přijala posléze v čase tělo a tělesně
se zrodila. Kdyby však tazatelé na nás znovu do-
tírali, že přece Narozený ze svatě Bohorodice má
dvě přirozenosti, odpovídáme: Ano, má dvě přiro-
zenosti, ale On je tentýž najednou, Bůh i člověk.
Podobně se to vztahuje i k ukřižování, vzkříšení
a nanebevstoupení. tyto události se netýkali přiro-
zenosti, nýbrž hypostase. Avšak Kristus, jsa ve
dvou přirozenostech, trpěl v přirozenosti schopné
trpět a v té byl ukřižován. Na kříži ovšem viselo
tělo, nikoliv Božství. Kdybychom se zeptali našich
tazatelů: Dvě přirozenosti zemřely? – odpověděli
by nám: „V žádném případě.“ Tudíž ani dvě přiro-
zenosti nebyly ukřižovány, ale jako se Kristus,
čili vtělivší se Božský Logos, narodil, a narodil se
v těle, tak také tělesně byl ukřižován, tělesně trpěl
a tělesně zemřel, zatímco jeho Božství zůstalo utr-
pením nedotčeno.

**Celá kniha svatého Jana Damašského
O pravé víře, z které přinášíme ukáz-
ku, vyšla v Pravoslavném vydavatel-
ství v roce 1994 a pro zájemce je stále
dostupná v prodejnách pravoslavné
literatury. Knihu si můžete objed-
nat i prostřednictvím našeho portálu
www.hlaspravoslavi.cz**

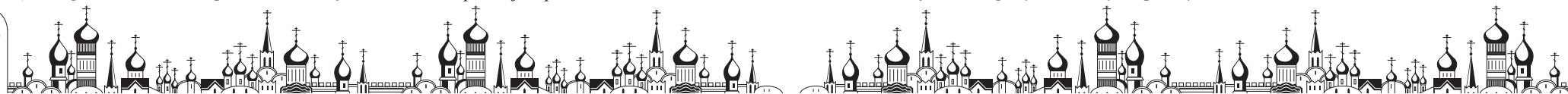
*sofise Messenger de laxarchat du patriarche
russe en Europe occidentale, no 2/3, Paris
1951. O Abgarovi píše též Eusebios.*

*3) Byly to otázky monofyzitů, zejména stou-
penců patriarchy Severa, kteří zdůrazňovali
v Kristu božskou přirozenost, ale lidskou zleh-
čovali. Jejich teologický slovník byl nepřesný.*

Svatý Jan Damašský

Narodil se kolem roku 676 a zesnul kolem
r. 754. Působil v Damašku při dvoře tamního
kalifa, později odešel do monastýru sv. Sávy
Osvíceného nedaleko Jeruzaléma, kde se stal
mnichem a r. 734 knězem. Významně zasáhl
do vznikajících debat o oprávněnosti uctívá-
ní ikon. Jeho stanoviska přijal VII. všeobecný
církvní sněm r. 787. Svatý Jan Damašský
byl také tvůrcem církevních hymnů, které se
dodnes zpívají při pravoslavných bohosluž-
bách. Bohosloví – O pravé víře – se stalo
teologickou učebnicí i ve slovanských pra-
voslavných církvích, neboť bylo přeloženo
již na začátku 10. století v Bulharsku cyri-
lo-metodějskými žáky. Jan Damašský ovlivnil
na západě Tomáše Akvinského a na východě
celou řadu středověkých a novověkých mys-
litelů. I dnes je podivuhodně podnětné, neboť
nás uvádí do víry prvotního křesťanství doby
apoštolské a doby církevních Otců.

CÍRKEV – MÍSTO ZBOŽŠTĚNÍ ČLOVĚKA

ÚRYVEK Z KNIHY THEOSIS JAKO SMYSL ŽIVOTA

Ti, kteří si přejí sjednotit se s Kristem a prostřednictvím Krista i s Bohem-Otcem, vědí, že k tomuto sjednocení dochází v Kristově Těle, kterým je naše svatá pravoslavná Církev. Tímto sjednocením však musíme rozemět nikoliv sjednocení z Božskou bytostí (podstatou), nýbrž se zbožštěnou lidskou přirozeností Krista. tato jednota s Kristem však není nijak zdánlivá či povrchní a nemá jen čistě mravní charakter.

My totiž nenásledujeme Krista v tom smyslu, jak někteří lidé následují osobu či učení filosofa nebo nějakého náboženského učitele. My jsme údy Kristova Těla, údy Církve. Církev je Tělem Kristovým, a to Tělem skutečným, chápaným ne pouze ve smyslu mravním či přeneseném, jak se na toto téma mylně pokoušeli psát někteří teologové, kteří nedokázali dostatečně hluboko chápat a proniknout do tajemství ducha naší svaté Církve. Kristus nás křesťany přijímá, "navzdory naší nehodnosti a hříšnosti, a vtěluje nás do svého vlastního Těla. Činí nás hodnými jeho samého a my se stáváme – nikoliv pouze mravně, ale skutečně – údy jeho Těla. Vždyť i svatý apoštol Pavel říká: *Neboť jsme údové těla jeho, z masa jeho a z kostí jeho.* (Ef 5,30)

Přítom samozřejmě záleží na duchovním stavu jednotlivých křesťanů, kteří někdy bývají živými, jindy pouze „odumřelými“ údy Kristova Těla. Ale ani jako „mrtví“ údové nepřestávají být údy jeho Těla. Je-li například nějaký člověk pokřtěn, stává se tím okamžikem údem Kristova Těla. Když však opět učení pokání, je okamžitě prostoupen božským životem a stává se živoucím údem Těla našeho Pána. Už nepotřebuje druhý křest. Něco jiného je ovšem, když se jedná o nepokřtěného člověka – ten se nestává údem Kristova Těla,

ani kdyby vedl sebemravnější život. Je zapotřebí, aby byl i on pokřtěn, aby se stal údem Kristova Těla, aby byl v Krista vtělen.

Co se týče nás, kteří jsme pokřtěni, nás, kteří jsme se stali údy Kristova Těla, nám je Kristův život, jeho božský život neustále nabízen a může se stát naším vlastním životem. Býváme tak obdarováni životem, spasení a zbožštění – nebyli bychom sto dosáhnout zbožštění, kdyby nás Kristus neučinil údy svého svatého Těla.

Naše spasení by nebylo dost dobře možné, kdyby nebylo svatých tajin Církve, kterými jsme, podle svatých Otců, vtělování do Kristova Těla, které nás činí stejným Tělem a stejnou Krví, kterými je sám Kristus.

Jak velký dar, jak mocná milost... můžeme-li být účastníky svatých tajin. Jsme proměňováni v Krista, jeho život se stává naším životem, jeho Krev se stává naší vlastní krví. Svatý Jan Zlatoústý k tomu poznamenává, že Bůh nemá nic většího, co by mohl člověku nabídnout, než to, co mu nabízí ve svatě tajině Eucharistie. Ani člověk však nemůže žá-

dat od Boha nic víc, než čím byl obdarován ve svatě tajině Eucharistie.

Jestliže jsme pokřtěni, myropomazáni a vyznali jsme se ze svých hříchů, přijímáme Tělo a Krev Páně a stáváme se bohy „Boží blahodatí“. Sjednocujeme se s Bohem, už nejsme cizinci, ale stáváme se jeho drahými blízkými.

Uvnitř Církve, ve které se sjednocujeme s Bohem, zakoušíme tuto novou realitu, kterou Kristus přinesl na svět – nové stvoření. Touto novou realitou je život Církve a život Krista, život, který se stává naším vlastním životem, jímž nás obdarovává Duch svatý.

Všechny věci uvnitř Církve jsou činěny s jediným cílem: vedou ke zbožštění – svatá liturgie, svatě tajiny, bohoslužba, zvěstování Evangelia, půst, zkrátka všechno. Církev je jedinečným místem zbožštění. Církev není sociální, kulturní, ale ani historickou světovou institucí. Ne, s žádnou takovou ve světě zřízenou institucí či organizací, nadací či podobným dobročinným společenstvím nemůže být srovnávána. Naše pravoslavná církev je veskrze zvláštní, unikátní místo Božího sjednocení s člověkem – místem zbožštění člověka. Člověk se může stát bohem pouze uvnitř Církve, nikde jinde. Nemůže k tomu dojít ani na půdě univerzit, ani v jiných sociálních zařízeních, ani v čemkoliv krásném a prospěšném, co je ve světě. Nic z toho, co svět nabízí, jakkoli dobrým se to může zdát, nemůže nikdy poskytnout to, co skýtá Církev.

Žádné světské instituce či systémy proto nikdy nemohou Církev nahradit, byť se o to budou snažit sebevíc. Může se stát, že my, slabí a hříšní lidé, budeme čas od času procházet v Církvi osobními krizemi a těžkými obdobími. Je také možné, že i v samotném lůně Církve čas od času dojde k různým po-

horšením. K těmto věcem dochází proto, že jsme pouze na cestě ke zbožštění, a je tudíž přirozené, že se tak projevuje naše slabá lidská přirozenost. Bohy se postupně stáváme, ještě jimi nejsme. Jakkoli často se tyto věci mohou uvnitř Církve objevovat, nikdy by nás neměly svést k tomu, abychom se k Církvi obraceli zády, neboť pouze v ní máme jedinečnou možnost sjednotit se s Bohem.

Když kupříkladu přicházíme do chrámu, abychom byli přítomni svatě liturgie, a potkáváme tam některé lidi, kteří božské liturgii nevěnují náležitou pozornost, neskrývaně se mezi sebou baví a stávají se příčinou všeobecného rozptýlení, napadá nás přirozeně myšlenka: „co mi vlastně přináší návštěva chrámu? Nebylo by lepší, kdybych zůstal doma, kde bych měl jistě více klidu a pohodlí k modlitbě?“ Tomuto ďábelskému pokušení však nesmíme podlehnout. Je třeba takovou myšlenku nesmlouvavě odmítnout a říci: „Snad bych mohl mít doma více zdánlivého klidu, ale nikdy nebudu moci obdržet onu Boží blahodát, která mě může posvětit a zbožštit. Nebudu se moci setkat s Kristem, který je přítomen ve své Církvi, a nebudu moci ani přebývat v přítomnosti svatého Těla a drahocenné Krve Krista, které se nacházejí v jeho svatém chrámu – na svatém prestolu. Nebudu se moci zúčastnit Tajemné večeře, která se uskutečňuje během svatě liturgie. Budu odloučen od svých bratří a sester v Kristu, kteří společně se mnou tvoří Kristovo Tělo.“

Ať se tedy stane cokoli, neopouštějte naši Církev, neboť pouze v ní nalzáme cestu ke zbožštění.

ARCHIMANDRITA GEORGIOS,
PŘEDSTAVENÝ POSVÁTNÉHO MONASTÝRU
SV. ŘEHOŘE NA SVATÉ HOŘE ATHOS

Úryvek z knihy „Theosis (Zbožštění) jako smysl života“ přeložil z řeckého originálu s přihlédnutím k ruskému a anglickému překladu Michal Dvořáček a vydala Pravoslavná církevní obec v Brně. Knihu je možné objednat prostřednictvím portálu www.hlaspravoslavi.cz

NOVODOBÝ ŠAMANIZMUS X.

V dnešním vyprávění se vydáme na pout' „za peyotlem“ se středoamerickými Indiány Huilochy a podíváme se zblízka na jednu z duchovních pastí, která na první pohled vypadá tak lákavě a idylicky... i pro mnohé povrchní křesťany. Zkusme si přečíst jedno autentické vyprávění pozorovatele.

Peyotl se v horách Siery Madre nevyskytuje, a proto Indiáni musejí překonávat velké vzdálenosti, téměř 300 kilometrů, aby získali nezbytné zásoby pro obřady. Ve vysoko položené poušti u San Luis Potosí, leží Wirikúta, mytické místo zrodu. Zde přebývají nadpřirozené bytosti známé jako Kakauyaríxi. Dávnověcí, božští předkové. Zde se hikuri, kouzelný kaktus, zjevuje v podobě Staršího bratra jelena, prostředníka, jehož maso umožňuje nejen vyvoleným šamanům, ale i obyčejným Huicholům překročit omezení lidské podmíněnosti a nalézt „vlastní život“... Trasa vznikla velmi dávno, v časech mýtů, když Velký šaman, Oheň, oslovaný jako Tatewarí, Náš praděd, vedl dávné bohy na první pout' za peyotlem. Vypráví se, že bůh ohně je potkal, jak sedí v kruhu v huicholské svatyni a každý si stěžuje na jinou chorobu. Když se ho zeptali na příčinu svých neduhů, Velký šaman jim řekl, že trpí, protože nebyli na lovu posvátného Jelena (peyotlu) ve Wirikútě, jak to činili jejich předkové. Tím přišli o léčivé síly, které poskytuje jeho zázračné maso. Rozhodli se tedy, že vezmou luk a šípy a budou následovat Tatewarího, aby „na-

lezli svůj život“ ve vzdálené zemi Jelena-Peyotlu...

Naprosto podstatnou podmínkou fyzické i duševní úspěšnosti posvátné výpravy za peyotlem je obřad sexuálního očistění, které má poutníky navrátit do stavu prenatalní nevinnosti. Vyžaduje to po všech účastnících, mužích i ženách, aby veřejně vyjmenovali všechny své sexuální partnery od puberty a naprosto přísně se vyžaduje, aby nikdo z přítomných neprojevil ani sebemenší dávku hněvu či žárlivosti. Huicholové říkají: „Stali jsme se novými, jsme čistí, jsme znovu zrození“ Křehký stav „novorozenců“ poutníků vyjadřuje také pletená šňůra, která je váže symbolicky jednoho k druhému a prostřednictvím jejich šamana i k samotné Matce zemi. Šaman, jako by zavazoval pupeční šňůru, dělá uzel pro každého účastníka a pak namotá šňůru do spirálovitého tvaru a připevní ji na konec svého loveckého luku. Spirála je metafora pro cestu na „místo zrodu“ a následný návrat do „tohoto světa“ čili pro smrt a znovuzrození. K rozvázání uzlů symbolické pupeční šňůry dojde až po návratu z Wirikúty. Do této šňůry šaman „zavázal“ sexuální zkušenosti všech účastníků a její obřadní spálení tak dokončuje očistný rituál.

Po symbolickém odhození dospělosti a lidské identity se poutníci mohou skutečně ztotožnit s duchy, protože stejně, jako jejich vedoucí je Tatewarím, bohem ohně a Prvotním šamanem, i oni se stávají původními božstvy, která jej následovala na dávný hon na Jelena-Peyotla.

*Jak krásné jsou ty hory,
jak krásné jsou ty hory,
tak zelené, všude kolem nás.
Ani teď si nepřipadám,
ani teď si nepřipadám,
ani teď si nepřipadám, jak bych se
vracel na svůj ranč.*

*Protože na mém ranči je to tak ošklivé,
tak strašně ošklivé je to na mém ranči,
a tady ve Wirikútě je tak zeleno, tak zeleno,
a nají se tu člověk, jak je libo.*

*mezi květinami (peyotlem) tak nádhernými,
nic kolem tebe, než květiny,
nádherné květy se zářivými barvami,
tak krásné, tak krásné.*

*A sníst můžeš, co se do tebe vejde,
každý je tu sytý, tak plný jídla.
Po horách se tak pěkně chodí,
tak pěkně se pokřikuje a směje,
tak volně, jak se ti zachce,
a jsi pohromadě se svými přáteli.
Neplačte, bratři, neplačte.
Protože jsme přišli se radovat,
přišli jsme na tento pochod,
abychom našli svůj život.*

*Protože my všichni,
my všichni,
my všichni jsme dětmi,
my všichni jsme syny,
zářivě barevné květiny,
a není tu nikdo,
není tu nikdo,*

kdo by litoval, že jsme, čím jsme.

Není to krásné? Není to dojemné? Když si člověk přečte verše tohoto jásaveho zpěvu poutníků do Wirikúty, sám by se k nim snad přistě přidal. Ale přes všechny ty krásné pocity se nemohu vyhnout varovnému tvrzení, že je to past. Když si dám

dohromady onu nezřetelnost rozdílů či hranic mezi dobrem a zlem (o níž už byla řeč) na straně jedné a přitažlivou atmosféru pouti do Wirikúty na straně druhé, nemůže mne to nenapadnout. Hovořím-li o pasti, nechci tím ovšem jedním dechem říci, že automaticky odsuzuji všechny poutníky a vyznačce mezkalinového náboženství k záhubě a zatracení. To bych jim jednak vůbec nepřál a jednak to ani nemohu udělat už z toho důvodu, že nejsem Bůh. A také nejsem schopen ani v nejmenším posoudit, jaké šance měli nebo neměli Huicholové k poznání pravoslavného křesťanství. Záměrně zdůrazňuji pravoslavného, protože kdybych byl na jejich místě a poznal křesťanství v té podobě a především za takových okolností jako oni, nevím sám, jestli bych se stal horlivým křesťanem. Myslím to zcela vážně. (Znám například dobře člověka, který žije v Čechách a seznámil se s různými podobami místního křesťanství, a který by patrně dodnes byl buddhistou, kdyby nepoznal Pravoslaví.) Proto ani nejsem sám schopen posoudit, na základě čeho bude Huichol souzen na konci věků, zda za svou povrchní znalost křesťanství, či za svou oddanost mezkalinovým božstvům, nebo (jak píše sv. Pavel) podle svého svědomí. Ale o jednom jsem přesvědčen zcela určitě. Jsem přesvědčen, že z objektivního duchovního hlediska je Wirikúta démonickou pastí, se vším co k pasti náleží a co do ní láká. A to i pro (nebo především pro) povrchní křesťany, nakolik napodobuje mnoho věcí, které přináší lidem Církev jako skutečně podstatné pro spásu, totiž: pokání, očistění (odpuštění hříchů) a osvěcení ducha při setkání s Bohem, a to i formou fyzického přijímání, nápadně připomínajícího Eucharistii.

O. JAN TÝMAL

Celou publikaci Šamanizmus (i tuto zkrácenou kapitolu o peyotlu v plném znění) si můžete přečíst na osobních internetových stránkách o Jana: www.popjan.cz

Tyto texty doporučujeme k prostudování duchovním i laikům především proto, že stručnou a přehlednou formou přináší základní orientaci v duchovních směrech a učeních, která „v lákavých obalech“ znovu a znovu oslovují nejen hledající mládež.

NÁBOŽENSTVÍ SVĚTA V DIALOGU

Kyprská pravoslavná církev a římskokatolické společenství sv. Egidia uspořádali na Kypru 16. - 18. listopadu 2008 mezinárodní setkání CIVILIZACE MÍRU - NÁBOŽENSTVÍ A KULTURY SVĚTA V DIALOGU. Konference se zúčastnili nejen přední představitelé všech monoteistických náboženství, ale v podstatě všechny významné náboženské skupiny světa a různá duchovní společenství. Úvodní pravoslavné svaté liturgie se zúčastnili nejen římskokatolič-

tí biskupové, ale i zástupci protestantských církví, rabíni, islámští imámové, vyznavači buddhismu, šintoismu a dalších duchovních směrů a proudů spolu se zástupci UNESCO a významnými politickými představiteli řady států. Pozvání na konferenci přijal také nejvyšší představitel naší autokefální místní církve Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku.

Na konferenci bylo připraveno 22 panelových diskusí na různá témata, z nichž si povšimneme alespoň některých:

- * Xenofobie a filoxenie - vítejte cizinci.
- * Modlitba jako zdroj míru.
- * Izraelité a Palestinci v dialogu za mír.
- * Irák: na cestě k civilizaci míru.
- * Křesťané a násilí dnes.
- * Lidská práva: 60 let po podpisu deklarace.
- * Mučedníci 20. století.
- * Víra a láska.
- * Libanon: příze pro civilizaci koexistence.
- * Ekumenizmus, křesťanská jednota a mír mezi národy.
- * Islám a křesťanství: komplex mnohotvárných vztahů.

* Židé a křesťané ve vzájemném dialogu.

* Nadešel čas Evropy?

V poslední z jmenovaných panelových diskusí vystoupil také metropolita Kryštof, promluvil řecky a jeho přednáška se setkala s velkým zájmem posluchačů. Vedl panelovou diskusi spolu s Jeanem Pierrem Ricardem, kardinálem a arcibiskupem z Bordeaux ve Francii, ministrem zahraničí Recka p. Theodorem Kassimisem a Jeanem Arnoldem de Clermont, prezidentem Evropské rady církví. Vladyka Kryštof připomenul, že právě evropští pravoslavní křesťané mohou dnes napomáhat mírovému procesu více než kdykoliv dříve, právě proto, že se v pravoslavných chrámech setkávají věřící různých národů a kulturních tradic – mnohé z nedávných konfliktů se bytostně dotýkaly právě pravoslavných. Ať již jde o více než 30 let rozdělený Kypr (konference se symbolicky konala jen pár metrů od tzv. Zelené linie, kterou chrání vojska OSN), Kosovo nebo Osetii. Zmínil se také o tom, jak se nejvyšší představitelé pravoslavných církví zasadili o ukončení násilí při gruzínsko-ruském konfliktu a vysvětlil přítomným novinářům i delegátům podstatu problému. V rozhovorech s médii zdůrazňoval, že bychom se měli umět dívat pravdě do očí a pojmenovávat skutečnost a konkrétní jevy ve společnosti pravými jmény.

Konference se zúčastnila také ing. arch. Taťána Tzoumasová, která připravila pro konferenci prezentaci projektů Pravoslavné akademie. Technické zázemí konference (v sálech byly dřevěné obklady a chyběla projekční plátna) však neumožnilo promítnout velmi pečlivě připravenou audiovizuální prezentaci, nicméně projekty byly představeny v užším kruhu jednotlivým delegátům (každý měl možnost odnést si i DVD s prezentací) a setkaly se s velkým zájmem i oceněním přítomných. Šlo zejména o projekt systému poskytování humanitární pomoci – mobilní úpravny pitné vody (Pravoslavná akademie na projektu spolupracuje s týmem české společnosti Krofta Uniservis), která nadchla zejména církve afrických zemí jako prevenci proti nemocem a humanitárním katastrofám. O projekt měli velký zájem také sami Kypřané. Kypr se toptiž potýká s vážným nedostatkem pitné i užitkové vody

a zajímá se také o alternativní technologie výroby elektrické energie. Metropolita Kryštof upozornil, že válečné konflikty v budoucnu mohou být vedeny právě z důvodů bojů o získání přístupu ke strategickým surovinám a pitné vodě. Právě proto je důležité, aby se i církve staly nositelkami nových myšlenek, technologií a projektů, které do budoucna nabízejí řešení.

Konferenci ukončila modlitba za mír. Přímý přenos panelových diskusí zabezpečovalo několik televizních štábů. Nejen účastníci konference, ale i Kypřané, s nimiž jsme měli možnost se setkávat ještě několik dní po ukončení tohoto setkání, hovořili o nebývalé síle, kterou pocítili po modlitbě za mír. Naplnila je nadějí, že díky modlitbám na celém světě nejen Kypr vykročí vstříc nové budoucnosti a překoná obtíže rozdělení, ale i jinde ve světě se podaří najít mírová řešení ve vzájemném dialogu, k němuž stačí tak málo: mít dobrou vůli, zastavit se a pozorně naslouchat jeden druhému.

FOTO A TEXT KYRIL BOČKAREV

LOUČENÍ S MILOVANÝM PATRIARCHOU

5. prosince 2008 zasáhla celé Rusko i pravoslavný svět smutná zpráva: k Hospodinu odešel jeden z nejvýznamnějších hierarchů, představitel Ruské pravoslavné církve, Jeho Svatost Alexij II., patriarcha moskevský a celé Rusi, který byl 15. ruským patriarchou a stál v čele Ruské pravoslavné církve 18 let. Zesnul v nedožitých osmdesáti letech ve své patriaršské rezidenci po srdeční příhodě. Posvátný synod naší místní pravoslavné církve vyzval věřící, aby se modlili za patriarchu Alexije II.

Hluboce a upřímně truchlili nejen Rusové, ale spolu s nimi pravoslavní na celém světě. Hlavní ruské televizní stanice změnily programovou skladbu a zařadily pořady o zesnulém patriarchovi. Prezident Medveděv přerušil zahraniční cestu v Indii a vrátil se do Ruska. Parlament Ruské federace uctil památku patriarchy minutou ticha. Vladimír Putin označil Alexije II. za nejvýznamnější postavu Ruské pravoslavné církve novodobých dějin. Za pokoj duše patriarchy Alexije se modlili i v ruských mešitách. Tělo patriarchy bylo vystaveno v chrámu Krista Spasitele a během dvou dní se mu přišlo poklonit více než 100 000 věřících.

Alexij II. byl zvolen v roce 1990, tedy ještě v politické éře Sovětského svazu, a to tajným hlasováním na v té době již poměrně svobodném sněmu. Byl velmi výraznou a mnoha dary obdařenou osobností. Vynikal diplomatickým taktem a schopností sjednocovat krajnosti. V době jeho patriarhátu zažila církev nebývalý rozkvět: počet monastýrů vzrostl třicetkrát a počet farností na čtyřnásobek. Politické změny a celkové uvolnění vedlo k hledání nové cesty vzájemného vztahu církve a státu, počet věřících rychle vzrůstal. Alexij II. se zapsal do dějin také svatořečením ruských novomučedníků v čele s carem Nikolajem a jeho rodinou. Významné je zejména sjednocení Ruské zahraniční pravoslavné církve s Moskevským patriarchátem. Dbal o zachování kanonické jednoty Moskevského patriarchátu, který si udržel převážnou část svých ukrajinských farností a byl zastáncem posvátných tradic.

Obřad loučení s patriarchovými ostatky probíhal v chrámu Krista Spasitele od sobotního večera. Konaly se nad nimi zádušní bohoslužby a neustálé čtení evangelia. Patriarcha měl v rakvi tvář zakrytu bílou liturgickou pokrývkou (aerem), která se používá při bohoslužbách k pokrývání svatých darů. Tradice stanoví, že nikdo nesmí vidět tvář zesnulého patriarchy. Rakev byla zakryta zelenou patriaršskou mantíí. U nohou zesnulého

byly umístěny insignie patriarchy: kukulion – zvláštní pokrývka hlavy ruských patriarchů, berla a patriarší kříž. Do rukou mu podle tradice vložili evangelium a kříž.

Rozloučit se s patriarchou přišly desetitisíce lidí, kteří byli ochotni stát v mrazu dlouhé hodiny. Přinášeli většinou bílé růže. Mnoho Rusů věří ve svatost zesnulého patriarchy a mnozí se s ním přicházeli rozloučit i v očekávání zázraků, neboť řadu uzdravení zažili již za jeho života na základě jeho přímých modliteb. Kilometry dlouhá fronta nejenže se nezmenšovala, ale neustále narůstala. Přístup do chrámu byl umožněn 24 hodin denně a v Moskvě musela být přijata dopravní omezení.

Sobotní zasedání stálých členů posvátného synodu biskupů Ruské pravoslavné církve zvolilo jako prozatímního správce patriaršího trůnu metropolitu a smolenského kalininského Kyrilla. Do šesti měsíců by měl být zvolen nový patriarcha. Je pravděpodobné, že by se jím mohl stát metropolita Kyrill.

Nejvyšší představitelé všech národních pravoslavných církví se zúčastnili rozloučení, zádušních bohoslužeb a pohřbu patriarchy Alexije, který se konal v úterý 9. prosince. V pondělí odpoledne přiletěl do Moskvy také vladyka Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita českých zemích a Slovenska. Bohoslužby vedl konstantinopolský patriarcha Bartoloměj, jenž jako patriarcha navštívil Moskvu poprvé.

Hrobka patriarchy bude v chrámu Zjevení Páně, kde bude dle své vůle pochován. Po zádušních bohoslužbách v chrámu Krista Spasitele byla rakev s patriarchou přenesena s pohřebním průvodem do chrámu Zjevení, kde se bude nacházet hrobka patriarchy (bude tam pochován na základě vlastního přání). Právě tento chrám byl od 30. let patriarším katedrálím chrámem a v roce 1990 se tu konala také intronizace patriarchy Alexije II.

Nad rakví Alexije II. vyzval metropolita Kyrill, aby na památku zesnulého patriarchy byla zachována jednota církve. O patriarchovi řekl:

„Jeho svatost působil stejně navenek jako uvnitř, nebyl nikdy pokrytcem, nikdy nikomu neublížil ani hrubými slovy ani ostrými skutky. Byl skutečným příkladem a přirozeným způsobem nám ukazoval, jak má vnitřní život být v jednotě s životem vnějším.“

Věčná paměť!

KATEŘINA MALÁ

PUTOVÁNÍ PO KYPRU

Jede-li člověk na první velkou pouť a ještě k tomu na zahraniční ostrov, má v sobě smíšené pocity. Od očekávání velkých zážitků až po obavy z průběhu dlouhé cesty, z neznámého a nezvyklého. Na konci pouti stojí pak především radost, že velká očekávání se naplnila a realizované obavy nás posílily.

Zazní-li slovo Kypr, tak se většinou jako první vybaví jméno mytologické Afrodity, bohyně lásky, která se v jedné kyperské zátocce zrodila. Není divu, že to bylo právě na tomto třetím největším ostrově ve Středozemním moři. Počasí je totiž zde většinou slunečné a suché, moře má podmanivě modrou barvu a je průzračně čisté. Lidská kultura je na ostrově přítomná již více než 9000 let, jsou zde krásné antické památky, avšak naším zájmem byla místa spjatá s křesťanskou tradicí. A těch tu je na poměrně malé ploše opravdu požehnaně.

Místní obyvatelé jsou na své pravoslavné patriaršce hrdí. Není divu, neboť již v roce 45 našeho letopočtu navštívili ostrov apoštol národů sv. Pavel a jeho druh sv. Barnabáš. Tato jejich misijní cesta měla velký úspěch a tehdejší prokonzul Sergius Paulus přestoupil na křesťanství, a tak se Kypr stal vůbec první zemí na světě, která měla v čele křesťanského vládců. Podle tradice je za zakladatele církve na ostrově považován Barnabáš ze Salamin, který nahradil Jidáše na místě dvanáctého apoštola a jehož ikony jsou zde všudypřítomné. Žel jeho rodiště a hrob se nachází v turecké části Kypru, kam jsme nezavítali. Další velmi uctívanou osobností je svatý Spyridon, který byl biskupem v oblasti Larnaky v době strašlivého pronásledování křesťanů za císaře Diokleciána. Jeho ostatky byly později převezeny na ostrov Korfu, kde je uctíván jako patron. Významným místním rodákem je sv. Jan Almužník, jehož ostatky jsou uloženy v nám blízké Bratislavě, v katedrále sv. Martina. Dále bychom mohli jmenovat sv. Hilariona, sv. Mamase či sv. Neophyta, kteří jsou svázáni s historií zdejšího pravoslaví. Také přítel

KLÁŠTER KYKKOS, KYPR

FOTO: KYRIL BOČAKAREV, SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

Krista, svatý Lazar, je spjat s Kyprem, neboť zde sloužil jako první biskup a je pohřben ve svém chrámu v Larnace.

Zde jsme také první den sloužili večerní bohoslužbu, přímo pod kryptou, kde je jeho kamenná rakev. Slova o silném zážitku snad ani není třeba připojovat. V tento den

Posvátný synod rozhodl, že volba nového patriarchy se uskuteční 27.- 29. ledna 2009 a 1. únor bude dnem intronizace nově zvoleného patriarchy. V tajném hlasování budou vybráni tři kandidáti z řad biskupů, kteří mají vyšší teologické vzdělání, jsou starší než 40 let a prokázali dostatečné zkušenosti s vedením eparchie.

nás přijal arcibiskup Kyperské pravoslavné církve Chryostodulos, ve své rezidenci v hlavním městě Nikósii, jemuž vévodí socha jeho předchůdce arcibiskupa Makaria, prvního prezidenta Kyperské republiky. Ve vedlejším chrámu sv. Jana s nádhernými freskami začala naše putování natáčet režisérka Marie Kabošová s mladým kameramanem Jakubem Lukačičinim, a tedy pout' možná uvidí i televizní diváci. Hned poblíž chrámu se nachází Byzantské muzeum a je v něm umístěna jedna z nejkvělejších sbírek byzantských ikon, které sem byly převezeny z odlehklých chrámů a především z oblasti severního Kyp-ru. Bylo fascinující modlit se před ikonami z 9. století a obdivovat bohatství byzantského ikonopisectví.

Druhý den jsme autobusem vyjeli do pohoří Troodos, které je nejvyšší na ostrově, v zimních měsících je pokryto dokonce i sněhem. Naším cílem byl nejslavnější a nejbohatší monastýr celého Kypru Kykko. Cesta vedla horskými serpentínami s působivými pohledy do údolí a na vzdálenou mořskou hladinu. Byla lemována pro nás exotickými biblickými dřevinami, cedry, které také na jednom místě pohoří tvoří prales. Žel jsme z časových důvodů nestihli navštívit místní vesnické chrámy staré tisíc let, které byly jako mimořádné zaneseny do seznamu světového dědictví UNESCO. Samotný monastýr Kykko byl založen kolem roku 1100 za vlády byzantského císaře Alexia Komnéna. Podle legendy ho dal postavit monach jménem Isaiáš, a to za peníze, jež od císaře dostal za to, že vyléčil jeho dceru. Také od něj darem obdržel ikonu Bohorodice, kterou napsal apoštol Lukáš. Je považována historiky umění za jednu ze tří posledních dochovaných ikon sv. Lukáše. Ikona se těší velké úctě poutníků, stojí v chrámu před ikonostasem ve schráně z lasturoviny a perleti. Ve znaku má monastýr včelu, která pomohla mnichovi určit tu správnou ikonu mezi jinými, ze kterých si ji měl jako dar vybrat. Množství dalších vzácných ikon, církevních rouch a předmětů je možné vidět v rozsáhlém místním muzeu a ani celý

den by nestačil na to, se s nimi důkladněji seznámit. Monastýr na první pohled upoutal svou čistotou a vkusnou střízlivostí, což může být inspirací i v našich podmínkách. Po velmi

chutném obědu jsme nakupovali v přilehlých krámcích církevní potřeby a suvenýry. V historii tento monastýr udržoval velmi těsné styky s Ruskou pravoslavnou církví, o čemž svědčilo množství starých ruských ikon a aktuálně ruština, kterou se zde dalo domluvit. Asi tři kilometry od monastýru stojí kopec Trůny Bohorodice, kde byl podle svého přání poblíž svého rodiště pohřben arcibiskup Makarios. Na jednoduchém hrobě hlídaném dvěma vojáky jsme sloužili panychidu za tohoto velkého Kypřana. Ten se mezi domácími těší velké úctě, podobně jako mnozí z obětí boje za nezávislost v letech 1955–1960 a občanské války z roku 1974. Na památnicích obětí, v různých místech ostrova, jsme sloužili panychidu a obzvláště působivým místem bylo vězení, kde byli žalářováni kyperští odbojáři.

Třetí den jsme putovali do monastýru Machairas, taktéž usazeného vysoko v horách. Tento monastýr byl odlišný od monastýru Kykko. Nepotkali jsme tam žádné turisty, bylo otevřeno pouze od 9 do 12 hodin a monaši se tam věnovali převážně Ježíšově modlitbě. Tišší prostředí přálo i našim duším, které se tam přirozeně zklidnily a mohly se pomodlit před ikonou Bohorodice přenesené sem ze Svaté hory Athos. Odpolední hodiny patřily návštěvě metropolitě v Limasolu, kde jsme se seznámili se situací kyperské církve a rozděleného ostrova. Na zpáteční cestě se naše těla ponořila na dvě hodiny do vln 27 stupňů teplého říjnového moře a únava předchozích dní byla pryč.

Předposlední den byl pro nás přichystán ženský monastýr sv. Pantaleimona, a jak se poutníci shodli, připomínal jim ráj na zemi. Nejenom nádhernou subtropickou zelení, ale i vlnitým přijetím sester a místního vладыky, který 7 let působil v Rusku a poutníci si s ním mohli pohovořit ve známé řeči. V chrámu jsme sloužili molenem u ostatků sv. Pantaleimona a odcházeli naplněni velikou radostí. Vладыka nám ve své rezidenci připravil znamenité pohoštění a se zástupkyní kyperské vlády pro cestovní ruch jsme mohli pohovo-

řit o dalších možnostech k návštěvám tohoto mimořádného ostrova.

Poslední den našeho putování byl využit na koupání, k zhlédnutí blízkých pamětihodností a nákupu nezbytných suvenýrů v místě našeho každodenního ubytování – rekreačním středisku Protaras v oblasti Agia Napa několik kilometrů od zelené linie. Ovšem nejdříve se páteční ráno sloužila sv. liturgie v řečtině v blízkém městečku Paralimi, kde na jednom náměstí byly vedle sebe tři pravoslavné chrámy. Pro Čechy je to neskutečné a toto množství vytváří úplně jinou atmosféru, než na jakou jsme zvyklí u nás doma.

Celkově byly podmínky našeho ubytování vynikající, strava tak bohatá, kvalitní a rozmanitá, až se blížila skoro pokušení. Také poutnického pohybu jsme při přesunech autobusem mnoho neužili, a tak někteří z odvážných využívali svítání a noční hodiny k plavání v moři, což skvěle doplňovalo duchovní zážitky. Během pěti dnů, co trvala pout', nešlo navštívit to obrovské bohatství chrámů, monastýrů a přírodních památek, které skýtá zdejší nabídka. Je tedy prostor pro další pout' a poutníky. Snad pravdivě jsme si upravili jedno staré úsloví „kdo ovládá Kypr, tak ovládá celý Orient“ na „koho jednou ovládne Kypr, ten se může lépe duchovně zorientovat“. Jmenovali jsme, co nám pout' všechno dala a ještě jistě dá, neboť z ní člověk může čerpat i nadále. Jistě nám i něco užitečně vzala – mnohé iluze o nás – protože pouť je především setkání s Bohem, s druhými a co bývá mnohdy nejtěžší, i se sebou samotným. Kdysi z Kypru putovaly ostatky světců do celého světa a my shodou okolností opačně jeden ostatek na Kypr přivezli. Je na mořském břehu u hotelu Tsokkos, kde jsme byli ubytováni. Hned první večer pouti sklouzl z řetízku jednoho z koupajících se a doufáme, že přinese Kypru i poutníkům na něj své požehnání.

O. JOSEF LIBOR KRATOCHVÍLA

O PRAVOSLAVÍ V USA

V USA byl proveden největší sociologický průzkum v dějinách pravoslavi a přináší nám zajímavé podněty k zamyšlení.

Věda a církev. Pro mnohé ložisko problémů a neřešitelných konfliktů, pro jiné zase úrodné pole spolupráce víry a schopnosti člověka poznávat realitu, v níž žije. Patriarchální institut patriarchy Athenagora v kalifornském Berkeley je spíše představitelem druhého přístupu – dlouhodobě se snaží využít možností současných vědních oborů, např. etnografie, sociologie, demografie, filosofie či historie k lepšímu poznání našeho církevního života. Tak vznikl v uplynulém roce na půdě institutu dosud největší sociologický průzkum, jaký byl kdy v církvi podniknut. Hlavním autorem studie je Alexey D. Krindatch. Dnes žije v USA zhruba 1,5 miliónu pravoslavných ve 2 300 farnostech. Z tohoto počtu bylo na základě objektivních statistických metod vybráno 936 respondentů ze 100 farností dvou nejvýznamnějších pravoslavných jurisdikcí v USA – řecké archiepiskopie konstantinopolského patriarchátu (dále jen GOA) a Pravoslavné církve Ameriky (dále jen OCA), někdejší metropolie moskevského patriarchátu, od r. 1970 autokefální. Výběr statistického souboru byl velmi detailní a odpovídá všem požadavkům vědy – byl vzat v úvahu věk dotazovaných, jejich pohlaví, vzdělání, etnický původ, bydliště a mnoho dalších sociálních kontextů tak, aby byly výsledky šetření opravdu objektivní. Máme tak před sebou velmi vypovídající soubor dat ze dvou nejrepresentativnějších církevních útvarů v USA (dohromady sdružují nadpoloviční většinu pravoslavných Američanů). A některá data jsou skutečně mimořádně zajímavá.

Výzkum kladl respondentům ty nejrozmanitější otázky. Jednou z prvních byla nabídka zařadit se do čtyř základních kategorií dle povahy svých církevních názorů – a) konzervativci (odmítají jakoukoli změnu stávající praxe, tuto striktně konzervují bez ohledu na okolnosti, izolují se od středoproudé americké kultury), b) tradicionalisté (připouštějí změnu praxe, ale s požadavkem organičnosti, v podstatě se ztotožňují s možností změny jakožto zdravé „aktualizace“ života církve v měnících se podmínkách, ale v duchu sobornosti), c) připouštějící reformy s ohledem na okolní společnost (s požadavkem být přijatelní pro ne-

pravoslavné prostředí), d) liberálové (požadavek aktivní změny církevní praxe, odstranění „prežitků“). Výsledky jsou hned v tomto prvním šetření velmi pozoruhodné a ukazují mimochodem také to, že ani jedna z obou jurisdikcí není výrazně „pravicovější“ nebo „levicovější“. Za konzervativce se u obou církví označilo 28 % respondentů, za tradicionalisty 42 resp. 40 %, za příznivce reformy 26 resp. 28 % a za liberály po 4 %. Můžeme tedy říci, že přibližně 70 % pravoslavných v USA stojí názorově „napravo“, zatímco zhruba 30 % je liberálnějšího a reformního ražení. Zajímavé také je, že toto rozložení nevykazuje žádnou podstatnou korelaci např. s věkem respondentů. U starších byl zjištěn statisticky nevýrazný posun od konzervativního křídla k reformám, ale byl to posun poměrně malý (konzervativci do 45 let 29 %, nad 65 let 26 %) a ukazuje zřetelně, že jakýkoli „zélotismus“ není otázkou mladé generace. Alespoň ne v USA. To samé platí ve vztahu ke konvertitům resp. narozeným v církvi. U obou těchto skupin činil podíl konzervativců a tradicionalistů 69 %, u konvertitů byl nepatrně vyšší podíl konzervativců (30 % oproti 26 % u narozených v církvi). To jsou odchylky malé a ukazují, že radikalita názorů není u konvertitů podstatně vyšší než u narozených v církvi a že opačné tvrzení, s kterým se někdy setkáváme (že typickým zélotou je mladý konvertita), nemá přílišné opodstatnění. Stejného výsledku bylo dosaženo i v korelaci se vzděláním (u VŠ vzdělaných bylo napravo stojících jen o 3 % méně než u lidí se SŠ a nižším vzděláním). I to je nepodstatná odchylka. Těch, ale ne zase tak výrazných, se autoři dočkali až při korelaci s podsoubory duchovních a laiků obou církví. Jako nejkonzervativnější z ní vzešlo duchovenstvo OCA. Napravo stojících tam bylo 75 %, zatímco pastva OCA vykazovala podíl 68 % konzervativců a tradicionalistů. Ani zde však nejsou rozdíly nijak zásadní.

Téměř 90 % pravoslavných v USA se již narodilo v nové vlasti, většina z nich považuje angličtinu za svůj rodný jazyk (v GOA ovšem jen 58 % respondentů). OCA je dnes tvořena z 51 % konvertitů, zatímco v GOA dosahuje podíl konvertitů jen 29 %. Struktura konvertitů z hlediska

jejich ekzeziologického původu se mezi oběma církvemi takřka neliší a je rovnoměrně rozdělena mezi katolíky, episkopály a radikálnější protestanty. Nelze tedy říci, že by např. katolíci častěji konvertovali k pravoslaví než třeba baptisté. U OCA je dokonce portfolio konvertitů z těchto církví zcela rovnoměrné: 14-14-14 %. Výrazný rozdíl u podílu konvertitů je u obou jurisdikcí u duchovenstva. Zatímco u OCA konvertité tvoří 59 % duchovenstva, což dokonce převyšuje celkový podíl konvertitů v OCA, u GOA je konvertitů jen 12 % duchovních (oproti 29 % celku).

Vícekrát než jednou týdně navštěvuje chrám 41 % věřících OCA, u GOA je to jen 27 %. Méně než jednou měsíčně chodí do chrámu pouze 1 % věřících OCA a 3 % věřících GOA. Mezi oběma podsoubory (OCA i GOA) není podstatný rozdíl ve věkové skladbě věřících. Nelze tedy říci, že by jedna jurisdikce byla významně „starší“ než ta druhá. Totéž platí o vzdělanostní struktuře (tedy žádná „intelektuální“ ani naopak „selská“ církev). U obou jurisdikcí tvoří lidé s VŠ vzděláním něco přes 30 % pastvy.

Věřící se také měli vyjádřit ke své farnosti. Zde se odkryla poněkud odlišná povaha farní struktury u obou církví. Zatímco OCA měla 58 % věřících ve farnostech s méně než 100 věřících a jen 1 % obcí s více než 500 věřících, GOA měla prvních jen 22 % a druhých 6 %. 8 % věřících GOA a 16 % OCA se obávají úpadku svých farností v budoucnosti. Tyto obavy byly u liberálů asi dvakrát častější než u konzervativců. Věřící obou jurisdikcí se příliš nelišili v odpovědi na otázku, co nejvíce očekávají od své církve. Kolem 90 % jich přichází kvůli liturgii a tajinám, 51 % přichází za pastýřskou péčí duchovního, 33 % kvůli kázání, 24 % kvůli nedělní škole. Pastýřskou péčí vyhledávají spíše věřící malých farností (59 %), zatímco věřící velkých farností méně (21 %). Pro ty je důležitější nedělní škola (57 %), která je naopak méně důležitá pro lidi z malých farností (18 %). Na těchto číslech vidíme, že zatímco v malých farnostech převládá individuální péče o věřícího, ve velkých je těžiště spíše v církevních programech. Pokud jde o spokojenost věřících s vlastní farností, nejvíce spokojenosti vyjádřili s etnickou, politickou

a sociální otevřenosti své farnosti (66 %), nejméně souhlasil získala věta „jsme otevření novým věcem a nebojíme se zkoušet něco nového“ (18 %). A co by farnost podle věřících nejvíce potřebovala ke svému rozkvětu? Nejčastější zaškrtnutou odpovědí bylo: více peněz (30 %). Zajímavé je, že více peněz pro svou farnost by potřebovali spíše věřící z farností nad 500 lidí. Čím menší farnost, tím méně se tento požadavek objevoval. Zato ale nejsou naši američtí bratři a sestry pohotoví ke kritice svých báňušků – jen 9 % respondentů se domnívá, že větší prosperita farnosti brání špatná péče duchovního. Nedostatek peněz pak poněkud více pálí věřící GOA. V GOA také nejvíce lidí odpovědělo, že někteří lidé okázale farnost podporují, zatímco jiní se vůbec nestarají, kdežto u OCA převládala odpověď: „většina farníků je finančně limitována, ale přesto farnost podporuje, jak může“. Pokud jde o kvalitu duchovních, nejvíce u nich věřící oceňují schopnost vysvětlit Písmo svaté (87 %), relativně nejslabší stránkou je podle věřících schopnost najít a získat pro farnost finanční prostředky (48 %). To je, osobně se domnívám, velmi hezké vysvědčení pro duchovní obou církví. Za dobré považuje vztahy mezi duchovním a farníky v obou církvích více než 90 % dotázaných. A konečně dobrý příspěvek pro mnoho našich farností: jen 15 % věřících popisuje svou farnost tak, že kněz dělá většinu rozhodnutí a ostatní jej obvykle následují... 77 % laiků a kolem 90 % kněží obou jurisdikcí by dodávalo odvalu mladému muži, který by uvažoval o kněžství. Zajímavé také je, že 63 % dotázaných se vyslovilo za to, aby kněz v rychle měnícím se světě byl spíše nositelem neměnných tradic a praxe, 37 % by od něho spíše očekávalo otevřenost ke změnám. Mladší generace chce kněze jako spíše stabilní oporu uprostřed změn více než starší věřící. Můžeme na základě podobných čísel usuzovat, že pravoslaví se v budoucnu bude posunovat spíše doprava než doleva? V každém případě vidíme na mnoha odpovědích, že mladá generace amerických pravoslavných rozhodně není nijak liberálnější než generace odcházející...

Ani episkopát nevyšel z hodnocení nijak špatně. Jako moudré a kompetentní pastýře jej označilo

57 % dotázaných, nejvíce podpory má episkopát u konzervativních laiků (67 %), naopak nejkritičtější se k biskupům staví liberální laici – 30 % je nepovažuje za dobré církevní vůdce a pastýře. Přílišnou podporu nemá u pravoslavných Američanů větší zapojení žen do liturgického života církve. 31 % je pro umožnění ženám vstupovat do oltáře, 29 % je pro obnovení institutu diakonis, 10 % je ochotno uvažovat o kněžkách. Nadpoloviční většina však odmítá vpustit ženy do oltáře i obnovit diakonisy a 77 % je kategoricky proti svěcení žen. V této otázce se jako podstatně liberálnější ukázala GOA. Poměry příznivců výše zmíněných tří inovací jsou u GOA resp. OCA následovně: 38:25, 36:23, 14:6 %. Podpora inovací je vyšší u VŠ vzdělaných, kupodivu je ale nejnižší u mladé generace (viz předchozí odstavec), pokud jde o svěcení žen, podpora mladých není ani poloviční ve srovnání s podporou věřících nad 65 let. Přesto se může 10% podpora svěcení žen u pravoslavných křesťanů jevit jako vysoká. Takový názor ale budeme mít jen do té doby, než srovnáme toto číslo se stejným číslem z obdobného průzkumu mezi americkými římskými katolíky. Tam je totiž podpora svěcení žen 63%!!

Řada otázek se týkala také oblasti „demokracie a plurality v církvi“. Téměř 70 % věřících bez ohledu na jurisdikci upřednostňuje farnost, v níž věřící sdílejí stejné hodnoty, farnost názorově a prakticky spíše homogenní. Farnost sdružující lidi různých názorů, o nichž se otevřeně debatovalo, chce necelých 30 % respondentů. Bezmála 2/3 dotázaných se domnívá, že pravoslavný křesťan je povinen přijmout bez sebeprorazování učení a praxi církve. 57 % by uvítalo větší participaci laiků na volbě biskupa. 45 % by potěšilo, kdyby si mohla farnost vybrat kněze z více uchazečů. Jen 7 % se ztotožnilo s výpovědí, že „pouze člen pravoslavné církve může být spasen“. Ale 83 % se domnívá, že pravoslaví v sobě obsahuje více pravdy než kterékoliv jiné vyznání či náboženství a 87 % si nedokáže představit, že by pravoslaví opustilo. 57 % si myslí, že je důležitější, jak člověk žije, než to, jestli je v církvi či nikoli (toto číslo je nižší u konvertitů, kde dosahuje 49 %). 35 % považuje za jediný dobrý důvod mezikřesťanských setká-

ní říci nepravoslavným o pravoslaví a pokusit se je k pravoslaví přivést (myslí si to ale 55 % duchovních OCA). Zajímavé je v tomto ohledu opět srovnání s americkými katolíky. Tam si 80 % lidí myslí, že je důležitější být v církvi než to, jak člověk žije, zároveň si ale jen 55 % myslí, že katolicismus v sobě obsahuje více pravdy než jiný duchovní směr... Zde zřetelně probleskuje iracionální loajalita katolíků k officiu na úkor vnitřního přesvědčení o pravdě.

Velmi zajímavé byly odpovědi na otázku, o čem by se v církvi mělo nejotevřeněji diskutovat. S velkým náskokem „zvítězily“ příčiny odchodu mladých lidí z církve (80 % odpovědí), následovány požadavkem diskuse mezi pravoslavným a jeho tradicemi a středoproudou americkou kulturou (56 %). Některé otázky nebyly pro věřící zase až tak atraktivní, jak by se čekalo: smíšená manželství by chtělo otevřeně diskutovat 35 % dotázaných, proceduru volby biskupů 29 %, svěcení žen jen 10 %.

Výzkum se dotkl i citlivých otázek homoseksuality a registrovaných partnerství. 51 % dotázaných je zcela odmítá, 33 % respektuje tolerantní přístup světských úřadů. 41 % se domnívá, že žena by se měla věnovat především domácnosti a rodině, 43 % s tím nesouhlasí. Jednou z nejzajímavějších otázek celého výzkumu byla otázka týkající se výuky evoluční teorie resp. kreacionismu v amerických školách. 35 % respondentů by upřednostnilo výuku kreacionismu, 33 % výuku evolucionismu a 32 % nedokázalo jednoznačně odpovědět. U lidí s VŠ vzděláním rostly sympatie k výuce evolucionismu. 41 % má za to, že jsou obě teorie slučitelné, 28 % si myslí opak (že obě teorie nelze sloučit si myslí v USA 61 % episkopálů). Takové rozložení odpovědí je přímo archetypální ukázkou otázky, která je v dané komunitě potenciálním zdrojem sporů a problémů obecně. Jestliže se soubor respondentů téměř matematicky přesně na třetiny rozdělí na příznivce, odpůrce a nevyhraněné, máme před sebou jednoznačně největší vnitřní otázku amerických pravoslavných křesťanů. Samozřejmě, otázka výuky kreacionismu resp. evolucionismu na školách byla vždy

v Americe velmi citlivá a můžeme bez obav říci, že je náboženským specifíkem Ameriky. Těžko bychom dosáhli obdobných výsledků v Evropě. Přesto může být tento údaj přínosný i pro nás. Kdybychom udělali podobný průzkum, jistě by se v něm objevily otázky se stejným portfoliem odpovědí, otázky, které by neomylně indikovaly ložiska našich vnitrocírkevních sporů resp. jejich potenciálů.

Další balíček otázek se týkal individuální zbožnosti dotazovaných. 79 % se domnívá, že je jediná pravdivá interpretace víry, kterou nese pravoslavná církev. Za rovnocenné s učením pravoslavné církve považuje učení jiných církví jen 12 % dotázaných. Mírně konzervativnější vzešla z této otázky OCA. Dále měli věřící zaškrtnout odpovědi týkající se toho, co považují za nezbytné k tomu, aby byl člověk dobrým pravoslavným křesťanem. 98 % uvedlo víru v Kristovo vzkříšení, 97 % reálnost eucharistie, 73 % aktivní život ve farnosti, 72 % pomoc potřebným, 60 % život v církevním manželství, 50 % dodržování půstů, 47 % poslušnost knězi a 40 % nedělní návštěvu chrámu. Rozdíly u obou jurisdikcí jsou většinou nevelké. Věřící OCA kladou o něco větší důraz na život ve farnosti a pomoc chudým, věřící GOA na církevní sňatek. Věřící OCA také vážněji berou půsty (55 % oproti 45 % v GOA), poslušnost knězi (51 % resp. 47 %) i nedělní liturgii (45 % resp. 33 %). Mladší generaci zajímá nadprůměrně život ve farnosti a charita, střední generace má nejlepší vztah k půstu a starší zase vyniká poslušností knězi. Pro srovnání: jen 77 % amerických katolíků se domnívá, že k tomu být dobrým katolíkem je třeba věřit ve Vzkříšení, a jen 64 % se domnívá, že je k něčemu takovému třeba věřit v to, že eucharistie je Tělo Kristovo... A jen 24 % si myslí, že je k tomu třeba chodit každou neděli do kostela. Na srovnání výsledků u pravoslavných a katolíků vidíme až zdrcující sekularizaci římskokatolické církve.

Za největší autoritu pro svůj duchovní život považuje 92 % věřících Písmo, 88 % Tradici církve,

74 % stanovisko svého kněze, 49 % stanovisko svého biskupa, 45 % rozum a 44 % vlastní zkušenost. U věřících OCA byla větší váha stanoviska biskupa, věřící GOA více dávali na svůj rozum a zkušenost.

Co říci závěrem? Výzkum se nedotkl celé řady otázek, které jsou – domnívám se – zajímavé v našem prostředí: bohoslužebný jazyk, oprava liturgických textů, etnicita farností, financování církve, kalendář a svoboda farností v této věci aj. Naopak, dotýkal se logicky věcí zajímavých v USA: svěcení žen, evoluční teorie na školách apod. Přesto nám říká něco podstatného ze života nejvýznamnější pravoslavné diaspory. Škoda, že se soubor netýkal více jurisdikcí. Srovnání výstupních dat např. s liberálním antiochijským patriarchátem na jedné straně a s ruskou zahraniční církví na straně druhé, tradiční, by podstatně rozšířil vypovídací schopnost finálních dat. Přesto jsou výsledky velmi cenné. Podobný průzkum si samozřejmě může zadat i naše místní církve a v ČR jsou renomované instituce schopné takový průzkum provést. Podobné výzkumy nebývají laciné, ale většinou se vyplatí. Umožňují nasměrovat úsilí, čas i finanční prostředky do oblastí, které to opravdu potřebují, a pomohou vyloučit z církevního života projekty od počátku chybné a nepotřebné. Sdělil episkopátu, duchovenstvu i pastvě mnoho o sobě navzájem, pomohou k lepšímu porozumění v církvi, odhalí netušené souvislosti, umožní zlepšit pastýřskou péči o jednotlivé cílové skupiny. Kdo ví, kolik lidí v naší církvi se považuje za liberály resp. konzervativce? Liší se nějak názory naší mládeže od starší generace? Jsou zde názorové rozdíly podmíněné etnickou příslušností? Jaké jsou názory na bohoslužebný jazyk či kalendářní otázku? Co nejvíce očekávají naši věřící od duchovních a biskupů a jaký je jejich názor na financování církve? Co vidí jako největší klady a záporny našeho církevního života? To jsou všechno bez jakýchkoli pochybností otázky, na které by stálo za to znát odpověď.

JER. ANTONIJ DRDA

SVATÝ VÁCLAV – OCHRÁNCE ČESKÉ ZEMĚ NENECHTE SI UJÍT UNIKÁTNÍ VÝSTAVU

Až do 8. března máme jedinečnou příležitost: můžeme se v Anežském klášteře poklonit svatým ostatkům sv. Václava, sv. Ludmily, sv. Víta... mnohé ze vzácných relikviářů z pokladů svatovítské kapituly jsou vystaveny vůbec poprvé.

Opravdu pozoruhodnou výstavu artefaktů a relikviářů spojených se životem a kultem sv. Václava pořádá v rámci Svatováclavského roku Arcibiskupství pražské ve spolupráci s Národní galerií ve dnech 19. prosince 2008 – 8. března 2009 v Anežském klášteře, Anežská 12, Praha 1. Otevřeno je denně od 10 do 18 hodin (mimo pondělí).

Výstava si klade za cíl prostřednictvím artefaktů spojených s životem a kultem sv. Václava seznámit návštěvníky s vývojem úcty k tomuto nejznámějšímu českému světci v průběhu staletí. Návštěvníci budou mít jedinečnou příležitost vidět drahocenná díla předních umělců, která byla po desetiletí skryta v depozitářích, a která reprezentují kořeny, hloubku a šíři jedenáct set let staré svatováclavské tradice.

Kromě nejstarších památek spojených se životem světce jako je meč, přilbice, střevec nebo Palládium země české – ochranný obraz přesvaté Bohorodice, jsou vystaveny i relikviáře s vlasy a krví sv. Václava, pravice sv. Václava, relikviáře s ostatky sv. Ludmily a sv. Víta a také trn z trnové koruny Pána Ježíše Krista. My pravoslavní máme tedy unikátní možnost poklonit se vzácným relikviářům, které jsou jinak uloženy v klenotnici pokladů chrámu sv. Víta a nejsou přístupné veřejnosti.

Na zahájení výstavy 18. prosince se sešlo v Anežském klášteře nebyvalé množství hostů – a promluvy všech, včetně ministra kultury, zaujaly především jednotným voláním po „návratu ke kořenům“.

Na závěr promluvy si všichni přítomní zazpívali Svatováclavský chorál.

Hovoří-li se o návratu ke kořenům naší duchovní tradice, stálo by jistě za úvahu připomenout, proč je svatý Václav ctěn pravoslavnými, že byl „postřižen“ a tedy pokřtěn i vychován v církevněslovanské, tj. pravoslavné tradici, a že život českého knížete se stal inspirací a vzorem nejen pro Čechy a Moravany. Rok 2009 má být rokem svatého Václava – nechť je tedy svatý Václav naším přímluvcem i ochráncem a dá nám odvahu promluvit o podstatě a kořenech pravoslaví také před českou veřejností tak, aby se konečně stalo zřejmým, že pravoslaví není ničím importovaným, ale je právě naší původní národní vírou.

Výše uvedený text je velmi stručným výtahem nejdůležitějších dat.
Celou studii lze nalézt na www.orthodoxinstitute.org/files/OrthChurchFullReport.pdf

EKONOMIKA VS. EKOLOGIE?

2. část

BOHATSTVÍ, CHUDOBA A EKOLOGIE V NOVÉM ZÁKONĚ A V SOUČASNÉM SVĚTĚ

Jakkoliv se některé velké skupiny křesťanů ve snaze o návrat ke "konzervativním hodnotám" pokusily přihlásit v průběhu posledních dvou či tří desetiletí k politice a plánům několika mocných a bohatých rodin miliardářů z jihu USA spojeným po generace s ropným a těžbařským průmyslem (proto programové odmítání "ekologie" a zpochybňování klimatické změny) a zbrojařským průmyslem (proto "šíření demokracie" pomocí F18, vrtulníků Apache, tříštivých pum a radarových základen), skutečnost je taková, že ekonomické působení těchto "Bohem osvícených vůdců", jak tito lidé sami sebe rádi někdy nazývají, zřejmě jejich bližním (a těmi jsou z pohledu křesťanské víry všichni lidé obývající Zemi) a také Božímu stvoření v současnosti mnoho dobrého nepřináší.

Možná také proto, že bohatství těchto "osvícených vůdců" vyrostlo v mnoha případech ze smrti a utrpení, či dokonce destrukce života strádajících lidí ve válečných konfliktech a také z utrpení Božího stvoření v důsledku pokračující a jimi upřednostňované orientace světové ekonomiky na fosilní energetické zdroje, které ve značné míře ovládají. Jakkoliv se dodnes četní křesťané v USA, avšak také v České republice

a v několika dalších zemích inspirují a de facto "plně ztotožňují" s politikou a plány mocných naftařů a zbrojařů z jihu USA (vzpomeňme jenom na jejich "jednoznačné" postoje k otázce Jugoslávie, Kosova, Iránu, Gruzie a třeba i radaru na českém území) a sociální témata jsou ochotni akceptovat nanejvýš v podobě charity a pomoci bezdomovcům, musí se také tito křesťané u nás a všude ve světě chtít nechtě vnitřně vyrovnávat se sociálním ethosem křesťanství. Již také proto, že právě tak jako my, i oni věří v Boží slovo, v Bibli, a pokládají ji za jeden z nejdůležitějších pilířů Božího zjevení.

I když je z politických a ekonomických důvodů zkoumání a diskutování sociálních témat ve světle Kristova evangelia v současné době prakticky zapovězeno, pokusím se i navzdory nevoli, kterou tím u některých bratří

a sester asi vyvolám, připomenout některé části novozákonní zvěsti pojednávající o bohatství a chudobě. V neposlední řadě stojí za připomenutí také skutečnost, že křesťanství bylo ve svých počátcích především náboženstvím chudých a méně urozených a získávalo si mnohé také svým sociálním ethosem a příslibem konečného vysvobození z moci opresivních (náboženských, politických a ekonomických) struktur tehdejšího světa.

Sám Boží Syn – Mesiáš a vysvoboditel od smrti a hříchu přichází na svět nikoliv ve zlatě a purpuru a nikoliv jako mocný vladař, princ anebo velmož, a už vůbec ne jako jakási zdrcující mnohoruká a mnohohlavá emanace božství, ale jako malé a bezbranné děťátko v rodině tesaře Josefa. V údivu nad tímto paradoxem Božího zrození pak zůstanou stát ti nejvzdělanější církevní otcové a nejučenější teologové od sv. Jana Zlatoústého ve čtvrtém století až po naše současníky.

Pozornost si ve vztahu k našemu tématu bohatství a chudoby zasluhují slova samotného Spasitele, která čte z Izajášova proroctví po vstupu do synagogy v Nazaret: "Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptaného na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy." (Lk 4,16) Tato slova Páně vyvolají v Nazaretě značné rozhořčení.

V blahoslavenstvích v evangeliu sv. apoštola Lukáše dokonce čteme: "Blaze vám chudí... Ale běda vám bohatým." (Lk 6,20-24) Známy a často citovaný je výrok Spasitele z Matoušova evangelia: "Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku." (Mt 6,24) A v podstatě stejné poselství k nám zaznívá také z příběhu o bohatém mládenci z Markova evangelia, který však od Pána odchází smutný, „neboť měl mnoho majetku." (Mk 10,17-22). Pán Ježíš pak rozmlouvá o majetku se svými učedníky (Mt 10, 23-31) a z jeho slov je zřejmé, že lpění na materiálních věcech se může stát pro člověka osudnou překážkou v duchovním životě a pro dosažení pravého bohatství ve společenství s ostatními na cestě do věčného života. Nejenom svědectvím o Božím zázraku, ale také příkladem dělení se s ostatními je i pro nás příběh o nasycení pěti tisíců z Markova evangelia (Mk 35,44).

Kritériem spásy nebo ztracení se pak v Markově evangeliu nestává množství poklon a odslužených svatých liturgií, (mnozí mne volají Pane, Pane...), ale odpověď křesťanů na potřeby bližních, jejich schopnost podělit se o svůj čas a prostředky, přijít a pomoci žiznivým, hladovým, nahým, těm kdo jsou bez domova, jsou nemocní anebo ve vězení (Mt 25,31-46). Společenství prvotní církve se pak stává příkladem nikoliv nekonečné ekonomické soutěže a příkladem toho, jak dosáhnout materiálního úspěchu na úkor bližních, ale příkladem bratrského a sesterského dělení se a vzájemné pomoci. (Sk 4,34) Významnou roli zajisté sehrávalo také eschatologické očekávání prvních křesťanů.

Z listu sv. apoštola Pavla k Římanům se dozvídáme, že se konala sbírka na pomoc „chudých bratří v Jeruzalémě“, kterou konají chudí makedonští a achajští křesťané. Co brání tomu, aby bohaté pravoslavné církevní obce dnes (a dokonce i v České republice jsou takové), vykonaly čas od času sbírku na pomoc chudým farnostem?

Z dnešního pohledu ohromující je óda na křesťanské milosrdenství a ochotu pomáhat bratřím a sestrám, kterou můžeme číst ve druhém listu sv. apoštola Pavla ke Korintským. Takováto ochota pomáhat bližním vycházející ze společenství makedonských křesťanů zůstává pro většinu z nás nedostižným příkladem. (2Kor 8-9)

V listu k Timoteovi pak čteme slova, která v současné společnosti, ovládané tržní ekonomikou a honbou po penězích a materiálních věcech, znějí některým lidem až rouhavě a buřičsky: „Kořenem všeho toho zla je láska k penězům. Z touhy po nich někteří lidé zbloudili z cesty víry a způsobili si mnoho trápení.“ Ve stejném duchu znějí i slova sv. apoštola Jakuba: "Poslyšte moji milovaní bratří. Cožpak Bůh nevyvolil chudáky tohoto světa, aby byli bohatí ve víře a stali se dědici království, jež zaslíbil těm, kdo ho milují? Vy jste však ponížili chudého. Cožpak vás bohatí neutiskují? Nevláčeji

vás před soudy? Nemluví právě oni s pohrdáním o slavném jménu, které bylo nad vámi vysloveno?“ (Jk 2,5-7) a dále: „Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství. Ale milosrdenství vítězí nad soudem.“ (Jk 2,13)

EKONOMIKA BUDOUČNOSTI?

Co říci závěrem? Je zřejmé, že křesťané jsou povoláni k tomu, aby prokazovali milosrdenství a činili dobro v rovině ekonomické především lidem chudým a bezbranným a byli schopni se s bližními dělit o materiální statky.

Bezbranná a neschopná se bránit je však také příroda – Boží stvoření, které je dnes vystaveno nemilosrdnému tlaku globální ekonomiky založené na myšlence nekonečného a ničím neomezeného růstu výroby a spotřeby. Právě proto dnes Boží stvoření více než kdy jindy očekává od člověka milosrdenství: lásku a péči. Tedy přesně to, co člověk očekává od Boha. (Ř 8,18-21)

Kultivace naší schopnosti dělit se s ostatními o přebohaté dary od Hospodina a také kultivace naší schopnosti žít skromněji a s ohledem na Boží stvoření by měla být cílem jakékoliv ekonomiky budoucnosti. Tato „nová ekonomika“ by se měla naučit také nějakým způsobem oceňovat a chránit

podivuhodné dary od Hospodina, které byly ještě donedávna pokládány za nevyčerpatelné. Patří mezi ně dýchací vzduch, čistá voda, přijatelné klima, jedy nezamořená země i bohatství a množství Božích tvorů na zemi, v moři a v povětří. Převzácným darem jsou také všechny neobnovitelné a nenahraditelné suroviny, které jsme jako lidstvo dostali od Stvořitele a které nemáme právo svým potomkům spotřebovat v průběhu dvou či tří generací. (Někteří ekonomové dnes mluví o tzv. „přírodním kapitálu“ a ceně přírody, či dokonce o „službách poskytovaných přírodou.“) Široké přijetí faktu, že to, co je ekologické, je ve skutečnosti také ekonomické, i když ne zrovna v rovině růstu HDP, spotřeby a výnosových procent, bude zřejmě pro budoucnost velmi důležité.

Je také zřejmé, že nová ekonomika, o které se dnes mluví, by se měla vyhnout přehnanému rovnostářství a regulaci, jež neumožňuje lidem rozvíjet a uplatnit jejich iniciativu, tvořivost a talent od Boha. Avšak měla by se vyhnout také druhému extrému – přehnanému důrazu na ekonomickou úspěšnost jednotlivce, jednajícího bez ohledu na bližní a Boží stvoření. Nemožnost uplatnit a rozvíjet zvláštní dary osobnosti člověka bývá totiž stejně zhoubná jako individualistické rozvíjení těchto darů bez jakéhokoliv ohledu na ostatní a bez ohledu na životní prostředí.

Nová ekonomika – pokud opravdu vznikne – se bude muset paradoxně naučit také nějakým způsobem oceňovat lidskou „neaktivitu“ – schopnost odpočívat a „zachovávat den odpočinku“ a oceňovat omezení spotřeby materiálních statků a schopnost lidí podělit se s ostatními. O tom, že biblické a křesťanské přístupy mohou být v tomto směru velmi inspirující netřeba pochybovat. „Hle, všechno tvořím nové“ (Zj 21,5), praví Hospodin. Nu, nechejme se překvapit.

ROMAN JURIGA

KDYŽ LÁSKA K PŘÍRODĚ VÍTĚZÍ

Představa, že by se stromy mohly stát součástí interiérů staveb (a nebylo by tedy nutné je pokácet kvůli plánované zástavbě), by u nás zněla jako naprostá fantazie. Na Kypru je to však realita. V horách Troodos v obci Protaras jsme zavítali do hotelu, kde bylo v interiéru živých stromů hned několik. Tíše a klidně

prorůstaly střechem a stávaly se tichými společníky hostů... Nedaleko vznikala nová ulice menších domků, i tady uprostřed stavby rostly stromy – a bylo jasné, že se stanou součástí pokoje nebo haly. Když láska a úcta k přírodě, Božím stvoření vítězí, dají se zřejmě najít i originální technická řešení...

Foto: Kyril Bočkarev

MOST K SRDCI
 – ZE SRDCE EVROPY DO SRDCÍ LIDÍ NA CELÉM SVĚTĚ
VĚTVĚ NEJSOU KOŘENY
 ZVEME VÁS NA VÝSTAVU EKOLOGICKÉ SATIRY
 7. ÚNORA 2009
 U SLUNCOVÉ 404 – KARLÍN, PRAHA 8

PRAVOSLAVÍ JE NAŠE PŮVODNÍ NÁRODNÍ VÍRA

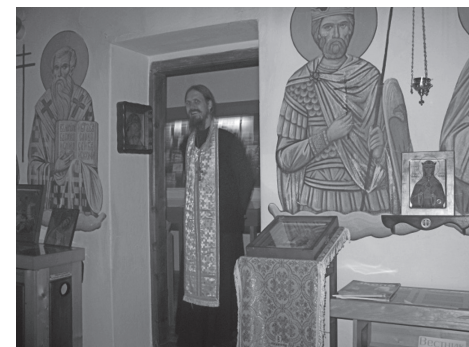

ROZHOVOR S ARCHIMANDRITOU JÁCHYMEM, KTERÝ BUDE VYSVĚCEN 14. ÚNORA 2009 BISKUPEM NAŠÍ CÍRKVE

Do Hrubé Vrbky jsme spolu s kolegou režisérem Kyrilem Bočkarevem zavítali se štábem České televize. V rámci přípravy Ekumenické novoroční slavnosti, která má být na Nový rok v ČT vysílána z našeho pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze a věnována odkazu osobnosti svatého novomučedníka biskupa Gorazda (v roce 2009 si připomeneme 130. výročí jeho narození), bylo totiž potřebné natočit pár záběrů i v Hrubé Vrbce, rodišti biskupa Gorazda. Monastýr svatého Gorazda jsem navštívila po pěti letech a ihned na mne dýchla zvláštní „rodinná“ atmosféra. Za těch pět let se tu změnilo opravdu mnoho. Monastýr „zútulněl“ natolik, že se nám, ani štábu (který obvykle velmi spěchá) nechtělo zpátky do Prahy. Technik, který navštívil v rámci natáčení křesťanských pořadů již mnohé kláštery a fary, byl natolik zasažen přívětivostí o. Jáchyma i o. Serafima, že se začal vážně zajímat o pravoslaví a o svých pocitech nám vyprávěl ještě druhý den. Podstatné části našeho rozhovoru s o. Jáchymem si nyní můžete přečíst.

☞Kdy a jak jste se seznámil s pravoslavím a stal se pravoslavným?

Vážněji jsem se o křesťanství začal zajímat až v době studií na gymnáziu. Když jsem poté studoval Pedagogickou fakultu v Olomouci, velmi jsem si oblíbil díla Dostojevského, setkal jsem se s olomouckými pravoslavnými křesťany. „Náhodou“ jsem si tehdy jako student našel privát, kde bydlel otec Augustýn

Jareš, tehdy ještě student teologie, velmi mě oslovil. K přijetí pravoslaví mě hodně pomohl také tehdejší kroměřížský kněz otec Cristián Popescu, otcové Jan Baudiš, Cyril Pospíšil, Petr Novák, těm jsem moc vděčný. Začal jsem dálkově navštěvovat Pravoslavnou bohosloveckou fakultu, byl postřižen na žalmistu olomoucké katedrály, cestoval jsem po pravoslavných zemích, po Řecku, Srbsku, Rumunsku, Rusku, navštívil pravoslavný monastýr v anglickém Essexu. Přijetí pravoslavné víry bylo pro mne otázkou svědomí. Dospěl jsem k přesvědčení a k poznání, že pravoslaví svědčí o Kristu a o křesťanské zvěsti čistým a věrným apoštolským způsobem a navíc je naší původní národní vírou.

☞Co Vás vedlo k zásadnímu životnímu rozhodnutí stát se mnichem?

Čím více jsem jezdil po monastýrech a seznamoval se s monastýrskou duchovností, tím více ve mně dozrávala touha po přijetí mnišství. Díky křesťanství jsem si uvědomil, že moje lidská přirozenost je zasažena hříchem, že svými silami s tím nemohu nic dělat a jediný, kdo mně může pomoci a uzdravit, je Kristus. Monastýr je jako nemocnice, ve které se lidé snaží vyléčit, tedy očistit od hříšných vášní a najít obecenství s Bohem. To samé se dá samozřejmě říci i o celé Církvi, v monastýru to však vnímáte intenzivněji. V tomto hledání mi velmi pomohl vladyka Kryštof, vozil mě s sebou do rumunských a řeckých monastýrů, na Svatou Horu Atos. V té době jsem mohl pomáhat i při zakládání monastýru ve Vilémově, spíše jako taková pomocná pracovní síla, myslím, že tehdy došlo k zásadnímu zlomu v mém životě, ohromila mě zbožnost monašek, duchovní pracovitost, dodnes jsou v tomto mém nedostižným vzorem.

☞Sedm let jste pobýval v Trojicko-sergievské lávře, co Vám tento pobyt v lávře dal především?

V bývalém SSSR bylo ve 20. století zabito kolem 80 miliónů lidí, tedy jak komunisty, tak i fašisty, včetně církevní elity, zničeno

500 monastýrů, 30 000 chrámů. To jistě nemá obdobu v celé historii lidstva. V jediném roce 1937 bylo zabito tisíce pravoslavných duchovních. Mnišství bylo v Rusku spíše mučednictvím. Před druhou světovou válkou zůstaly funkční jen dva monastýry, u Pskova a v Počajevu na Ukrajině, všechny ostatní byly buď zcela zničeny, nebo proměněny na kolchozy, koncentráky či muzea ateizmu. Krásná, historicky a kulturně cenná Trojicko-Sergijevská lávra se také částečně proměnila na muzeum, v chrámech byla nemocnice, také kino, taneční sál a dokonce i střelnice. Lávra byla pro věřící znovu otevřena až po válce, přišlo do ní několik zkušených starců a obnovilo se bratrstvo. Musela tehdy ale vyjít vstříc prostým lidem, odstoupit ze svého tradičního strohého monastýrského života a stala se spíše takovou velkou farností, na kterou jezdili věřící z celého Ruska, aby se vyzpovídali, aby přijali Sváté Dary, nebo prostě pro duchovní radu a útěchu. Chrámů bylo za komunismu v Rusku málo, pro příklad v miliónovém Ižjevsku byl jediný menší funkční chrám, i jiná města na tom byla podobně. Většina ruských svatostánek se dnes obnovuje, mnoho mladých lidí touží po mnišském životě, vstupují do zdevastovaných monastýrů a svými silami je opravují a zvelebují. Tak tomu je například na Solovčeckých ostrovech v Bílém moři, na Valaámu v Ladožském jezeře nebo v jiných odlehlých místech, kde jsou relativně dobré podmínky pro modlitební mnišský život, jelikož však tyto monastýry byly navraceny církvi teprve nedávno, jsou v nich vesměs mladí a nezkušení monaši. V lávře, kde je přirozeně podstatně rušněji, jelikož se nachází jen 70 km od Moskvy, a je tudíž lákadlem pro poutníky i turisty, jsou zase zkušenější mniši, a také kvalitní duchovní škola, Moskevská duchovní akademie, takže většina z tisíc monachů má dokončené teologické vzdělání. V tomto monastýru je mnoho zkušených monachů, v první řadě starci Kyrill (Pavlov), Naum, Kosma, Varfoloměj, Ilija, Varsonufij, Lavrentij a další. Tito lidé v sobě mají pravoslavnou tradici, návyky zbožnosti, můžete pozorovat, jak se chovají, jak řeší ur-

čité situace, jejich pastýřskou práci, můžete se s nimi radit. S takovou pokorou a láskou jsem se nikde neseťkal. Když jsem po sedmi letech Lávru opouštěl, uvědomil jsem si, jakou milost jsem od Boha dostal, co všechno jsem mohl vidět, prožít a přitom se mi zdálo, že jsem se nic nenaučil, že jsem se jako člověk nezlepšil. Je to práce na mnoho let, na celý život.

☞ Máte možnost porovnávat - jsou v něm, a pokud ano, v čem jsou čeští pravoslavní jiní než Rusové?

Rusové jsou nám velmi blízcí, nikdy jsem se v Rusku necítil být cizincem. Rozdílů mezi našimi národy je ale jistě velmi mnoho. Žili ve zcela jiných podmínkách než my. Tisíc let svaté pravoslavné Rusi, takové bohatství, dlouhé seznamy svatých, poté 70 let krutého pronásledování, ničení svatyní, milióny zabíjených. Nyní je pro ně ale lehčí obnovit pravoslavnou duchovnost, bohoslužby a kulturu než pro nás – my hledáme to, co jsme ztratili před tisíci lety. Třeba z hlediska pastorace se mi zdá, že jsou církevnější než my. U nás jsou lidé uzavřenější do sebe, zdůrazňují svá práva, svou svobodu, své myšlenky a vlastní názory na cokoli, kněz musí pracovat s větším citem a pokorněji. Věřící v Rusku touží po vedení duchovním otcem, starcem, mají potřebu poslouchat zkušenějšího, rádi od duchovních přijímají výtky, mají pokoru před Tradicí, mají návyky zbožného života. Myslím si, že musíme mít v sobě pokoru a touhu učít se od národů, které mají to, co my zde nemáme – u Řeků, Srbů, Rusů, Rumunů. Jistě není nutné přebírat to, co není podstatné nebo třeba i špatné přijímat nesmíme, mám na mysli poznávat u nich podstatu naší víry a duchovního života.

☞ Který světec je nejbližší Vašemu srdci a proč?

Každý ze světců je nám vzorem v tom, jak a pro co žít. Mnišský postřih jsem přijal v Trojickém chrámu Lávry vedle ostatků ctihodného Sergije Radoněžského. On byl šlechtic, ovšem právě svou pokorou a láskou usmiřoval rozkmotřená knížata a přiměl

mnohé, aby opustili svět a žili s ním jen pro spásu v Trojickém monastýru, skrze své žáky z této zapadlé bažinaté poustevny upevnil Rus jak duchovně, tak i státotvorně. Jak se píše i v jeho Akathistu, byl to anděl žijící na zemi. Nebo starce Paisij Svatohorec: žil v naší době, ale když člověk čte jeho myšlenky, vše je tak prosté, pravdivé a hluboké. Světci žili v různých podmínkách a různě sloužili Bohu, jedno ale mají společné, a proto jsou i proslaveni – milovali Boha nade vše.

☞ Pět let jste představeným v monastýru v Hrubé Vrbce. Co zde čeká na poutníky, kteří se do monastýru vypraví?

Na bohoslužby k nám přijíždějí jak poutníci z širokého okolí, tak i stálí farníci, převážně o nedělích a svátcích, v naší oblasti se za poslední roky velmi zvedla úroveň bohoslužebného života. S hodonínskou církevní obcí organizujeme každý rok dvě poutě, v Mikulčicích na svátek svatých věrozvěstů a ve Vrbce v den smrti novomučedníka. Před třemi roky s požehnáním a podporou vладыky Simeona založil otec Serafim Tomeček v nedalekém Hodoníně novou církevní obec, která se také rychle rozrůstá a má již přes třicet stálých

farníků, od jara příštího roku tam budou společnými silami budovat novou farní budovu. Nedávno díky obětavosti otce Klimenta Koutného vznikla obec s krásným novým chrámem sv. Rostislava i v nedalekých Střílkách. Díky pomoci našich věřících monastýr zvelebujeme, aktuálně začínáme pro monastýrský chrám zhotovovat nový ikonostas, letos jsme rozšířili a vylepšili monastýrskou jídelnu, vedle památníku je nový obchůdek s církevními potřebami a literaturou, v šesti opravených pokojích můžeme ubytovat 17 poutníků. Rád bych využil této možnosti a poděkoval všem, kteří nám pomáhají a přispívají, případně kupují voskové svíčky, které v monastýru vyrábíme. Děkuji bratru Jurijovi Mojšovi, sestře Gorazdě Prachařové, ikonopisce sestře Sylvě Novotné, otci Serafimovi s mátuškou, otci Jiřímu Čápovi, otci Nikolaji Lišeňjukovi, manželům Zálišovým, bratru Olegovi Pedanovi, rodině Létalů, brněnské, ostravské, přerovské, olšanské a olomoucké církevními obcemi a mnohým ostatním, díky jejichž příspěvkům a pomoci naší společnou svatyni můžeme zvelebovat a využívat.

PŘIPRAVILA SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

DVA PRAVOSLAVNÉ NÁVRATY: MILOVICE A DVORCE

Příběhy Dvorců a Milovic ukazují, že když se najde pár odvážných a obětavých pravoslavných kněží, může se pravoslaví vrátit i do míst, kde nebylo tisíc let.

MILOVICE

8. listopadu se už každoročně na vojenském hřbitově ve středočeských Milovicích pořádá pietní vzpomínka na italské válečné zajatce z 1. světové války, kteří zde zemřeli za ostatními dráty zajateckého tábora. Letos poprvé se pietního aktu kromě katolického kněze zúčastnil i kněz pravoslavný.

Na vojenském hřbitově v Milovicích, příznačně nazvaném Italský, leží přes sedm tisíc mrtvých italských zajatců. Proto si také italské Ministerstvo národní obrany od české vlády tento hřbitov za symbolickou cenu pronajalo a stará se o něj. Kromě Italů však v Milovické půdě leží i pravoslavní Rusové. Podle odborných odhadů jich zde poslední místo spočinutí našlo mezi pěti až sedmi stovkami. Jde o vojáky tehdejší carské armády. Pocházejí tedy ze všech koutů tehdejší ruské říše, od Sibíře až po Ukrajinu. Není bez zajímavosti, že všichni tito naši zesnulí pravoslavní bratři měli řádný církevní pohřeb. Mezi zajatci se totiž nacházel i pravoslavný pop. Někdy v průběhu let 1914 až 1918 si dokonce ruští zajatci uprostřed maďarskými strážemi hlídaného tábora zbudovali pravoslavný kostel. Během 1. světové války se tak v Milovicích nejen řádně pochovávalo, ale sloužily se i pravidelné pravoslavné liturgie.

Po válce několik ruských emigrantů vytvořilo sbírku a nechalo na vojenském hřbitově zbudovat památník na paměť mrtvých zajatců, kteří mnohdy umírali ve strašlivých podmínkách. To bylo však naposled, co se o tyto naše mrtvé pravoslavné bratry někdo staral. Nejenže hřbitov devastovali sovětsí vojáci, kteří Milovice po okupaci v roce 1968 obsadili, ale ani po samoto-

vé revoluci o hroby nikdo neprojevil zájem, přestože Italové několikrát nabízelí spolupráci v péči o hřbitov Ruskému velvyslanectví. Mamě.

Až letos se vše změnilo, a to díky iniciativě milovických pravoslavných a jejich kněze Pavla Samotovky. Otec Pavel v létě oslovil zástupce Italského velvyslanectví, kteří jej nadšeně přijali. Od letošního roku se tak pravidelného pietního aktu budou zúčastňovat i členové pravoslavné církve. Po okázalém ceremonálu odsloužil na hřbitově otec Pavel i panychidu za naše pravoslavné bratry. Bylo to zřejmě poprvé po devadesáti letech. Je zajímavé, že se mu dostalo uznání od mnoha italských představitelů, kterým se panychida líbila a vyjádřili naději, že se s ním za rok opět na hřbitově sejdou.

Pravoslavný život v Milovicích však není jen o mrtvých. Naopak. Každou první neděli v měsíci zde otec Pavel slouží v katolickém kostele svatě Kateřiny Alexandrijské pravoslavnou liturgii. Na tu listopadovou se dostavilo skoro čtyřicet lidí. V prosinci, kdy zde ve svátek sv. Kateřiny sloužil vладыka Kryštof, se přišla pomodlit již téměř stovka pravoslavných. Pravoslavní, kteří se v Milovicích začínají formovat, jsou zajímavou směsí mnoha národů – volyňští Češi a Slováci, Slováci, Ukrajinci, Rusové a samozřejmě Češi. Rozdílnost není na škodu. Vztahy mezi pravoslavnými jsou na velmi dobré úrovni, i když se v přátelských debatách plyně přechází z češtiny do ruštiny nebo ukrajinštiny.

Milovická obec se bude bezespotu rozrůstat. Pravoslaví se do Milovic vrátilo. Tentokrát našťěstí už bez bída 1. světové války.

DVORCE NA MORAVĚ

Městečko Dvorce na Moravě se nachází v bývalém okrese Bruntál a má tisíc pět set obyvatel.

Ač na to dnes nevypadá, je nejstarším sídlištěm v okruhu desítek kilometrů. Jeho počátky se datují do doby konce Velké Moravy. Zpočátku sloužilo jako kupecká osada a překladiště zboží na kupecké trase do Polska. Je více než pravděpodobné, že až do rozkolu se zde sloužila pravoslavná liturgie. Pak se město stalo katolickým a v patnáctém století se přiklonilo k protestantismu. Násilná rekatolizace v celé, tehdy převážně protestantské, oblasti napomáhala spíše pověrám a magii než křesťanství. I zde se upalovaly čarodějnice jako v ne příliš vzdáleném a těmito procesy proslaveném Šumperku.

Dnes se jedná o oblast duchovně velmi zanedbanou. V městečku jen skomírá katolická farnost, která nevyvíjí žádnou aktivitu. Jako blesk z čistého nebe tak na místní lidi zapůsobilo, když se zde před rokem začaly sloužit pravoslavné bohoslužby. Může za to Radka Kristýna Kasperlíková, studentka bohosloví z Olomouce. S pomocí diákona Mojmíra Kříže přemluvila jesenického kněze Libora Kratochvílu, který sem občas jezdí sloužit liturgii.

28. září na svatého Václava se v kapli svatě Kateřiny, kterou pravoslavným zdarma půjčuje obec, jež jí vlastní a používá jen jako pamětní síň, konal dokonce křest novorozeňátka Anny Marie, dcery pravoslavného konvertity, který v obci vyrostl. Šlo zde tedy dost možná zřejmě o první pravoslavný křest po tisíci letech.

Na příležitostné liturgie sem přijíždí pravoslavní z celé země, kteří ke Dvorcům mají nějaký vztah, a přicházejí také dvorečtí katolíci, kteří o pravoslavnou bohoslužbu jeví pozoruhodný zájem.

Aby toho nebylo málo, tak ve Dvorcích vznikl i pěvecký sbor, který se učí zpívat pravoslavné duchovní písně v češtině i církevní slovanštině. Má skoro deset členů a jeho první veřejné vystoupení bylo při vernisáži ikon v Jeseníku. Jmenuje se podle místního potoku Lobník. Tento název má slovanský základ a potok jej nese už od prvních dob slovanského osídlení v oblasti. Stačí si před jeho jméno dosadit písmeno z, abyste zjistili, co to znamená. A i když se amatérský pěvecký sbor vlastně jmenuje Zlobivec, jeho poslání je právě opačné.

Příběhy Dvorců a Milovic ukazují, že když se najde pár odvážných pravoslavných a obětavých kněží, může se pravoslaví vrátit i do míst, kde nebylo třeba tisíc let. Zkušenosti ukazují, že stačí jen zrno víry a jeden člověk dokáže strhnout ostatní. Ukazují také, jaké divy způsobí, když se v nějaké vesnici nebo městě začne sloužit pravoslavná liturgie, byť třeba jen jednou za pár měsíců. Je pozoruhodné, jak začne lidi přitahovat a jak se z míst takřka pohanských začínají stávat místa duchovního života.

LEOŠ KYŠA

O ROCKOVÉ HUDBĚ, MISIONÁŘI ROCKEROVI A ŘECKÝCH DĚTECH

Hudba na nás působí víc, než si možná uvědomujeme. Slyšíme ji totiž nejen "ušima", ale také celým tělem a každá buňka našeho těla je tak rozehvívána její vibrací. Všeobecně se rocková hudba nepovažuje za duchovně povznášející, právě naopak. Osobně jsem měla možnost točit dokument s mladým mužem, který popisoval, jak ho k satanismu přivedl poslech určitých konkrétních skladeb, které slyšel v rádiu. Vyvolalo to v něm touhu vyloupit hrobku, obstarat si

ostatky zesnulých. Při rituálech, o kterých nikde nečetl, a které se mu zjevovaly pouze při poslechu hudby, si zohavoval tělo řeznými ranami a několikrát se dokonce pokoušel o sebevraždu. Proto nás velmi zaujalo, když jsme na ruských portálech našli informace o misionáři, který se cílevědomě věnuje právě rockerům.

Neformální kultura (tedy např. rocková a další tvrdší hudba) je často na křesťanských i pravoslavných webových stránkách představována jako démonská až ďábelská, což vede k tomu, že ti, kteří se takové hudbě věnují, bývají odsouzeni spolu s hudbou a málokdo se ptá, co vlastně mladé lidi k takovým projevům vede. Agresivní hudbu, která se líne z rádií, pak už přijímáme jako určitě nucené zlo a ty, kteří se této hudbě s nadšením oddávají považujeme nezřídka "za ztracence". Máme být opravdu jen pasivně lhostejní?

Igumen Sergij, který se kdysi sám rockové hudbě věnoval, však považuje tyto mladé lidi za hledající, kterým je třeba podávat pomocnou ruku. Jak uvedla agentura Interfax 22. října t.r. známý misionář igumen Sergij přislíbil dokonce pomoc muzikantům z rockového klubu Generator v Togliatti, kterému hrozí uzavření.

Podle igumena Sergije jsou rockeri místního klubu intelektuální, přemýšlivou a hledající mládeží. Rockový klub "Generator" v Togliatti je místo, kde mladí hrají živou hudbu a věnují se tvůrčímu hledání. Nejsou to podle jeho slov chuligáni a neužívají drogy. Rockeři se na igumena obrátili s prosbou o pomoc dopisem sami a informovali ho, že část poslanců samarské gubernie požádala přímo gubernátora, aby byla činnost klubu zastavena. Igumen Sergij má v úmyslu mladým pomoci klub zachovat. Chce navštívit Togliatti s rockovou kapelou Piligrim, jejíž vedoucí Andej Kovalev je nejen známým podnikatelem, ale stal se i poslancem Mosgorodumu. Spolu s ním chce vytvořit pro klub Generator projekt s náplní, která pomůže hudebníkům jejich klub zachovat. Igumen Sergij totiž nevidí východisko v restrikci, ale naopak připomíná paralelu, která se zde nabízí: i Ježíš Kristus poměrně často pobýval s různými hříšníky, daleko horšími, než o ja-

kých právě hovoříme, ale my už se možná považujeme za příliš čisté, než abychom se něčím tak špinavým zabývali. Ale Církev je poslaná k celému světu, aby všude šířila celé Evangelium.

Originál zprávy na:
<http://www.interfax-religion.ru/orthodoxy>

Podle toho, co si lze na stránkách dalších serverů přečíst, nemají ani pravoslavní v Rusku na aktivity igumena Sergije stejný názor. Jenže „ty zdánlivě anarchické a rockové děti“, žízňící a hledající, možná jen neuměle vyjadřují to, co „řecké děti“ volají z plných

plic. Děti a mladí mají sny. Sny o lepší budoucnosti. Sny o ideálech. Sny o lásce. O lepším světě.

Téměř ve stejné době, kdy jsme připravovali tuto zprávu do tisku, nám jeden z čtenářů zaslal odkaz na jinou webovou stránku a dotaz, jak si lze vysvětlit, že v zemi, která je z 90% pravoslavná, se něco takového děje? Všude jinde by se to dalo čekat, ale v Řecku? Co se to stalo s pravoslavnou mládeží? Nebo už v Řecku snad není pravoslavná mládež?

V tom článku se psalo:

V Řecku zuří revoluce, podobné „boje“ lze brzy očekávat v celé Evropě, frustrace občanů z politiků, politiky a konzumní společnosti přesáhla únosnou míru.

Řecký deník Eleftherotypia 11. prosince uveřejnil dopis kamarádů zavražděného Alexise Grigoropoulose, ve kterém volají po změně společnosti. Násilnosti, jež vypukly v sobotu kvůli zásahu, při kterém byl zastřelen patnáctiletý mladík, pokračovaly několik dní.

JSME VAŠE DĚTI! JSME TI, CO JIM ŘÍKÁTE „známí neznámí“!

CHCEME LEPŠÍ SVĚT!

POMOZTE NÁM! Nejsme teroristi, nejsme „zakuklenci ani anarchističtí živlové.

JSME VAŠE DĚTI,
my jsme ti „známí neznámí“.

Máme sny, nezabíjejte naše sny!

Jsme rozhněvaní, nezabíjejte náš hněv!

VZPOMEŇTE SI!

Kdysi jste také byli mladí.

Teď se honíte za penězi, staráte se jen o to, jak vypadáte, ztloustli jste, vypadaly vám vlasy.

ZAPOMNĚLI JSTE!

Očekávali jsme vaši pomoc a podporu.

Očekávali jsme, že se o nás budete zajímat, že na vás konečně jednou budeme hrdí!

ZBYTEČNĚ!

Žijete falešné životy, sklonili jste hlavy, stáhli jste si i kalhoty a čekáte na den, kdy umřete.

Nemáte žádné ideály, nezamilováváte se, netvoříte!

Jen prodáváte a kupujete...

VŠUDE JEN HMOTNÉ STATKY.

LÁSKA NIKDE. PRAVDA NIKDE.

Kde jsou rodiče? Kde jsou umělci?

Proč nevyjdou do ulic, aby nás chránili?

ZABÍJEJÍ NÁS!

celý článek na iDNES <http://www.osud.cz/cs/clanek.php?id=8359>

POMOZTE NÁM!

ŘECKÉ DĚTI.

Ps: Už na nás nestříkejte slzný plyn. MY pláčem sami od sebe.

Ten dopis vhání slzy do očí. A také nám nastavuje kruté zrcadlo: každému z nás dříve narozených. Nutí nás zamyslet se nad tím, nakolik opravdu žijeme pravoslavný život a na kolik se jen „tváříme“, že žijeme. Nepiši nám v skrytu svého srdce vlastní děti stejný dopis? A co si o tom myslíte vy, milí čtenáři?

DOPIS Z ŘEČTINY PŘELOŽILA
SOŇA DORŇÁKOVÁ-STAMOU

PŘIPRAVIL

DIÁKON MAREK MAXIM ŠVANCARA,
ROMAN JURIGA A SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

župánek. Vedle stály dvě zrcadlové skříně, nedalo mi to a šla jsem se do nich podívat. Byla tam spousta krásného oblečení.

„To všechno jen pro mě?“ zeptala jsme se s údivem.

„Ano“, řekl Velkin - „jen pro tebe“.

Skočila jsem Velkinovi do náručí a nic jsem neřešila! Až když Velkin odešel, začalo mi být smutno. Začala jsem se modlit k Bohu, že mu moc děkuji, ale kdybych měla žít bez své milé rodiny, tak radši budu žít bez toho všeho. A postupně jsem začala plakat a prosit Boha, aby mi vrátil mou milou rodinu. Bez té nádhery, toho všeho se obejdu, tu přeci nepotřebuju, ale maminku a tatínka ano.

Pláču, pláču a usínám. Najednou vedle mě stojí žena krásná jako kvítko nejspokornějšího zahradníka. Najednou mi to dojde! Je to ONA. Ta, o níž zpíváme čestnější nad Cherubíny a ctěnější nad Serafíny... PŘESVATÁ BOHORODICE. Padám před ní na kolena a začínám se modlit. A slyším, jak říká: Přivedla jsem sem tvůj sen, protože ti chci říct, že za to, jak ses hezky modlila, ti nechám i tu krásu v domě Velkina a taky tam přivedu tvou rodinu a nikdo o tom nebude vědět. KROMĚ

NÁS DVOU, BUDE TO NAŠE TAJEMSTVÍ. A taky nikomu neříkej o tom, koho jsi viděla ve snu. Jen chod do kostela a modli se. Když to budeš dělat takhle, tak nalezeš místo v království nebeském. Tu se u ní objevil anděl a Ona říká: „Tady máš anděla a ten tě bude chránit před vším zlým“.

Najednou se vzbudím na té samé posteli, kam mě uložil Velkin. Sedí na ní mamka a ptá se: „Půjdem do kostela?“

„Ano, jistě, maminko“, odpovím. A jde se. Najednou poprvé v životě cítím ten pocit. Za chvíli začínám nejistě pomáhat zpívat a potom nevnímám svět. Jediné, co v tu chvíli vím, je to, že nikdy nechci přestat chodit do kostela, protože jedině tam cítím já i moje duše pocit, který se nedá s ničím srovnat!!!

PAVLÍNKA – CHRÁM SV. MIKULÁŠE, PRAHA

Děkujeme milé Pavlínce, která potěšila celou naši redakci - a věříme, že její upřímné vyznání zahrálo u srdíčka i vás, milí čtenáři. A tak se budeme v příštím roce těšit na další příspěvky z pera našich nejmladších „korespondentů“ a věříme, že se k Pavlínce přidají i další naši mladí tvůrci.

VÁNOČNÍ SEN

Jmenuji se Gabrielle a je mi 11 let. Žiji se svou maminkou ve Velké Británii. Bydlím nedaleko velkého bazénu Axa, takže se pořád chodím koupat. Mé nejoblíbenější dny v roce jsou Vánoce a víte, proč? To se dozvíte z dalšího vyprávění.

Jednou na Vánoce jsem musela jít nakupovat do Shane. Když jsem se vracela zpátky, začalo hodně sněžit, takže jsem neviděla, kam mám jít a tak jsem zabloudila. A když přestalo sněžit, tak jsem se ocitla před velkým domem, který byl celý osvětlený. Byla jsem hodně unavená a hladová, takže jsem zaklepala.

Otevřel mi starší pán a řekl:

„Vítej u nás. Tak co, jaká byla cesta?“

„Dobrá“, odpověděla jsem. Ale vůbec jsem to nechápala: jaká cesta? Vždyť jsem tady omylem, asi si mě s někým spletli a dál jsem se tím nezabývala, ale to byla chyba.

Ten pán řekl: „Já jsem Velkin, a ty?“

„Jsem Gabrielle, těší mě.“

„Mě taky.“

Velkin mě odvedl ke stolu a posadil mě na židli před hromadu jídla a pití, které zbožňuji. Najedla jsem se a napila k prasknutí.

Pak Velkin řekl: „Odvedu tě do tvého pokoje, chceš?“

„Ano (do mého pokoje)?“

Odvedl mě do krásného pokoje v barvě tyrkysové a axamytu. Moje oblíbené barvy! Postel byla velká (taková ta na dvě půlky) s blankytně modrou příkrývkou. Na skříně visela noční košilka. Byla axamytová a na ní byly takové ty vlastnoručně vyrobené korálkové kytičky. Ty kytičky měly tmavě blankytnou barvičku. Na košilce visel sametový světlolouncový

NIKITA MICHALKOV: DVANÁCT

Zamyšlení nad výrazným uměleckým počinem ruské kinematografie.

Natáčení remaku je vždy risk. Zvláště, když se jedná o remake tak kvalitního hollywoodského filmu jako je Dvanáct rozhněvaných mužů (1957), který můžeme pokládat za klasiku světového filmu. Michalkov se toho však nezalekl. Americký originál mu posloužil jen jako odrazový můstek, aby dané téma, postavy a dějové linie filmu posunul do zcela nových výšin.

Dvanáct je žánrově soudnické drama, které se odehrává v tělocvičně jedné sportovní školy a hlavní dějovou zápletku v něm vytváří rozhodování o osudu chlapce, které závisí na verdiktu dvanácti soudců z lidu. Musí jednohlasně určit vinu nebo nevinu chlapce, který je obviněn z vraždy svého otčima. Film ukazuje, jak snadno se může dopustit justičního omylu i porota složená ze zdánlivě nezávislých a nezkorumpovaných lidí. Mají sice rozmanitou životní zkušenost a navzájem se neznají, a proto se předpokládá, že budou soudit spravedlivě, jenže žijí „v mediální společnosti“. A tak právě na nich je

vidět nemoc celé společnosti. Snaží se vše zjednodušovat, nahlízejí na věci povrchně s určitou tendenčností. Chlapec je Čečenec. Zavražděný otčím ruský důstojník. Důkazy jsou jasné. V podstatě jde jen o to, jak co nejrychleji vynést rozsudek a jít domů. Vždyť každý dnes někam spěchá. Nedostatek času je symptomaticky ukazatel doby. Všichni se poměrně rychle shodnou, že mladík je vinen. Jenže při hlasování je najednou jeden z nich proti. Jeho hlas proti odsouzení nevychází z konkrétní víry v nevinu čečenského chlapce, ale je spíš osobní pohnutkou svědomí: vždyť se případem do hloubky nezabývali a rozhodovali o osudu chlapce – živého člověka – jen formálně. A tak se před zraky diváků rozpoutává detektivní drama přesvědčování a předkládání důkazů, které přináší stále více a více pochybností, nesrovnalostí a nových možností vidění daného případu. Objevují se zcela nové souvislosti a celá porota soudců z lidu začíná chápat, že vraždu, ze které je mladý Čečenec obviněn, nejspíše vůbec nespáchal. Opět se hlasuje.

A hle: jedenáct zvedne ruku za osvobození mladíka a jeden pro odsouzení. Největším paradoxem je, že nyní pro potrestání hlasuje člověk, který ani v nejmenším nepochybuje o chlapcově nevině (ztvárnil ho sám režisér Nikita Michalkov), od samého počátku o ní nepochyboval. Je však přesvědčen, že pokud bude Čečenec odsouzen, má určitou šanci na přežití. Kdežto, když ho propustí, tak ho skuteční viníci zabijí. Nastává další dilema. Odsoudit chlapce za to, co neudělal (nyní již proti vlastnímu přesvědčení a s vědomím, že je opravdu nevinen), ale dát mu tím současně šanci na přežití, nebo ho pustit na svobodu a tím ho de facto odsoudit na smrt? Spravedlivé rozhodnutí o jeho nevině a propuštění s sebou nese i odpovědnost za to, co se s chlapcem dál stane. Nestačí jen obhájit obžalovaného, ale ještě je třeba nést zodpovědnost za své rozhodnutí.

Jak toto dilema přítomní vyřeší, prozrazovat nebudu, abych diváky nepřipravil o všechna překvapení...

Není lehké vytvořit filmové dílo, kde se hrdinové nacházejí na jednom místě – a docílit, aby se divák ani sekundu nenudil. Nikitovi Michalkovi se to ale daří s mistrnou lehkostí. Neútluné, chladné prostředí betonové budovy s trubkami pod stropem odpovídá atmosféře příběhu. V tělocvičně je spousta rekvizit – zíněnka, míč, piáno, nářadí a všechny rekvizity jsou dokonale a promyšleně využity jako součást dějů. Film je vystavěn z novel, které postupně vyprávějí jednotliví hrdinové – každý zohrává svou etudu s využitím přítomných rekvizit. Herecké výkony a režijní vedení herců je tak vynikající, že nelze říci, která z dvanácti postav podává lepší výkon. Je to koncert bravurních výkonů. Dějové zápletky jednotlivých novel neodporují hlavní dějové linii filmu, naopak – jsou to ale současně poučné výpovědi našich hrdinů, které divákovi nedávají ani na sekundu vydechnout.

Jednotlivé postavy ve filmu představují konkrétní typy, které autorovi umožňují ukázat různorodost jak charakterovou, tak i národnostní a sociální. Typizace hrdiny sebou ale často přináší různá úskalí: nesmí se proměnit v šablonu, kdy

bude mít hrdina jen jako nálepku určité vnější znaky a stylizovaně nereálné projevy, jak se to občas stává, když se například v USA točí filmy o Rusech nebo Indiánech. Podobných chyb se dopouštěli i renomovaní socialističtí tvůrci, když všeobecně přejímali typ fašistického Němce – odosobnělého vojáka. Michalkov však vytvořil hrdiny „z masa a kostí“. Důkladnou znalost tématu, profesionalitu režiséra a herců lze vytušit z každého jejich gesta, repliky a děje, které jsou přesně zacílené na emoce diváků. Film bourá předsudky, které si společnost vytvořila vůči různým národům a národnostem. Čečenec (Rusy paušalizovaný na teroristu a vraha) se v tomto filmu stává obětí, Žid je představen jako čestný člověk atd.

Ve filmu můžeme zpozorovat snahu Michalkova ohodnotit a diagnostikovat stav současné ruské společnosti. Rusko stále ještě považujeme za tradičně totalitní společnost a právě Dvanáct svědčí o tom, že ve společnosti je již vytvořen prostor pro vznik filmů, které otevřeně kritizují, jak společenský řád, tak společenské trendy.

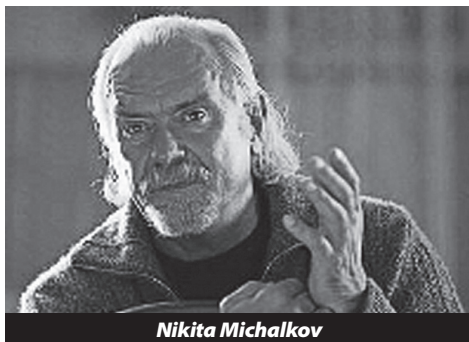
A uvažme přitom, že divák v Rusku chápe filmovou realitu jinak, než divák v západní společnosti, kde jsou filmy vnímány jako show fantazie autora. V Rusku se od samého počátku vývoje kinematografie využívalo hraných filmů pro zobrazování reálného života. Michalkov se nebojí nastavit Rusům nemilosrdné zrcadlo, otevřít před veřejností tabuizovaná témata, i skrytá tajemství zvrácených obchodů, které se praktikují v současném Rusku. Oběti právě takového podnikání se stal i náš čečenský chlapec, a to ve chvíli, kdy jeho otčím odmítl developerské společnosti prodat stavební pozemek.

Dvanáct není jen film, v němž lze vytušit rukopis režiséra-křesťana. Jako by mimochodem učil diváka i základním mravním principům: neodsuzovat nevinného, i když je to Čečenec. Nehledět na svůj prospěch a ztrátu času, když mohou někomu pomoci. Připomíná nám, že i v složitých společenských podmínkách můžeme projevit své lidství a moudrost. V obecné rovině platí příběh dvanácti kdekoli na světě: vždyť i u nás „fungují“ pseudopodnikatelé, kteří pro svůj zisk

jsou schopni přestoupit jakákoliv pravidla a dopustit se i těch nejtěžších provinění. Snad nejvýraznějším poselstvím filmu je „zpráva“, že i lidé různých národů, s různým sociálním, náboženským i kulturním zázemím se mohou domluvit a být jednotni v případě nalezení pravdy. Ve filmu si pozorný divák povšimne i řady symbolů a mystických prvků: ať už je to ikona Bohorodice, nenápadně působící na vnitřní proměnu hrdinů, či symbol „uvězněného ptáka“, který teprve s nalezením pravdy nachází i vlastní cestu ke svobodě.

Současní tvůrci, kulturologové i kritici chápou dnes umění jako bezbřehou řeku projevení absolutní svobody. A jakýkoliv břeh působí jako nepřírozený a omezující prvek, zavánějící ideologií. V lepším případě reálnou prací spojenou s překonáváním překážek. Jen málokterý režisér dnes umí vyprávět příběh a vložit do něho i poselství. Málokdo z těch, co dnes prosazují v kinematografii i televizi díla prvoplánově cílená na pudy diváky, si uvědomuje, že společnost, vychovávaná „uměleckou bezbřehostí“, se dříve nebo později začne vyhýbat i všem obtížím, které jí bude způsobovat „setkávání s pevninou“ a ztratí „schopnost chodit po zemi a obdělávat ji“. Jsem absolutně přesvědčen, že pouze lidé a tvůrci směřující k určitému cíli, mohou prostřednictvím svých děl posouvat lidstvo a objeovat „nové země

Nikita Michalkov

i pevniny“, pokořují vrcholy a tvoří velká umělecká díla. Ně ti bezbřezí, co se utápí v ireálném pocitu svobody a sentimentálních stavů, které jim nedovolují překročit sebe sama a vytvořit něco „trvale hmotného“.

Film Dvanáct získal řadu ocenění na prestižních domácích i zahraničních festivalech a byl zakoupen i do české distribuční sítě kin a český divák měl šanci setkat se s ním v malých klubových kinech. Stojí za to vyhledat si, která kina tento ojedinělý snímek uvádějí a využít příležitost, kdy kvalitní kinematografické dílo můžeme vidět na filmovém plátně.

P.S. Dá se sehnat i na DVD, například v Praze v prodejnách Ruského salonu.

KYRIL BOČKAREV

PRAVOSLAVNÁ VIDEOTÉKA

Milí čtenáři! Neustále se na nás obracíte se žádostí o zapůjčení DVD s filmy, o kterých jsme se v našem časopise zmiňovali. Proto bychom rádi vyzvali pravoslavné církevní obce k založení videotéky, která umožní věřícím, aby se s hodnotnými díly seznámili a duchovním usnadní vedení nezdělných škol.

Pokud bude zájem ze strany pravoslavných církevních obcí, můžeme vyžádat a zakoupit copyrightová práva v České televizi a vydat pro vnitřní potřebu DVD s pořady, které vás zaujali, například: cyklus Světci a svědci, Život biskupa Gorazda, Stavitel chrámů (archimandrita Andrej Kolomacký), Archandělské

klíče, Zázraky na břehu řeky Volhy, Tajina křtu, Romani Vodži. Rádi bychom vás také informovali, že Ruská pravoslavná církev má dnes k dispozici kvalitní a velmi obsáhlý seriál Světci, který představuje jak životy svatých raněkřesťanského období, tak významné světce světového pravoslaví a ve zvláštní sérii i ruské světce a novomučedníky a tato DVD lze objednat prostřednictvím našeho zastupitelství v Moskvě při chrámu sv. Nikolaje (u o. Alexije Juščenka).

Uvítáme i vaše tipy na filmová a televizní pravoslavná studia a jejich nabídku DVD, které znáte a rádi byste je doporučili ostatním.

UVIDÍTE V ČESKÉ TELEVIZI ZE ZÁKULISÍ NATÁČENÍ FILMU O SV. LAZAROVÍ

Bazilika sv. Lazara v Larnace, kde sv. Lazar naslouchá prosbám poutníků a dějí se četné zázraky uzdravení.

Nové pořady z dílny dokumentaristky Svatavy Marie Kabošové, které vznikají ve spolupráci s režisérem Kyrilem Bočkarevem, vás čekají na obrazovce České televize již v únoru 2009. 1. února v rámci cyklu Světci a svědci bude uvedena premiéra epizody s názvem „Vzkříšený Lazar“, která vás zavede do baziliky sv. Lazara v Larnace, kde svatý Lazar působil jako první biskup. Jeho svaté ostatky (ukryté v 9. století na neznámém místě), byly objeveny až po požáru v roce 1973 – a díky osobní přítomnosti vladyky Kryštofa a laskavosti o. Spiridona se před filmaři otevřel i vzácný relikviář, a tak i televizní kamera mohla zaznamenat Boží div – z ostatků viditelně vytéká svaté myro.

15. února by měla být uvedena premiéra dokumentu Svatý ostrov – Kypř očima metropolitů Kryštofa v rámci cyklu Cesty víry, v němž navštívíme monastýry Stavros, Kykkos, Machera a další pozoruhodná místa.

Za to, že bylo možné tyto vzácné záběry natočit, patří náš dík podpoře Kyperské centrály cestovního ruchu, která poskytla letenky a ubytování. Dík tvůrců patří především p. Costasi Orphanidesovi, bez jehož pomoci by se cesta nedala uskutečnit.

Michael Kaboš (za kamerou) to neměl lehké, jako žádný kameraman, který má vyhovět hned dvěma režisérům...

Maminka Maria svého syna vůbec nešetří...

Kyril v akci – na Kypru si vyzkoušel i roli asistenta kamery a zvukaře.

UMĚNÍ DÁVAT A PŘIJÍMAT POMOC

Zdá se to tak jednoduché: je tu potřebný a JÁ. Já ochotný dárcce, který mu chce pro slávu Boží pomáhat. Vidím potřebného a pomohu, čím mohu. Zdálo by se, že v dnešní době je nejsložitější jen to „najít člověka dobrého srdce – ochotného dárcce.“ A přece... ne každý umí pomoc přijímat.

Na Kavkaze prý žijí velmi hrdí horalé, pro které je nesmírně těžké přijmout pomoc, i když jsou na tom opravdu zle. Jejich hrdost jim to nedovoluje. Vyprávěla mi o tom známá novinářka a dokumentaristka Petra Procházková, která to zažila mnohokrát. Tehdy se mi zdálo, že to bude asi specifikum kavkazských národů. Potřebný přece přijme pomoc rád – a poděkuje za ni. Jenže netrvalo dlouho a setkala jsem se sama s tím problémem tváří v tvář.

Jsou i tací, kteří neumějí přijímat pomoc. Neustále přemýšlejí, že je to zavazuje, proč to vlastně děláte – a dokonce i někteří pravoslavní nedokáží pochopit, že člověku je možné i pomáhat jen pro Slávu Boží. Pro Slávu Boží, řekneme ze zistného důvodu, který dosvědčují svým životem mnozí světci: když dáš, Pán Bůh ti to desetkrát vrátí. Není to jen pořekadlo, každý, kdo opravdu někdy něco daroval z čistého srdce ví, že to přesně takhle funguje.

Samozřejmě není prospěšné, když budeme svými dary podporovat lenost. Jsou lidé, kteří zneužívají dobroty druhých – a naučili se naříkat, škemrat a „žít na účet druhého“. Jsou ale i tací, kteří se za stav, do kterého se dostali, stydí, ale vlastními silami se z něho nemohou dostat. Stydí se říci, jak na tom doopravdy jsou a že nutně potřebují naši pomoc. Proto musíme být pozorní a vnímaví ke svému okolí, vždyť jejich prosby mohou být velmi tiché a nenápadné. Vždyť nakonec, kdo z nás by se cítil dobře, kdyby musel o něco žebrot?

Jaké to je žebrot, jsem si „natvrdo“ vyzkoušela

v roce 1988, když mě tehdy ještě Československá televize poslala do Vidně bez prostředků s tím, že mě koprodukční partneři vyzvednou na autobusovém nádraží a odvezou do tehdy západního Německa. Jenže on tam nikdo nečekal a já neměla ani šilink na telefon, byl listopad – zima a blížila se noc. A bylo třeba vyžebrot ty peníze, aspoň 100 šilinků na telefon. Když jsem říkala, že pracuji v Československé televizi a peníze jim vrátím, tak si kolemjdoucí tukali na čelo a někteří mi přímo naznačovali, ať ten chodník šlapu jinde. Jeden dobrotitvec mi radil, ať jdu rovnou do utečenec-kého tábora. Byla to zkušenost na celý život: od té doby dám každému, kdo stojí v metru s nataženou dlaní aspoň korunu. Ta koruna mě nezabije a on je na tom možná stejně zoufale, nebo zoufaleji než já tehdy na tom nádraží.

Ale jsou i lidé, kterým jejich hrdost brání nejen v tom, aby poprosili své bratry a sestry o pomoc, ale i v tom, aby pomoc přijímali. Obvykle se od nich odvracíme a řekneme si: No, co. Vnucovat mu nic nebudu. Někdy nás ten zdanlivý nevědek dokonce urazí. Já mu chci dobře a on tohle!?! Položme si však otázku: A my bychom to dokázali přijmout? Jak bychom se chovali my na jeho místě? A proč vlastně neumíme přijímat? Vlastní hrdost, tedy pýcha nám brání. Nechceme si přiznat, že sami nezmůžeme nic. Nechceme pokorně přijmout stav, v němž se po nás nechce nic, jen abychom se odevzdali do vůle Boží, abychom opravdu uvěřili ve slova evangelia:

Proto vám pravím: Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv? Pohlédte na nebeské ptactvo: neseje, nezkvíží do stodol, a přece je Váš nebeský otec živí. (Mt 6, 25-26)

A Bůh nám obvykle nepomáhá tím, že by sypal jídlo, šaty nebo tisícovky z nebe. I když i to se někdy stává. Vyprávěl mi o tom jeden mladý muž, recidivista (jeho příběh zaznamenal dokument Zázraky mého života), který ve věznici uvěřil, a když ho propustili, říká Bohu: „Pane, co mám dělat? Mám zaplatit to a to – tak musím zase krást. Vidíš, že nemám na výběr. Nechci krást, ale musím. Nechci chodit za prostitutkami, ale musím. Která normální by mě chtěla?“ A v tom, světe div se – kolem přefíčel nákladňák a z něho vyletovaly tisícovky. Seskočil z kola a začal je sbírat. Z protější strany silnice přijížděla mladá dívka. Uviděla kolo v příkopu a pomyslela si, že třeba ten mladý muž potřebuje pomoc. A on jí namísto toho říká: „Pojď sem a nasbírej si taky. Letos se tu pořádně urodilo.“ Nemusím dodávat, že ta dívka se později stala jeho manželkou... Je však troufalé žádat po Pánu Bohu, aby takhle sypal tisícovky z nákladňáků každý den! Bůh pomáhá tím, že obvykle posílá člověka, který nám pomůže.

Někdy je největší pomocí, když tomu druhému vysvětlíme, že je od něho velmi troufalé, když očekává a chce od Hospodina, aby učinil zázrak

a nechce pokorně přijmout to, co se mu v podobě vaší, třeba nedokonalé pomoci nabízí.

A že netuší, čím by odplatil? Nebo se to týká právě vás a vy máte pocit, že nevíte, čím byste odplátili? Vždyť každý může druhému odplatit kdykoliv tím, co se žádným hmotným statkem vyvážit nedá: dobrým slovem, láskyplným pohazením nebo vřelým přátelským objetím. Prostě ujištěním: jsem tu s tebou. A takové ujištění občas potřebuje každý z nás... každý z nás má chvíle, kdy je mu smutno. A někdy opravdu stačí jedině slovo – a všechno se rozjasní.

A tak, i když máme pocit, že my sami vlastně nic nemáme a tedy se ani s nikým nemáme, o co podělit, neměli bychom zapomínat na ty nejprostší věci.

*Slunce se nám rozzíná,
poštní čas dnes začíná,
duše probouzí se ze spání
a v srdci zvoní klekáni.*

*Poslední sloku kupletu
dnes anděl listopadu zpívá
o světle, co se připozdívá
a k oděni je v adventu.*

*Když ličidlo temnot jako stín,
mizí pod jitra obocím,
zasvitne perla na dně ulity,
vybraná kupcem – a to jsi ty.*

Jeden z našich moravských duchovních otců, který nechtěl být ze skromnosti jmenován, verši pozdravuje pravoslavně vždy po každé nedělní svaté liturgii – a touto milou smskou mi vždy zlepší náladu a v srdíčku mám radost, protože vím, že na mě někdo myslí. Ty pozdravy jsou tak krásné, že jsem se o tři poslední z nich rozhodla podělit i s vámi. Jedna milá smska dokáže se srdíčkem udělat opravdové divy – a tak by bylo dobré, kdybychom na její moc, na sílu laskavého slova a vroucného přání mysleli po celý rok, nejen o Vánocích a na Silvestra...

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

MÍT KONEČNĚ STŘECHU NAD HLAVOU AREÁL U SLUNCOVÉ 404

ING. ARCH. TAŤÁNA TZOUMASOVÁ NA KONFERENCI NÁBOŽENSTVÍ SVĚTA V DIALOGU NA KYPRU, KDE PŘEDSTAVILA PROJEKTY PRAVOSLAVNÉ AKADEMIE

Milí čtenáři, když jsme před časem vyzvali na našem portále k modlitbám za to, aby se v Praze podařilo získat bezúplatným převodem areál bývalých vojenských objektů v Karlíně, mnozí se ptali: A proč bychom se za to měli modlit? Vždyť to bude jen starost navíc! Odkud vezmeme peníze na opravy – a jak to vlastně bude fungovat? A není to zbytečné, abychom chtěli nějaký nepotřebný, a ještě k tomu v havarijním stavu po záplavách, neopravený majetek Ministerstva obrany? Když si takové otázky kladou lidé uvnitř naší církve, jaké si asi kladou ti, kteří o bezúplatném převodu mají rozhodnout? A to navíc pod tlakem médií, která prosazují komerční zájmy a „přímý zisk z prodeje“. Možná podobně, jako někteří naši věřící a duchovní, projekt nečetli (i když je dostupný na portále www.hlaspravoslavi.cz). A tak jsme se sešli přímo se sestrou architektkou Taťánou Tzoumasovou, autorkou projektu, a vydali se na prohlídku areálu...

Ikdyž je areál ve velmi zlém technickém stavu – již nyní to tu žije. Přicházejí sem dobrovolníci, kteří chtějí pomáhat bližním. Vytváří se tak konečně i v Praze společenství obětavých pravoslavných, společenství, které v hlavním městě navzdory velkému počtu věřících nemohlo nikde vzniknout, protože žádný z našich pravoslavných chrámů nemá dostatečné zázemí. Určité části budov v areálu se podařilo dokonce vysušit a upravit tak, že je tu už místo pro modlitbu (každou sobotu se slouží svatá liturgie) i nedělní školu a také možnost pro organizaci humanitární pomoci. Kdo vidí, co se tu podařilo „z ničeho“ a v nicotných podmínkách, kdo pocítí sílu svatého ducha, který pomalu vstupuje do někdejších historických budov kasáren, už nemůže nikdy říci: K čemu by nám to bylo? Když uvidí „to málo“, co se už podařilo, uvědomí si, jak ohromná možnost se nám konečně nabízí. Setře Taťáně Tzoumasové, autorce projektu, jsme položili několik nejčastěji kladených otázek.

Co všechno by mělo v areálu vzniknout?

Především by se tu mělo vytvořit místo, kde se beze zbytku naplní slova:

„Nespokojme se jenom s dáváním peněz. Peníze nestačí, peníze si lze sehnat, ale oni potřeby vaše srdce, aby je milovalo.“

Místo, kde budou mít všichni ti (a není jich, jak jsem zjistila, v Praze málo), kteří chtějí své schopnosti, svůj čas a svou práci věnovat především církvi, možnost najít adekvátní uplatnění a realizaci. Areál není obrovský, ale dostatečně velký na to, aby se zde dalo vykonávat celé spektrum aktivit: s dětmi, mládeží, od pomoci potřebným až po centrum ekologické výchovy. Může to být kontaktní a humanitární centrum, zázemí Pravoslavné akademie, ale i seminář bohoslovecké fakulty, centrum pro rodinu, může tu být „duchovní léčebnice“ pro zraněné duše a také hospic a bezbariérové dílny. Všechny tyto zdánlivě různorodé celky jsou vzájemně propojeny – a v tom je právě i originalita našeho projektu. Rádi bychom vytvořili modelový projekt péče o duševní a duchovní zdraví válečných veteránů, hospic, na jehož

realizaci budou participovat přední odborníci v oboru ve spolupráci s dalšími pravoslavnými zeměmi, kde již určité zkušenosti mají. Do projektu chceme zapojit také mládež.

Ale proč zrovna hospic pro válečné veterány?

To bude právě to podstatné. Umění doprovázet umírajícího – to není vůbec jednoduché a dnes se ukazuje, že většina hospiců jsou církevní zařízení a není to náhodné. V rámci celé ČR je celkem 12 hospiců, všechny jsou provozovány církvemi. Jen člověk věřící, s jasnou představou o smyslu života a smrti, může být schopen doprovázet. Nevěřící obyčejně smrt a umírání vytěšňují ze svého vědomí, nechť se tím zabývají. Pro nevěřícího člověka jsou tato témata krajně nepřijemná. Mnohem snadnější je odhlasovat zákon o euthanasii. Pokud zde budou existovat domy pro důstojné odcházení, stane se zjevnou i cena života jako Božího daru.

Návrat veteránů ze zahraničních bojišť s sebou přináší nové specifické problémy ve zdravotní a rodinné péči o ně. Tyto problémy bude uvažovaný hospic nejen plně řešit, ale i zkoumat a jejich řešení odborně široce publikovat.

Jak ale přijmou nevěřící pomoc od pravoslavných, modlitbu?

V současné době se už můžeme i v rozhovoru s nevěřícím opřít o výsledky, ke kterým dospěli lékaři. V poslední době se vědecky potvrdilo výzkumem Dr. Rendorfa Byrda z kardiologického oddělení nemocnice v San Franciscu, že modlitba má velmi dobrý vliv nejen na modlíciho se, ale i na osoby, kterým je obětována. Téměř 400 pacientů bylo rozděleno do dvou skupin. Experiment prokázal, že nejen věřící pacienti, kteří se modlili, ale i ti pacienti, za které modlil někdo jiný, se mnohem rychleji uzdravili a měli 2,5x řidší výskyt poruch krevního oběhu. Rovněž potřeba užívat antibiotika se snížila pětikrát.

Francouzský teolog, doktor filosofie a teologie Jean Clod Larche vydal knihu: Léčení psychických nemocí - zkušenost křesťanského

východu prvních staletí. Kniha je zasvěcena chápaní duševních poruch z hlediska pravoslavlí a s odvoláním na svatootečovskou a hagiografickou literaturu 1. - 14. století. Vypráví o zkušenosti léčení psychických nemocí svatými otci, kteří na rozdíl od psychiatrů pojímali člověka celostně (duch, duše, tělo).

Autor vyjadřuje naději, že zkušenost pravoslavlí bude užitečná pro současnou psychiatrii, která je bohužel „vytvořena podle vzoru lékařských věd a předem principiálně odmítá jakýkoliv vztah s oblastí náboženství a mravnosti“. Proto se při zkoumání mnohých případů ocitá ve slepé uličce.

Statut hospicu jako nestátního neziskového zdravotnického zařízení umožní využívat zkušenosti ze zahraničí, zvát významné světové lékařské kapacity a zavedením celostního přístupu k pacientovi dosahovat výjimečných až zázračných výsledků.

Například MUDr. Norbekov – trojnásobný doktor medicíny – má vlastní lékařský institut, kde aplikuje poznatky celostní medicíny a dosahuje vpravdě zázračných výsledků v léčbě.

S těmito postupy případně mohou být seznamování formou sympozií a konferencí i domácí lékaři eventuelně širší veřejnost.

☞ **Projekt plánuje i péči o rodiny klientů,**

Ing. arch. Taťána Tzoumasová

Krédo: Myslím si, že člověk žije teprve tehdy, když svou láskou obejmě a podělí celý svět.

Realizovala řadu projektů pro katolickou a evangelickou církev, pro Fond ohrožených dětí a další občanská sdružení.

Nejvýznamnější projekty:

Charitní dům Samaritán (1994), Ubytovna Betánie pro bezdomovce Charita Olomouc, Bílý kruh bezpečí zařízení pro týrané děti, Dům pro matky s dětmi v tísni – pro FOD, Azylový dům a krizové centrum pro ženy Charita Olomouc, Komunitní centrum Vsetín, ZŠ integra: zařízení pro začleňování postižených do běžného života. Pracuje v Pravoslavné akademii

ale i projekty které budou podporovat institut rodiny jako takové. Proč a jak souvisí projekt hospicu právě s rodinou? Vždyť to je místo, kam lidé přicházejí odcházet...

Přicházejí... ale jsou známa i vyléčení. Přichází i rodina...

Matka Tereza řekla: “Myslím si, že svět je dnes úplně převrácený a tolik utrpení je tu proto, že je tak velice málo lásky v domovech a v rodinném životě. Nemáme čas pro své děti, nemáme čas na sebe navzájem, není čas, abychom se těšili jeden z druhého.”

Proto bude v rámci zdravotnického zařízení vybudována ubytovací kapacita pro pobyt rodinných příslušníků přímo v zařízení. Bude koncipována jako plně bezbariérová a bude splňovat prostorové nároky pro handicapované osoby, aby případně po určité době při návštěvě mohla péči o klienta převzít rodina.

Zejména v těch případech, kdy dojde ke zlepšení stavu natolik, že může být klient propuštěn do domácího prostředí, je třeba rodinu naučit o svého postiženého veterána pečovat a tedy v rámci bezpečí hospicu jí poskytnout prostor se této péči naučit.

Někdy se rodina chce o své příbuzné starat – ale největším problémem je, že vám dnes nikde nevysvětlí, jak to správně dělat.

☞ **Komunitní a sociální centrum pro azylanty a imigranty je také zajímavá myšlenka...**

Co se týká migrace obyvatel v rámci Evropy, je příliv imigrantů ze zemí Pravoslavlí na vzestupu a se vstupem kandidátských zemí do EU se očekává výrazný nárůst počtů imigrantů v České republice. Pro potřeby zlepšení demografických potřeb ve státě se předpokládá začlenění 20 000 cizinců do pracovního procesu ve státě. DHS bude usilovat o přípravu jejich začlenění do pracovního a podnikatelského prostředí bez jakýchkoliv zatížení sociálního systému státu. To umožní právě komunitní, sociální a humanitární centrum budované na křesťanských základech.

☞ **V rámci zpracování projektu jste musela řešit i způsob financování. Kdo se seznámí s vaším projektem a vidí, co všechno by tu mělo do 8 let stát, se především zeptá, odkud na to vezmeme finanční prostředky?**

Projekt je rozložen do etap. V současné době je možné čerpat prostředky ze strukturálních evropských fondů, máme příslibenou finanční pomoc donátorů, existuje celá řada možností včetně sbírek mezi věřícími – v podstatě finanční zabezpečení je v tuto chvíli nejmenší problém.

Jako architekt jsem zvyklá pomáhat klientům se zajištěním financí na investice, a tak se mi podařilo pro rok 2008 získat příslib financování tohoto projektu až do výše 40 mil. Euro, které jsme ovšem nemohli investovat, protože smlouva o výpůjčce od roku 2005 je sice nezrušitelně platná, ale nemožňuje nám ani možnost zahájit správní řízení s příslušnými orgány - a tak stále čekáme. Všechny podmínky stanovené Ministerstvem Financí probezúplatný převod jsme splnili - a přesto se dosud převod neuskutečnil.

Tento projekt má JEN JEDEN rizikový faktor – NEZDAR PŘI ZÍSKÁNÍ AREÁLU od státu .

V případě neúspěchu v získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU se buď zopakuje sbírka od věřících nebo se prodlouží lhůta výstavby.

*Náš rozhovor trval několik hodin a pak několik dalších dní... Při našem rozhovoru se postupně zrodila myšlenka uspořádat Den otevřených dveří, happening – v němž by se veřejnost dozvěděla, co vlastně opravdu chceme, a kdo jsou vlastně lidé, kteří stojí za projektem. A tak se díky našemu rozhovoru nad projektem Karlín zrodil i další: **MOST K SRDCI – ze srdce Evropy do srdcí lidí na celém světě.** Nezní to vládněji než „Evropě to osladíme?“ A tak jsme si řekli, že nám nic nebrání, abychom my pravoslavní – a všichni, kteří to cítí podobně jako my (na vyznání nezáleží), nabídli Evropě také to, co je u nás jedinečné. V našich chrámech se pod jednou střechou setkávají bezprostředně příslušníci*

různých národů i kultur; kteří nacházejí nejen společný jazyk, ale vidí i společnou cestu k řešení některých společenských problémů, které dnes trápi celou Evropu. Ukázalo se, že i ta zdánlivě nevýhodná zápůjčka vojenského areálu má obrovský význam: pravoslavní konečně získali v Praze střechu nad hlavou a místo, kde mohou rozvíjet společně myšlenky, propojovat aktivity a domýšlet to, co vás v kavárně nebo restauraci, kde od rána do večera duní ohlušující hudba, prostě ani nenapadne. A máme co nabídnout.

SMK

V čase uzávěrky tohoto čísla byl naší církvi doručen dopis V. Parkanové – ministryně obrany, v němž pravděpodobně pod tlakem médií, ruší svá předcházející rozhodnutí a MO nám zasílá navazující dopis s výpovědí smlouvy bez udání důvodu, která nás vyzývá k odevzdání objektu 31. března 2009.

Podle dostupných informací, které se zatím podařilo novinářům zjistit, o areál prý projevil nyní (po třech letech!) zájem jiné ministerstvo, které si zde chce zřídit své parkoviště služebních vozidel. Údajně tak vzniknou na ministerstvu vnitra významné úspory. Ale položil si někdo otázku, jak významné mohou být skutečné úspory tohoto ministerstva, pokud pravoslavní budou mít konečně možnost věnovat se duchovní a mravní výchově imigrujících cizinců z pravoslavných zemí v Praze? Stále proto věříme, že se ve státní správě najde objekt, který by umožnil naší církvi, která po tisících letech teprve v posledních 20 letech získala možnost pro svobodný rozvoj (je třeba podotknout, že sv. mučedník biskup Gorazd musel v období 1. republiky prezidentovi T.G. Masarykovi nejprve na základě studia vatikánských archivů a dalších dokumentů prokázat, že pravoslavlí je skutečně na území Československa původní národní víra, a to se stalo v podstatě až v čase velké hospodářské krize a v předvečer 2. světové války).

Věřme v pomoc Boží, a proto vás o to naléhavěji prosíme o modlitby za to, aby i pravoslavní věřící v Praze získali „střechu nad hlavou“ a měli možnost vybudovat si vlastní chrám.

SMRT A VZKRŘÍŠENÍ V PRAVOSLAVÍ

Vidíme všude kolem nás, že postmoderní a post-křesťanská společnost se snaží téma smrti vytěsnit ze svého zorného úhlu, případně smrt a proces umírání bagatelizovat.

My všichni máme podle příkladu televizních reklam zůstat navždy mladí, zdraví a krásní, avšak život každého z nás – ať si to přejeme, nebo ne, je spojen s procesem stárnutí, nemoci, umírání a smrti.

Jak je smrt vnímána pravoslavnou tradicí? Hned v úvodu je zapotřebí poznamenat, že učení, avšak také modlitba a život pravoslavné církve, nevnímá smrt s takovou tragikou a smutkem, jaké jsou v poslední době vlastní bohužel nejenom sekulární společnosti, ale postupně více a více také pohledu bratří a ses-

ter v jiných křesťanských společenstvích a denominacích.

Všichni asi znají radostný pravoslavný paschální pozdrav: „Kristus vstal z mrtvých!“, na který věřící odpovídají: „V pravdě vstal z mrtvých!“, a mnozí slyšeli také velikonoční tropar: „Vstal z mrtvých Kristus, smrtí smrti překonal a jsoícím ve hrobech život daroval“. Kristovo zmrtvýchvstání se pro radostně a pevně věřícího pravoslavného křesťana, který je „v Krista pokřtěn“ a „Krista oblékl“, jak zpíváme při svatě tajině křtu, stává zárukou

a příslibem toho, že s Kristem a v Kristu bude moci také on či ona přejít ze „smrti do života“ a stane se ve věčnosti již natrvalo „účastníkem jeho nehynoucích blah“.

Avšak možná bude trochu překvapivě znít pro některé bratry a sestry konstatování, že koncept věčného života není v pravoslaví statický, nýbrž že je dynamický. Znamená to, že proces duchovního zdokonalování, růstu a poznávání Boha bude i ve věčnosti pokračovat – prakticky donekonečna, avšak pro věrného křesťana či křesťanku, kteří zde na zemi „dobrý boj bojovali“, po překročení hranice smrti těla již bez rizika „pádu“ nebo rizika „zatracení“.

Tedy bez „rizik“, kterým člověk modlitbou, pěstováním křesťanských ctností, častým přijímáním svatých tajin a rozvíjením láskyplného vztahu k Bohu a bližním musí čelit v životě pozemském vlastně neustále a musí se – s větším nebo menším úspěchem – vlastně neustále rozhodovat mezi cestou s Kristem a pro Krista, anebo pro tu druhou, na jejímž konci může být i věčné zatracení. Zatracení pak, dle řady pravoslavných otců a starců, spočívá především v pozdním uvědomění si omylu, kterým bylo odmítnutí Krista a jeho lásky a upřednostnění vášní a neřestí, kterým dala duše přednost před Bohem, když byl zde na zemi ještě čas.

Pravoslavná tradice také připomíná, že zatracení a konečné odsouzení si připravují sami lidé, když sami – jasně a vědomě – říkají Kristu ne a odmítají přijmout jeho lásku. Vidíme zde, že Bůh člověka ani ohledně volby jeho konečného údělu neznásilňuje a respektuje jeho svobodnou vůli. Je na člověku, zda bude životem kráčet s Kristem, anebo bez něj, anebo dokonce proti němu.

Ti, kdo zde na zemi a během svého pozemského pobývání Krista odmítnou, si tak sami volí svůj věčný úděl. Bůh však za každých okolností respektuje svobodu lidské duše a přichází k člověku opět a opět v osobě Krista jako jeho přítel a bratr.

Při utváření křesťanského života, jehož smyslem je již tady na zemi nastoupit cestu

k Bohu, však hraje – kromě pevné víry, že Kristus je konečným vítězem nad smrtí – svou roli také permanentní výzva ke kultivaci duchovního života, výzva k duchovnímu růstu a k trvalému obrácení intelektu a celého života věřícího k Bohu.

Člověk je povolán, aby dosáhl osvícení a poznání skutečnosti, že jeho pravým domovem je Boží království, a k tomu, aby dosáhl theose – zbožštění a svatosti, jejímž průvodním rysem tady na zemi může být absolutní nesobeckost v myšlenkách a činech, trvalé pokání a obrácení mysli k Bohu a nezřídka také dosažení zvláštních duchovních darů, jakými jsou třeba dar duchovního vedení pro ostatní či dar uzdravování.

K dosahování křesťanských ctností, křesťanské dokonalosti a k získávání darů Ducha svatého vede věřícího modlitební život církve a církevní učení, které se potvrzuje křesťanským životem (tj. nikoliv pravoslaví slova, ale pravoslaví života). Toto bývá někdy v rozporu s názorem, který klade větší důraz na správné „myšlení“ a na „literu víry“ než na život víry a duchovní zkušenost. Avšak, slovy sv. Izáka Syrského, světce z 8. století: „Je mylné přemýšlet o Bohu a zapomínat, že jsme v jeho blízkosti.“

Pravoslavný křesťan se tak na svojí nekončící cestě poznávání Boha a prohlubování sjednocení s Bohem, která začíná již zde na zemi a která pokračuje donekonečna ve věčnosti, může opřít nejenom o Boží zjevení a o Boží slovo a nejenom o modlitební a liturgický život církve a její teologii a tradici, ale v neposlední řadě také o generacemi předávanou duchovní zkušenost, k níž nerozlučně patří duchovní vedení věřícím lidem rozpoznávanými starci a duchovními učiteli. Ti i v dnešní složité době dokážou vést a pomáhat radou svým duchovním dětem na cestě k dosahování vyššího stupně křesťanského života a křesťanské dokonalosti, k níž jsme povoláni samotným Pánem. Slova Páně „Bud'te tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský otec.“ (Mt 5,48) musí být v tomto kontextu brána velmi vážně.

Na závěr bych chtěl říct ještě pár slov o tzv.

chápat spíše symbolicky jako důrazné varování nebo přijmeme výklad sv. Teofana Zatočnicka, který mluví o tom, že duše naplněná vášní se po smrti vrhá sama do náruče démonů, kteří ji svádí iluzemi, vždy září před námi naděje, že Pán Ježíš Kristus svým křížem a vzkříšením, pokud jsme v něm, nám otevírá ztracený ráj a dává nám schopnost naplnit svůj časný i věčný úděl vstát a jít k Otci svému.” (Lk 15,18)

Biblická svědectví nás opakovaně utvrzují v tom, že náš nebeský Otec je ve svém domě a čeká na nás. Dějiny Božího lidu nás učí, že náš Otec nebeský miluje a každý den nám dává novou možnost k nastoupení cesty, která povede k němu.

I když ve světě náš život končí a ztrácí se ve smrti, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus přichází, aby nás přijal do věčnosti jako svůj lid a mohl nás převést ze smrti do věčného života.

Na skutečnost, že společenství víry je společenstvím živých, a ne mrtvých, nás jako pravoslavné křesťany upamatovává také to, že naši bratři a sestry nás milují a modlí se za nás stále i po našem odchodu do věčnosti. Obecenství lásky přemáhající smrt a všechnu její prázdnotu tak můžeme v církvi plně prožívat.

Neměli bychom ani uprostřed nejtěžších zkoušek zapomínat na slova sv. evangelisty Jana: “Kde je smrti osten tvůj? Kristus vstal z mrtvých a vládne život a není nikoho v hrobě!”, ke kterým sv. apoštol Pavel k dodává: “Ani smrt, ani život... ani co jiného v celém tvorstvu nás nedokáže odloučit od lásky Boží, která je v Ježíši Kristu, Pánu našem.” (Řím. 8, 38-39)

ROMAN JURIGA

Příspěvek zazněl v rámci programu „Dušičkové nešpory“ 2. listopadu 2008 v kostele Církve československé husitské U Spasitele v Brně. Program pro nejširší veřejnost skládající se z koncertu vážné hudby a duchovního zamyšlení pořádá každoročně farnost vedená farářkou CČSH Aničkou Štěpánkovou.

STÁŘÍ NENÍ NEMOC

Prožitá minulost, přicházející budoucnost a především přítomnost a vztah starého člověka k současnosti není jednoznačný. Čím je člověk starší, tím rychleji ubíhají roky, měsíce, týdny i dny. Občas zase pocít'uje jako by se čas prodlužoval, zastavoval.

Paul Claudl píše: „Někdo si stěžuje na včerejší den, jiný zase na zítřejší, ale člověk potřebuje zestárnout, aby pochopil smysl slova DNES!“

Každý den, hodinu za hodinou se musí naplňovat životem – a to především láskou, která je a zůstává vlastním smyslem a účelem křesťanského života. Křesťanská láska je totiž vždy obětavá ve službě všude tam, kde je jí potřeba. A zde může nastat problém starších a starých lidí, protože se může stát, že se začíná jevit sám sobě jako neužitečný, nevykonný, nebo mu připadá, že někteří mladší lidé v něm vidí již člověka bezcenného, staříka, který již jen překáží určitému ambicióznímu snažení. Ale každý si podržuje svou hodnotu, pokud se zúčastňuje života, v kterém prožil dlouhá léta

a v kterém i v pokročilém věku může být užitečný všem těm, kteří o něj nepřestali mít zájem, a kteří jeho činnost podporují. Odměnou je mu pak stálá láska a přízeň blízkých, kteří mu pomáhají v náročnějších činnostech.

Dávat a přijímat s vděčností. V tom lze nacházet cíl a smysl i na sklonku života. Proto myslím, že i stáří může být a je užitečné více způsoby a nemusí být odsouzeno k samotě a nečinnosti.

V žalmu 92, 13-16 se říká: „Ti, kdo v domě Hospodinově jsou zasazeni, kdo rostou v nádvořích našeho Boha, ještě v šedinách ponechají plody, zůstanou statní a svěží, aby hlásali, že Hospodin je přímý, skála má a podlosti v něm není.“

BOŽENA KRIVKOVÁ

ROZHOVOR S UMÍRAJÍCÍM

Obvykle tam pacienti prý vydrží v průměru měsíc. Jenže tenhle umíral na rakovinu už dva roky. Byl téměř nepohyblivý, museli ho krmit a tekutiny pil láhvi z dudlíku. Jeho oči se však smály. Smály se štěstím, které bylo nakažlivé. A já jsem najednou pochopila, že za tímhle umírajícím chci chodit. Že s ním chci být až do konce. Že chci být při jeho „odcházení“.

Ten zdánlivě nemohoucí člověk mi svým úsměvem, svým pohledem, svým slovem otvíral „svět“. Byl úplně sám. Sám s Bohem. Měl ho v srdci. Není jednoduché dnes najít člověka, který nosí v srdci Krista. Byl nemožoucí jako dítě. Byl odevzdaný do vůle Boží. A právě ta jeho odevzdanost byla tím nejcen-

nějším, co mi dával. On TO dokázal. Dokázal to, až když byl takto zastaven a upoután na lůžko. Nereptá. Nenaříká. Nemluví o tom, co ho bolí. A že ho to bolí hodně, je jasné. Má rakovinu a rozpadají se mu kosti. Nechce ani morfium ani žádné jiné utěšující léky. „Pán Bůh mě tak miluje,“ říká, když odcházím a pevně mi tiskne ruku. Pochopil, že jeho bolest je darem vykoupení. Pochopil, že jeho nemoc je určitá forma mučednictví. Pochopil, že život má cenu i tehdy, když ostatní říkají, že žádnou nemá.

I pro mě má jeho život velkou cenu, i když je to zdánlivě docela cizí člověk. Až jednou odejde, bude mi chybět.

KATEŘINA MALÁ

NA PRAHU VÁNOC

Opět jsme zažili svátky Kristova narození a také Nový rok. Děti v křesťanských rodinách se těšily na dárky od Ježíška. Mnoha dalším však tentokrát přinesl dárky americký „Santa Klaus“, v něčem tak velmi podobný „Dědu Morozovi“ z Čukotky, který u nás přinášel dětem dárky za Stalina... Někomu však nepřinesl ani dárky, ani pro přežití nutnou skývu chleba vůbec nikdo...

Všechny děti se těší na vánoční prázdniny a lidé pracující – křesťané i nekřesťané se u nás i v mnoha jiných zemích připravují na několik volných dnů odpočinku v rodinném kruhu.

Do nového roku 2009 však, přízněji si to, na rozdíl od našich předškoláků a školáků hledí většina dospělých s jistými obavami a starostmi. Nemine totiž den, abychom se z novin, rádia či televize nedozvěděli, že zdraží to či ono a že svět bude patrně nadále zápasit s ekonomickou krizí. Často se také dozvídáme, že té které komodity, suroviny, potraviny začíná být i navzdory globálně se šířícímu blahobytu nedostatek.

Pocit frustrace někdy ještě umocňuje nehorázné jednání části politiků, volených za naše zástupce, kteří namísto toho, aby hledali, co je dobré a prospěšné pro pospolitý lid a zemi, bez skrupulí sledují jenom prospěch svůj a spřátelených podnikatelů a v četných případech za tímto účelem zneužívají jim svěřenou moc a možnosti.

Důvodů k optimismu tedy člověk s průměrným či podprůměrným příjmem mnoho nemá a mnohé z nás rozesmutňuje také skutečnost, že i když uběhlo 19 let od pádu totalitního systému a nastolení svobody a demokracie, česká společnost jako by ještě doposud nevybředla z celkového duchovního a mravního marasmu.

Nejenom hospodářský život u nás je až do našich dnů velmi často určován úplatkářstvím a mafiánským jednáním jednotlivců i celých skupin lidí, kteří s vidinou vlastního prospěchu a udržení si svého statutu a moci (a ta je dnes definována především jako moc ekonomická) neváhají ostatní lidi – svoje bliž-

ní a spoluobčany donekonečna zpoplatňovat, vydírat a zastrašovat.

Je znepokojující, když se dozvídáme, že strůjci současných potíží, kterým musí čelit obyčejní lidé, bývají nezřídka z rudých na modré, oranžové, černé, zelené či jinobarevné předělání „služebnicí“ rudé předlistopadové moci – často také arogantní a prospěchářtí lidé s ostrými lokty a jednající v mnoha situacích bez skrupulí a jakéhokoliv přesvědčení nebo zásad.

Do naší společnosti, určované ve svých hodnotách nezřídka sobeckými zájmy těch, kterým jsou slova jako milosrdenství, charakter a odpovědnost cizí, má přijít a má se narodit božské Děťátko, Pán Ježíš, a má se narodit v každém z nás.

Jaké jesličky pro něj připravujeme? Opravdu jsme se v době adventní zbavili vši zloby, nactiutrhání a nenávisti? Oprostili jsme se skutečně od svých četných pozemských starostí?

Anebo jsme se na příchod Mesiáše připravili jenom nákupem v supermarketech, krásně vyzdobeným stromečkem a předvánočním úklidem a napečeným cukrovím? Jsme již opravdu připraveni na to, že se nám, právě nám, narodí a k nám zavítá Král pokoje, o němž zpíváme koledy?

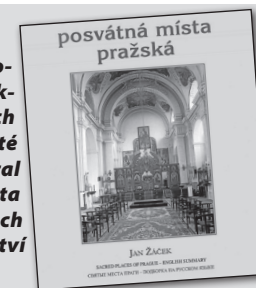
Chceme se mu připodobnit? Chceme se s ním ztotožnit? Chceme mu naslouchat? A chceme doopravdy kráčet v jeho šlápějích?

Anebo jsou pro náš život mnohem více určující četní malí „králové“ a „králíci“ přinášející také v době Vánoc do našich domovů honbu za materiálními statky a nezřízenou posedlost vášněmi, materiálními věcmi a požitky?

ROMAN JURIGA

POSVÁTNÁ MÍSTA PRAŽSKÁ

V listopadu vyšla nová kniha spisovatele a režiséra Jana Žáčka „Posvátná místa pražská“. Dilo vypráví o historii, současnosti a architektuře 26 kostelů, chrámů, klášterů, rotund. Mimo jiné i o pravoslavných svatyních: o chrámu sv. Cyrila a Metoděje, chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice a chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice. Knihu přivítal do života, společně se synodním seniorem Rumlem také metropolit Krystof (autor úvodního textu ke kapitole o pravoslavných chrámech v Praze). Vítání proběhlo 20. listopadu 2008 v kavárně knihkupectví ACADEMIA na Václavském náměstí.

PRAVOSLAVNÝ BRUNTÁL

Pravoslavná církevní obec v Bruntále byla založena teprve před třemi lety a rychle se rozrůstá především díky misijní činnosti prot. Vladimíra Orose. V místní pravoslavné obci se modlí nejen obyvatelé Bruntálu, ale přijíždějí sem pravoslavní věřící i z okolních obcí, zejména z Milotic nad Opavou. Zdejší pravoslavná obec sdružuje již více než 150 pravoslavných různých národností. V neděli 16. listopadu potěšil bruntálské pravoslavné bratry a sestry svou návštěvou vладыka Simeon. Na slavnostní archijerejské liturgii se sešlo více než šedesát věřících a také pravoslavní duchovní z moravských církevních obcí: kromě o. Vladimíra Orose z Bruntálu spolu s vладыkou Simeonem sloužili i o. Vasilij Oros z Frýdku Místku, diákon Mojmir Kříž ze Svitav, hypodiákon Alexandr Belya, tajemník liturgického oddělení Olomoucko-brněnské eparchie a mezi hosty byla i tajemnice vладыky Simeona sestra Perla Jarečná. Vладыka Simeon vyznamenal o. Vladimíra Orose právem nošení hole. Vskutku krásný český duchovní zpěv zazněl v podání sboru, který vznikl v Dvorcích (zmiňujeme se o nich ve zvláštním příspěvku na s. 38), pod vedením sestry Radky a přijel

do Bruntálu zazpívat právě na tuto slavnostní událost. Vладыka Simeon byl opravdu mile dojat a na tvářích přítomných bylo vidět, že zpěv sboru opravdu potěšil srdce každého. Po bohoslužbě se věřící sešli ještě u společného stolu na slavnostním obědě pořádaném na počest vладыky Simeona, kde zazněly nejen české, ale i ruské, ukrajinské a gruzinské písně.

ŽALMISTA PAVEL PRILUTSKIY

LANŠKROUN PŘIVÍTAL VLADYKU KRYŠTOFA

V neděli 23. listopadu nás poctil svou návštěvou vладыka metropolita Kryštof. V srpnu, kdy v Šumperku oddával lanškrounské novomanžele, se omluvil, že se nemůže kvůli povinnostem zúčastnit svatebního veselí. Slíbil však, že koncem listopadu, ještě před začátkem půstu, přijede do Lanškrouna. Přijel tedy, a my byli dostatečně připraveni.

I když napadly kopce sněhu, byl náš malý, ale útulný chrám naplněn lidmi, zpěváci byli naladěni, archijerejská liturgie mohla začít. Přijel i o. Jiří Kolář z Radiměře s mátuškou a diákonem Mojmírem. S vладыkou tedy sloužili o. Patrik, o. Jiří, diákon Mojmír, žalmista Maxim a v neposlední řadě také syn otce Patrika, sedmiletý Andrej. Vše krásně probíhalo, liturgický zpěv byl opět nádherný. Musím podotknout, že tady v Lanškrouně zpívají po-

fesionálové. Při působivé promluvě vладыka opět uvedl naši mysl k rozjímání a znova nám dodal duchovní sílu.

Věřící připravili tolik jídla a pití, že to připomínalo svatební hostinu. Vладыka poznamenal, že svatá liturgie je také hostinou duchovní. Seděli jsme v naší říznici, kde jsou nádherná kachlová kamna z 19. století. Ta vyhrála místnost v tuto mrazivou neděli do příjemného útulna.

Náš milý metropolita Kryštof je u nás vždy vítán a vážen. Vždy, když se s ním loučíme, těšíme se na další setkání. Na dokreslení uvedu jeden příběh: syn otce Patrika stál posmutněle a mátuška se ho zeptala, co mu je, co se stalo. Odpověděl, že má moc rád vладыku a že ho mrzí, že už musí odjet. Takže na mnohá a blahá léta, vладыko!

MÁTUŠKA MAGDALÉNA

Z CÍRKEVNÍ OBCE V MOSTU

Vладыka metropolita Kryštof navštívil dne 13. prosince 2008 pravoslavnou církevní obec v Mostu. Při této příležitosti pogrataloval místnímu duchovnímu správci prot. Vladimíru Kulakovu k 10. výročí kněžského svěcení a předal mu osobní dar „palici s ikonou Pána Ježíše Krista, jak umývá nohy učedníkům“. Tento dar podle slov metropolity symbolizuje obsah duchovenské služby jak otce Vladimíra tak i všech duchovních osob. Neboť smyslem duchovenské služby je sloužit Bohu a bližnímu obětavě, věrně bez oddechu až do konce věků.

Otci Vladimíru Kulakovu blahopřáli k tomuto výročí též věřící z církevní obce v Mostě a duchovní otcové d. o. igumen Kosma, představený místního monastýru sv. Prokopa, d. o. prot. Rapsun z Chomutova, d. o. Miroslav Vachata z Krupky, d. o. prot. Vasilij Bučuk z Prahy a otcové hypodiakoni Ivan Hrubý z Teplce a Vitalij Pipaš z Prahy a další.

Nechť Hospodin Bůh provází duchovenskou službu otce Vladimíra na mnohá a blahá léta!

4. PROSINCE V DEN SVÁTKU UVEDENÍ PŘESVATÉ BOHORODICE DO CHRÁMU VYLDAKY KRYŠTOF VYSVĚTIL V CHRÁMU ZESNUTÍ PŘESVATÉ BOHORODICE NA OLŠANECH NOVÉHO DIÁKONA IGORA EFROMUSHKINA, KTERÝ TU PŮSOBIL JAKO ŽALMISTA.

EPARCHIÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ V OLOMOUCI

V den státního svátku 17. listopadu se v prostorách kaple sv. Gorazda pod katedrálím chrámem v Olomouci konalo eparchiální shromáždění, jemuž předsedal olomoucko-brněnský arcibiskup Simeon. Shromáždění řešilo celou řadu otázek života eparchie a jejího dalšího směřování. Ve smyslu doporučení posvátného synodu projednalo navržené personální otázky týkající se složení eparchiálního duchovního soudu a také zvolilo některé nové členy tohoto církevního orgánu.

Na jednání byl na návrh věřících zařazen bod volby vikárního (pomocného) biskupa. Tím byl 95 hlasy z 97 oprávněných delegátů na eparchiálním shromáždění zvolen o. archimandrita Mgr. Joakim (Hrdý), představený monastýru v Hrubé

Vrbce. O. archimandrita Joakim na shromáždění přijal kandidaturu a byl již předtím schválen jako vhodný kandidát Posvátným synodem.

Eparchiální shromáždění, jehož součástí bylo mj. přednesení zprávy o stavu eparchie olomoucko-brněnským arcibiskupem Simeonem, zprávy o hospodaření o. Mgr. Liborem Raclavským - ředitelem ÚER a zprávy revizní komise, probíhalo pod vedením zvoleného místopředsedy br. Mgr. Marka Novotného v důstojné a věčné atmosféře. Za dobrou přípravu a organizaci patří poděkování pracovníkům Úřadu eparchiální rady v Olomouci, tajemnici arcibiskupa sestře Perle Jarečné a všem, kdo se na přípravě a řádném průběhu eparchiálního shromáždění podíleli.

EVA JURIGOVÁ

Z MAILOVÉ SCHRÁNKY ŠÉFREDAKTORKY

V mé mailové schránce se začaly objevovat rozhořčené otázky: Proč je na oficiálních stránkách pražské eparchie www.pravoslavna-cirkev.cz v aktualitách deklarováno, že chceme radar a přitom se nás na to nikdo nezeptal? Co se to stalo? Nebo se snad naši eparchiální představitelství k názoru věřících stejně arogantně jako politici ke svým voličům? Kdo se skrývá za Památkem hrdinů heydrichiády a mluví jménem pravoslavných a odkdy máme děkana církve? Či je to aktivita? Kdo je za to zodpovědný? Četla jste ty ostudné články? atd.

Po pravdě: nečetla. V té době jsem seděla ve střičně, dokončovala dva programy do vysílání ČT a na čtení denního tisku ani brouzdání po internetu mi nezbyval čas. Někdy nad ránem jsem se dostávala k internetu, abych odpověděla alespoň na tu nejnnutnější poštu. Pak mi přišel mail dokonce i od kancléře o. Josefa Hausara, poslal ho nejen mě, ale i dalším i s fotkou plakátu Jsme pro radar a odkazem na článek na aktualne.cz. Tehdy jsem pochopila, že si pár článků k tomuto tématu i internetové diskuse přečíst musím. A že toto téma nemůže Hlas pravoslavní ponechat bez povšimnutí. Aktualne.cz a další média totiž v člancích „Lepší je mít doma americký radar, než ruské jaderné hlavice“ nebo „Pravoslavní chtějí radar“ reagovala na umístění transparentu

s textem „Jsme pro radar“ na mříži, oplocující vstupní nádvoří katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze.

Jak se ovšem dále dočtete, nádvoří ani brána k tomuto chrámu nepatří... a Památník národních hrdinů Heydrichiády je s námi, důstojní otcové, milí bratři a sestry v Kristu, i s pravoslavnou církví, zcela nesouvisějící instituce...

PŘIPOMEŇME SI TEDY VE ZKRATCE,
CO SE O NÁS PSALO:

„Není to přímo aktivita církve, ale některých našich jedinců. A vzhledem k tomu, že každý člověk má právo na osobní názor a svobodu vyjadřování, já s tím problém nemám,“ řekl k tomu děkan církve Jaroslav Šuvarský. Naopak. On osobně by pro radar zvedl ruku také. „Byly doby, kdy taďy z každého křoví trčely sovětské hlavice, někdy i jaderné, a nikomu to nevadilo,“ vysvětlil. S výstavbou radaru v Brdech proto souhlasí. (...) S tím souhlasí i vedoucí památníku Eva Šuvarská. „Nápis jsem na nádvoří chrámu vyvěsila za celý památník, který tímto aktem vyjadřuje podporu radaru. Máme na to občanské právo a je naší povinností, abychom naši ministryni obrany a naši vládu v tomto ohledu podpořili,“ řekla Šuvarská.

Pražský arcibiskup Kryštof, nejvyšší představitel pravoslavné církve v Česku, ovšem akcí věřících nadšený není. „Respektujeme svobodný názor každého člověka, ale vyvěšení podobného nápisu na chrámu považuji za nevhodné. Naši církvi v žádném případě nepřísluší vyjadřovat se k politickým otázkám. Na chrám patří Kristův kříž,“ řekl.

Chrám byl podle něj vždy útočištěm pro všechny, ať už jsou „modří“, nebo „červení“. Tím by také měl zůstat. Neměl by být místem, kde svůj názor projevuje jedna určitá skupina.

Kryštof současně přiznal, že on s radarem v Brdech z ekologických důvodů nesouhlasí.

„Bolí mě, když se kácí každý strom. Příroda v Brdech by se neměla ničít,“ řekl.

NÁZORY Z MAILOVÉ
SCHRÁNKY ŠÉFREDAKTORA

Nevím, kdo je hlavním iniciátorem vyvěšování takového plakátu na katedrále, snad za éry komunismu podobným statečným způsobem protestoval například proti sovětským raketám. Nicméně nyní se zjevně postavil proti názoru většiny našich věřících a svůj ojedinělý postoj si dovoluje prezentovat jako postoj naší Církve, což je velmi smělé, mám-li být zdvořilý. Hlavně je ale nepochopitelné, jak otázka amerického radaru souvisí s hlavním posláním našeho katedrálního chrámu: vést lidi ke spáse, k Bohu.

ARCHIMANDRITA JÁCHYM

Myslím, že sérii článků o ekologii, a nejenom částí o ekonomice, je z mé strany dost o radaru a dalších militaristických nápadech řečeno. Církev má právo, ba přímo povinnost usilovat o mír a demilitarizaci světa, obranu práva na život všech a všeho a eliminaci nejrůznějších nukleárních a dalších chemických hrozeb. Ve vztahu ke hrozbě islámu můžeme – ba z pohledu Nového zákona přímo musíme – nabídnout místo střelení dialog. Zároveň má ale církev naprosto právo, a možná u nás i povinnost, nebýt proruská. Ve chvíli, kdy řekneme, že jsme proti radaru, protože milujeme obnovený Sovětský svaz, tak jsme (i v diskusi) mimo. Pokud ale řekneme, že jsme za život ve svobodě a bez strachu, tak to má cenu. Petici Ne základnám jsme podepsal již když se to začalo diskutovat asi před rokem nebo dvěma. Mám od nich i odznak se škrtnutou bombou. Pokud je ale naše církev konzervativně pravicová, jak se rádo – zejména mezi slavjanofily – prezentuje musí mít z radaru a raket namířených na kohokoliv a kdekoliv samozřejmě radost. (Rakety a radary ukazují naši zásadovost a pevnost a nikoliv jakousi liberální rozplýlost, která je nám pěci odporná! Výroba a výstavba těchto věcí navíc na základě vládních zakázek – tj. peněz daňových poplatníků – umožňuje podnikatelům zasloužený zisk a neplývá se tak penězi na zdravotnictví, školství a podobně nesmysly.)

Výstavba základen „na obranu těch našich jedinec správných hodnot“ a nejlépe vedení okupačních válek proti lidem, kteří ty naše hodnoty u nich doma neuznávají, je jednoznačně pravicový a konzervativní projekt bez jakýchkoliv levicových či zelených odchylek. Takže, Chceme radar! Ale někteří z nás (například moje nedůležitá maličkost), jej opravdu nechťejí. Bůh mi odpusť odchylku od jednotné linie (momentálně modré) státostrany i lidu.

ROMAN JURIGA

Na ambonu www.pravoslavi.cz, pravoslavných stránkách, které spravuje o. Jan Baudiš v Jihlavě, si lze přečíst další názory a je vidět, že tato aktivita se dotkla i věřících a duchovních na Slovensku. Říkala jsem si, že mi jistě vše vysvětlí mátuška Eva Šuvarská, která je současně tajemnicí osvětového odboru Pražské eparchie i „vedoucí“ Památníku obětí heydrichiády, jak uvádí aktualne.cz. Myslím si, že čtenáři našeho časopisu mají právo na vysvětlení, a proto naši korespondenci zveřejňuji v plném znění.

Milá mátuško,

přišla mi řada rozhořčených a velmi negativních reakcí na vyvěšení transparentu na katedrále. V podobném duchu znějí i ohlasy na ambonu o. Baudiše. Vzhledem k tomu, že mně osobně se nepodařilo zjistit (dotázala jsem pravoslavných z katedrály, které znám), kdo vlastně tuto aktivitu ve vaší pravoslavné obci podporuje (dotázání mi odpověděli, že se jich nikdo neptal, a že se za to stydí), bylo by asi vhodné podat vysvětlení. Jakým způsobem bylo ve vaší pravoslavné církevní obci rozhodnuto, že se transparent vyvěsí, kdo konkrétně vyjadřuje tento názor a jaké pro to má důvody, aby byla naše církev zatahována do závodů ve zbrojení? Musím říci, že tato aktivita vyvolala mimo jiné i velmi negativní reakci jak v televizi, tak v dalších médiích, kde se pohybují.

S láskou v Kristu

MARIA KABOŠOVÁ

Vážená sestro Marie, vyvěšení transparentu na Národním památní-

ku hrdinů heydrichiády/nádvoří/ není Tvůj problém nebo starost. Jsme rádi, že se lidé ozývají, neboť máme svobodu. Ale jakým právem ses vyptávala pravoslavných z katedrály a pohoršovala je. Transparent nebyl na katedrále. Kdo se chtěl zeptat, vždy se zeptal na správném místě. My máme pozitivní odezvy i slušně negativní. Záleží na tom, koho ses ptala. Kolem chrámu a památníku chodí jistě bývalí členové KGB, STB, komunistů, socialistů atd. Za ně naši hrdinové ani sv. biskup Gorazd nezemřeli. Budu jen ráda, když mi napíšeš jména těch, kterým se tento postoj naší vlády, Senátu a dalších nelíbí, zvláště v televizi a dalších médiích. V podpoře radaru nebyla zmíněna ani pravoslavná církev ani pravoslavná česká obec. To je problémem Těch, kteří mají domněnky. A tobě jako režisérce z televize se divím, že si neumiš ověřit pravdivost informace, jen spekuluješ.

Jinak klidně spi, nenech se rušit v bohulibé práci, ke které ovšem tvoje komunistická fráze o „zbrojení“ nepatří.

S láskou v Kristu nezrazuj

MGR. EVA ŠUVARSKÁ

Pozdravuj toho, kdo tě navedl.

BUĎME APOŠTOLY PRAVOSLAVÍ

Milá mátuško,

odpusť, že ti odpovídám veřejně a na stránkách Hlasu pravoslaví. Nemohu jako šéfredaktor Hlasu pravoslaví ignorovat problémy, které trápí ostatní bratry a sestry. Proto jsem a vždy budu pro maximální transparentnost a zveřejňování úplných informací. Vždyť i evangelium nás učí, že není nic zahaleného, co nebudou jednou odhaleno, a nic skrytého, co nebude poznáno. Proto vše, co jste řekli ve tmě, bude slyšet na světle, co jste šeptem mluvili v tajných úkrytech, bude se hlásate se střech.

Povinností novináře je ze zákona: ptát se. Duch postkomunistických metod a praktik STB na mě dýchne kdykoliv, když kdokoliv chce, aby novináři zveřejňovali své zdroje nebo přestali konat svou práci tj. nevyptávali se a „nepohoršovali“, případně sdělovali, kteří z kolegů v médiích nesouhlasí se stranou a vlá-

dou. Základem novinářské etiky je osobní odpovědnost za rozhodnutí, kdy zveřejnit soukromou korespondenci a kdy naopak zachovávat tajemství a nezrazovat a jakkoliv neohrožovat ty, kteří poskytují informace v zájmu osvětlení pravdy. Z tohoto důvodu zcela jistě pochopíš, proč ti nemohu sdělit jména těch, kteří mě sami kontaktovali a distancovali se od transparentu. Mohu garantovat jen jediné - řada z těch, co také svobodně vyslovili svůj názor, v době, kdy u nás vládlo STB, chodili do mateřské školy.

Slova o nastartování „závodů ve zbrojení“ nejsou z komunistického slovníku, ale v dnešních dnech se vyskytují v komentářích amerických i evropských publicistů. Ne všichni totiž považují vydávání miliard dolarů na zbrojení a „nutnou obranu“ za nezbytně nutné. Mnozí si podobně jako já všimají faktu, že při odsunu ruských vojsk a raket bylo deklarováno, že na území někdejších států Varšavské smlouvy nebudou budovány základny NATO a střední Evropa bude neutrální zónou podobně jako Rakousko. Občané této země neměli možnost vyjádřit se v referendu, zda si přejí nebo nepřejí být členy NATO. Dnes navíc řada politiků, včetně našeho bývalého prezidenta, nadřazuje zájem o vybudování první základny s radarem v Brdech nad zájem přijetí Lisabonské smlouvy a budování společného evropského státu. gnorují se hlasy zkušených pracovníků Akademie věd, kteří upozorňují na zdravotní a další rizika spojená s provozem nedalekého letiště v Ruzyni. To všechno je přinejmenším zarážející. A je třeba se nad tím zamýšlet – ale konkrétně a do hloubky: při projekcích filmů, které v televizi nevidíme, při přednáškách, diskusích a neformálních setkáních přímo v Národním památníku hrdinů Heydrichiády a smiření.

Slovník Komunistické strany jsem nikdy neužívala z jednoduchého důvodu: nikdy jsem nebyla jejím členem. Vždycky jsem měla svůj vlastní slovník: a to i za cenu hrozby trvalého zákazu činnosti, kterou měl mimochodem můj manžel řadu let. Vždycky nám totiž šlo o pravdu a čistotu vlastního svědomí. Ano, máme svobodu - ano, máme právo vyslovit svůj názor, ale pak také musíme mít odvahu ho podepsat celým jménem, a to zejména tehdy, když se to

církeve opravdu dotýká. Pokud se to církve ani církevní obce nedotýká, pak bylo třeba to prostěradlo podepsat tím necírkevním subjektem „Památník hrdinů heydrichiády“ a také vyznačit, že mříž a nádvoří nepatří ani k chrámu ani k církvi. Nikoho totiž nenapadne, že nádvoří k chrámu nepatří. Nikoho také nenapadne, že Památník obětí heydrichiády je s církví nesouvisející subjekt, když publikuje své aktivity, včetně vyvěšení transparentu na oficiálních stránkách naší pražské eparchie. Pokud je navíc představený chrámu a ředitel památníku jedna a tatáž osoba, pak ani nelze od novinářů či veřejnosti žádat, že budou vidět dva různé subjekty. A pokud je řečeno, že „to není aktivita církve, ale některých našich jedinců“, pak toto sdělení zcela určitě nevypovídá, že mříž k chrámu nepatří ani to, že se jedná jen o aktivitu zaměstnanců památníku.

Máme svobodu... a součástí svobody je hořovit svobodně a otevřeně. Proto musíme stále znovu a znovu vysvětlovat, že církev není politická organizace – a proto z principu přijímá každého a odpouští každému, kdo se chce skutečně vydat na cestu spásy. Nekádruje a neprovrhuje, protože církev je tu proto, aby nabídla spásu všem – všem bez rozdílu. A různé pokusy o nařčení, že „naše církev je prodlouženou rukou Moskvy a místem pro infiltraci zahraničních agentů a ohrožování státních zájmů“, je nutné důrazně odmítat trpělivým vysvětlováním toho, že Církev je neviditelné mystické Tělo Kristovo, žádná světská organizace a už vůbec ne organizace s jakýmkoliv politickými ambicemi. Ale rozhodně nikoho nepřesvědčíme tím, když budeme v bezprostřední blízkosti chrámu (přijmu-li teorii, že nádvoří ani mříž k chrámu nepatří) vyvěšovat jakékoliv plakáty s politickým obsahem.

Myslím, že úkolem pravoslavných by mělo být hledat vždy a za všech okolností pravdu, Boha, cestu ke spáse a být APOŠTOLY PRAVOSLAVÍ, nikoliv nějaké vlády, strany, či zájmové skupiny. A největším radarem i zbraní pravoslavných vždy byla a je LÁSKA. Láska, která vysvětluje, láska která učí naslouchat jedny druhým, láska, která nepotřebuje transparenty,

protože láska není prázdné heslo a silné gesto. Lásku je třeba dělat: každý den, každou minutu, každou sekundu... Jen dávat v prostorách památníku-muzea donekonečna dětem za pozitivní příklad splnění vojenského úkolu parašutisty, dnes už nestačí, protože když ty děti, návštěvníci, turisté chtějí vstoupit do katedrály, je kromě bohoslužeb a ohlášených exkursí – stejně jako v dobách totality - zavřená. A tak mohou maximálně hledět do vitríny „pravoslaví“ přes sklo... a to mě bolí. Viděla jsem na vlastní oči mnoho těch, kteří nabrali odvalu a přišli k chrámu, připraveni vstoupit dovnitř – ale nikde nikdo. Z toho mě fakt bolí u srdce. Tebe ne?

MARIA

Hlasu pravoslaví zatím chybí kritická sebe-reflexe našich vlastních nedostatků. Nebo se ještě stále někoho a něčeho bojíme? Možná vám zatím nikdo ty kritické postřehy nenapsal. Myslím, že s následujícím názorem nebudu osamocena a povzbudím i další k tomu, aby se konečně otevřeně vyjádřili!

Otec Jaroslav Šuvarský by si měl uvědomit, kdo je a co vlastně chce. Ředitel památníku se skrytou ambicí na senátorské křeslo a politické vavříny, nebo duchovní správce katedrály? Pravděpodobně to první. Pak se ale ptám jako věřící, která se přicházívá modlit do katedrály: Proč katedrální chrám (jistě ne chudý) nemá o velkých svátcích alespoň srovnatelnou květinovou výzdobu s ostatními pražskými chrámy? Proč může být otevřen chrám Zesnutí přesvaté Bohorodice denně a katedrála nikoliv? Mohou-li na Olšanech rusky mluvící věřící přistupovat denně ke zpovědi nebo vést duchovní rozhovor s knězem, proč to nejde pro Čechy v katedrále a je tu zavedena jen společná zpověď??? Proč se věřící po bohoslužbě scházejí v protější cukrárně, když by každou neděli mohla pokračovat neformální setkání v Památníku. Na jakém vhodnějším místě by se měli setkávat imigrující cizinci a hledat společný jazyk vzájemného pochopení? Kde jinde je vhodnější místo pro dialog o nových „ismech“, než tam, kde je vzdán hold hrdinům bojujícím proti fašismu? Nebo byl snad jen z ideologických důvodů nazván Památníkem smiření?

UPSALSKÝ MANIFEST 2008

NADĚJE PRO ZÁCHRANU KLIMATU VE ŠVÉDSKU

K lidem víry se manifest obrací s výzvou ke skromnosti a naději a nabádá k ekologicky i sociálně odpovědnému trvale udržitelnému životnímu stylu.

Na pozvání arcibiskupa Švédské luterské církve Anderse Wejryda se ve dnech 28. a 29. listopadu 2008 do Upsally sjela přibližně tisícovka osobností z různých církví a také osobností vynávajících nekřesťanská náboženství na globální summit o klimatu s cílem předat naléhavou, nadějnou a eticky podloženou výzvu světovému společenství o nutnosti – obzvláště v rozvinutých zemích – zpomalit procesy vedoucí ke globálnímu oteplování a odvrátit anebo alespoň zmírnit dopady extrémních klimatických jevů, jakými se v poslední době stávají sucha, povodně, hurikány i další projevy změny klimatu.

Dalším cílem setkání byla otevřená disku-

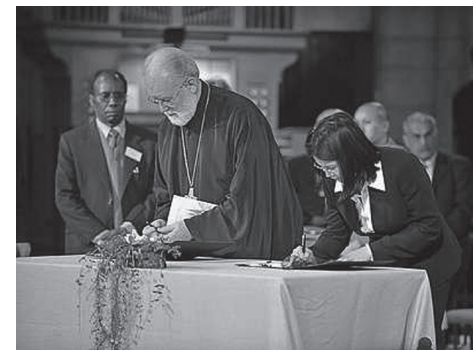
se o dopadech změny klimatu na zásobování pitnou vodou a potravinami v souvislosti se snahou o dosažení cílů OSN v boji proti chudobě a ve snaze o ekologicky a sociálně přijatelný rozvoj v chudých oblastech světa. V neposlední řadě si summit v Upsalle kladl za cíl vyjádřit podporu pro vytýčení nových a ambiciózních cílů ochrany klimatu, které je dle Mezinárodního panelu pro zkoumání změny klimatu při OSN zapotřebí začít uvádět do praxe ještě před rokem 2012, pokud se má předejít dalekosáhlým negativním důsledkům tohoto procesu.

Výsledkem globálního summitu o klimatu, jehož se účastnili zástupci křesťanských církví i osobnosti z řady dalších světových

náboženství je „Upsalský manifest 2008“. Dokument je dostupný v angličtině na www.svenskakyrkan.se a byl určen prosincovému zasedání OSN o klimatu v polské Poznani a vládám USA, Ruska, Číny a Indie a také švédské vládě pro její předsednictví EU (po ČR), ve druhé polovině roku 2009. Manifest mj. vyzývá ke snížení emisí skleníkových plynů z výroby energie, průmyslu a dopravy v rozvinutých zemích o 40% do roku 2020 a o 90%(!) do roku 2050 oproti úrovní roku 1990 a zdůrazňuje současnou morální odpovědnost zejména těch, kterým je svěřena do rukou politická a ekonomická moc.

K lidem víry se manifest obrací s výzvou ke skromnosti a naději a nabádá k ekologicky i sociálně odpovědnému trvale udržitelnému životnímu stylu.

Součástí klimatického summitu ve Švédsku byla kromě slavnostního podepsání Manifestu v upsalské katedrále celá řada doprovodných akcí, seminářů a panelových diskusí věnovaných nejruznějším otázkám; od vnímání ekologické problematiky v různých kulturách a náboženstvích, přes aktuální seznámení se situací některých pod vodou zanikajících ostrovů v Tichomoří, až

po přiblížení obzvláště drastických dopadů změny klimatu pro některé oblasti Afriky a Austrálie.

V rámci panelu 29. listopadu nadepsaného „Příklady trvale udržitelné praxe“, byl představen ekologický projekt „Síla a světlo“ křesťanů z Episkopální církve v Kalifornii, projekt Zelené církve Anglikánů z Velké Británie, projekt Švédské luterské církve zaměřený na ekologická zlepšení a úspory energie v rámci farností a také projekt Centra pro aplikaci obnovitelných zdrojů energie naší Pravoslavné akademie.

ROMAN JURIGA

KYPR OČIMA KATOLICKÉHO POUTNÍKA

Cílem poutníků je od raného středověku Svatá země, Řím, Athos a později Compostella. V jejich stínu zůstává stále například Kypr, spojený s působením sv. Pavla, Barnabáše, ale i sv. Lazara nebo dalších světců: Pantelejmona, Jana Almužníka a dalších. Také ikona Matky Boží z Kykko znamená ve východním světě tolik, co Matka Boží Čenstochovská nebo Mariazellská v západní církvi. Proto jsem byl rád, když jsem dostal nabídku podílet se na poutním zájezdu na Kypr, který byl organizován pro věřící z České republiky i Slovenska za spolupráce a patronátu autokefální pravoslavné církve na Kypru a tamního ministerstva cestovního ruchu. Začátek byl trochu zmatečný, z Prahy odlétalo asi 30 poutníků, dalších jedenáct – hlavně ze Slezska a Slovenska pak z Budapešti. Setkali jsme se až v hotelu – lidé různých vyznání – pravoslavní i katolíci – a různých národností – Češi, Slováci, Rusíni, Ukrajinci, Rusové, jeden Srb, jeden Maďar a jeden Američan. Řidič místního autobusu byl pak kyprský Řek. Vytvářeli jsme tak celý týden jednotu v mnohosti. Každý den po bohaté snídani v hotelu na břehu čistého a teplého moře byl připraven autobus, který nás dovezl na některé významné místo. Po přijetí arcibiskupem, igumenem kláštera, biskupem nebo paní ředitelkou úřadu pro cestovní ruch jsme si prohlédli danou pamětihodnost – katedrálu, muzeum ikon, klášter. Pak po bohatém obědě – jen v pátek byl trochu skromnější – následoval odpolední program zaměřený na novější bolestné dějiny a současnost. Zhlédli jsme hřbitov řeckých obětí nesmyslné války z roku 1974, hroby bojovníků za svobodu z šedesátých let popravených britskou koloniální správou a hrob prvního prezidenta, arcibiskupa Makaria. A večer po výborné večeři se nabízel koupání v moři. To jsme si ostatně užívali i ráno před snídaní. Co mne oslovilo nejvíce? Třeba sloupy v Paphosu, ke kterým byl

FOTO: KYRIL BOČKAREV

PAPHOS. BAZILIKA SV. PAVLA SE SLOUPEM,
U NĚHOŽ BYL APOŠTOL PAVEL BIČOVÁN.

připoután apoštol Pavel, když zde byl bičován, nebo lebka sv. Lazara, kterého Kristus miloval a vzkřísil z mrtvých a který pak zde působil jako biskup. Nádherné jsou sbírky církevního umění v klášteře Kykkos, ženský klášter a poustevna sv. Pantaleona se spoustou květin a stromů v naprosté okolní pustině. A tak bych mohl pokračovat do nekonečna. Podstatné ale bylo to, co jsem zmínil už výše, že jsme se lidé různých vyznání, národností i kulturních tradic během celého týdne sžili a snad tím dali příklad našim hostitelům, jak žít s tureckými sousedy na tak krásném ostrově. Byl bych rád, aby tento ostrov s památkami na počátky křesťanství mohlo navštívit více poutníků. Jen si myslím, že poutní zájezd by nemusel být ubytován v tak dobrých hotelích s tak opulentní stravou. Cena zájezdu by pak byla přístupná i věřícím, kteří mají hlouběji do kapsy.

MUDR. PAVEL DRGÁČ

BLAHOPŘÁNÍ DO ZNOJMA

Dne 23. listopadu t.r. se dožila sestra Albína Rambousková devadesátí devíti let. I přes tento vysoký věk se sestra těší plnému zdraví, i když jí už poněkud opustily tělesné síly a už nechodí na vycházky. Její život byl velmi těžký, ale vždy pod Boží ochranou. Sestra Rambousková nepoznala rodiče, zemřelo jí její jediné dítě a druhá světová válka jí připravila o manžela. Ve Znojenské církevní obci byla vedle mátušky Heleny Novákové a bratra Ilji Popželeva oporou církevního zpěvu po dobu skoro patnácti let. Nyní je v domově důchodců v Jevišovicích, kde také žije bratr otce Alexandra Jiří Novák.

Setře přejeme do dalších let mnoho zdraví a Boží požehnání. Na fotografii je s naší sestrou Albínou otec Alexander Novák, její dlouholetý pastýř a zpovědník.

Na mnohá léta ...

Foto: jer. Lukáš Nešpor

JER. LUKÁŠ NEŠPOR

A K BLAHOPŘÁNÍ SE PŘIPOJUJE

TAKÉ CELÁ REDAKCE HLASU PRAVOSLAVÍ.

K ZESNUTÍ PŘÍTELE ČESKÉ PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE

Dne 12. října t. r. se ve věku 80 let vrátil do Hospodinova domu přítel české pravoslavné církve a osobní přítel vладыky metropolity Kryštofa, člen starého českého šlechtického rodu Radslav hrabě Kinský z Wchynic a Tetova, čestný a devoční rytíř svrchovaného maltéžského řádu a emeritní velkopřevor českého řádu sv. Lazara Jeruzalémského, plk. v. v. Armády ČR.

Rozloučení se zesnulým se v bazilice Nanebevzetí (blaženého zesnutí) Panny Marie ve Žďáru nad Sázavou dne 25. října t. r. z pověření Jeho Blaženosti metropolity Kryštofa (t. č. v zahraničí) zúčastnil mitr. prot. JUDr. Václav Mišek, býv. kancléř ÚMR, který jménem metropolity kondoloval manželce Thámar, rozené princezně Amilakvari z gruzinského královského rodu Dadiani, jakož i synům Konstantinovi a Karlovi Mikuláši, hrabatům Kinským z Wchynic a Tetova s rodinami.

Zesnulý dlouhá léta žil v emigraci ve Francii, kde dosáhl významných vědeckých úspěchů, ale vždy si zachoval své češství. Po návratu z exilu se ujal rodového panství ve Žďáru nad Sázavou, jehož správou se nyní ujal starší syn Konstantin hrabě Kinský, který se se zesnulým otcem rozloučil jménem rodiny.

Bohoslužebné rozloučení vedl římskokatolický biskup brněnský za účasti emeritního arcibiskupa Jana Otčenáška. Obřadu se zúčastnil a shromáždění oslovil za širší spřízněné rody ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg.

Po skončení obřadu byla rakev se zesnulým vynesena z chrámu za podmanivého zpěvu českého chorálu „Svatý Václave...“, aby později v rodinném kruhu byla uložena do rodinné hrobky v Mlékosrbech u Chlumce nad Cidlinou.

PROT. VÁCLAV

LAUREÁT CENY FONDU JEDNOTY PRAVOSLAVNÝCH NÁRODŮ PRO ROK 2009

Fond jednoty pravoslavných národů udílí každý rok ocenění představitelům nejen ze sféry politické, ale také duchovní. V letošním roce byl například touto cenou poctěn již zesnulý arcibiskup athénský Christodulos. Zvláštní komise rozhodla, že laureátem této

ceny pro rok 2009 bude vladyka Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita Pravoslavné církve ve českých zemích a Slovenska. S tímto rozhodnutím seznámil metropolitu Kryštofa předseda fondu prof. V. Alexejev, který pobýval v Praze ve dnech 10. - 12. listopadu 2008.

JIHOČESKÝ PROTOPRESBYTERÁT

V neděli dne 9. listopadu 2008 navštívil vladyka metropolita Kryštof jihočeský protopresbyterát. Nejprve sloužil božskou liturgii v chrámu Všech svatých Země české v Českých Budějovicích a po ní se setkal s pravoslavně věřícími místní církevní obce. Jednal také s pravoslavnými zástupci z města Strakonice, kteří připravují ustavení nové církevní

obce. Pro bohoslužebné účely hodlají zbudovat ve Strakonici pravoslavný chrám.

Pravoslavně věřící ze Soběslavi předali vladykovi Kryštofovi výtvarné práce vytvořené dětmi z místní nedělní školy. Zájem dětí o pravoslavnou víru v jižních Čechách je zárukou, že pravoslavná víra má i zde budoucnost.

Milí čtenáři!

Omlouváme se vám za zpoždění tisku vánočního čísla, ale toto zdržení bylo způsobeno především neutěšenou finanční situací, o které jsem informovala metropolitní radu v prosinci t.r. 150 výtisků, které pravidelně odcházely na Slovensko a byly vyměňovány za Odkaz sv. Cyrila a Metoděje, (za který ale nedostal Hlas pravoslavní žádnou náhradu, protože pravoslavné církevní obce buď Odkaz na náš účet neplatily, nebo jej neodebíraly), zůstalo neuhrazeno, což za rok činí více než 30 000.- Kč, právě tuto částku ovšem nutně potřebujeme k uhrazení našich závazků k tiskárně. Metropolitní rada nedisponuje ani částkou 25 000.- Kč, která je potřebná k zabezpečení chodu našeho portálu. Doufáme, že s pomocí Boží další číslo Hlasu pravoslavní vyjde jako 1-2/2009 v únoru.

Na doporučení a s pozhánáním vladyky Kryštofa se proto nyní obrácíme na všechny pravoslavné církevní obce s naléhavou prosbou VYHLÁŠENÍ SBÍRKY na podporu tisku českého Hlasu pravoslavní a našeho webového portálu.

I když se nám podařilo počet předplatitelů v roce 2008 zdvojnásobit, stále ještě to na pokrytí nákladů za tisk, zlom a především chod portálu nestačí.

Je důležité, aby každý duchovní správce ve své obci

vysvětlil i věřícím, přicházejícím ze zahraničí, proč je důležité, aby podpořili základní komunikační nástroj naší církve ve veřejnosti, kterým je náš pravoslavný portál, pravidelně aktualizovaný, doplňovaný a fungující i se službou aktuálního zaslání newsletterů všem, kteří o zaslání zpráv požádají. Díky tomuto portálu nás začala brát jako vážného partnera i ostatní média. Nemůžeme chtít, aby o nás média psala objektivně pravdivě, pokud mi sami neposkytneme dostatek informací.

Zachovejme vlastní český pravoslavný časopis, který není závislý na reklamě ani na vůli bohatých mecenášů – ale jen a jen na nás.

Děkujeme všem drobným dárcům i těm, kteří nás v roce 2008 podpořili opravdu velkoryse: za 20 000.- Kč sestř. MUDr. Eleně Kolečkové a za 20 000.- Kč ministři financí p. M. Kalouskovi. Děkujeme. Seznam všech dárců a PCO obcí, které nás podpořily, zveřejníme v příštím čísle.

Rádi bychom vás také informovali, že Golos pravoslavia, který vycházel až dosud v ruštině jako nezávislá příloha s komerční reklamou, bude od roku 2009 již samostatný ruskojazyčný celoevropský časopis s novým názvem SVET PRAVOSLAVIA.

*Svatava Maria Kabošová
šéfredaktorka Hlasu pravoslavní*

Z PROGRAMU METROPOLITY KRYŠTOFA VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

ČTVRTEK 1. LEDNA 2009

▶ v 9.30 hod. sloužit archijerejskou liturgií spolu s novoročním díkůvzdáním v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

▶ v 18⁰⁰ hod. účastnit se Novoročního setkání představitelů církve v ČR v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2. Novoroční ekumenická slavnost bude věnována 130. výročí biskupa Gorazda a lze ji sledovat v přímém přenosu v České televizi.

NEDĚLE 4. LEDNA

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

ÚTERÝ 6. LEDNA

▶ v 17⁰⁰ hod. sloužit v předvečer svátku Narození Páně v kapli sv. Nikolaje v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 - Bubenčích

▶ v 22⁰⁰ hod. sloužit velké povečeří v chrámu sv. Jiří Vítězného na Velvyslanectví Ruské federace v Praze 7

STŘEDA 7. LEDNA

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2 a udělit při ní diakonské svěcení otci hypodiákonu Vitalji Pipaši

ČTVRTEK 8. LEDNA

▶ v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

PÁTEK 9. LEDNA

▶ v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií ve věznicí v Pardubicích

NEDĚLE 11. LEDNA

▶ v 10.30 hod. sloužit archijerejskou liturgií v pravoslavné kapli sv. Jana Křtitele v římskokatolickém chrámu sv. Jakuba v Železném Brodě

NEDĚLE 18. LEDNA

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3 a Velké svěcení vody

PONDĚLÍ 19. LEDNA

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2 a Velké svěcení vody

▶ 20. – 27. ledna vykonat na pozvání Jeho Svatosti patriarchy Alexije II. návštěvu Moskvy a sloužit v moskevských chrámech

NEDĚLE 25. LEDNA

▶ v 10⁰⁰ hod. v den svátku sv. mučednice Taťany sloužit archijerejskou liturgií v chrámu sv. Nikolaje na zastupitelství Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku v Moskvě

Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili modlitbou nebo finančním darem vydávání našeho časopisu a chod portálu www.hlaspravoslavi.cz

Chceme vám i v roce 2009 přinášet zprávy z domova i světa pravoslaví a věříme, že nás opět podpoříte. Celá redakce časopisu a zpravodajského portálu včetně šéfredaktora a správce portálu pracuje bezúplatně, ale náklady spojené s grafickou přípravou a vlastním tiskem uhrazovat musíme. Také musíme zaplatit prodloužení licence domény a softwarového programu, a poplatky spojené s přenosem dat, bez kterých náš portál nemůže dál v nadcházejícím roce fungovat.

Máme však pro vás jednu dobrou zprávu: cena časopisu se nezvýší, i když ho tiskneme na kvalitnějším papíře a s Boží pomocí již máme distributora, který sníží na základě smlouvy s Českou poštou náklady na poštovné. Sláva Bohu!

Účet Hlasu pravoslaví:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2009

Celoroční předplatné jednoho čísla činí v roce 2009
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,- Kč

Objednávky:
mailem: redaktor@hlaspravoslavi.cz
prostřednictvím sms: 775 378 231

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel. 241 433 396
mobil 721 407 486

VYDÁVÁ PRAVOSLAVNÁ CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH
S POŽEHNÁNÍM +KRYŠTOFA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO A METROPOLITY
ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

Číslo 12/2008 ročník LXIII

DĚLOSTŘELECKÁ 7
160 00 PRAHA 6
P.O. BOX 655, CZ-111 21 PRAHA 1
E-MAIL: redaktor@hlaspravoslavl.cz
www.hlaspravoslavl.cz

REGISTRACE
MK ČR E 248

ŠÉFREDAKTOR
PhDr. SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ
kabosova@seznam.cz
TEL. 775 378 231

ZÁSTUPCE ŠÉFREDAKTORA
MGA. KYRIL BOČKAREV

EDITOŘI
ARCHIMANDRITA ThDr. MAREK KRUPICA, Th.D.
DIÁKON MGR. HANUŠ NYKL
MGR. ROMAN JURIGA
JEREJ DAVID DUDÁŠ

REDAKCE
OSVĚTA A PRAVOSLAVNÁ DUCHOVNOST:
PhDr. JAKUB JIRÍ JUKL,
MGR. EVA ŠUVARSKÁ, JEREJ MGR. JAN TÝMAL
PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ: LIBUŠE PÍPKOVÁ, DiS.
OLOMOUCKO-BRNĚNSKÁ EPARCHIE: EVA JURIGOVÁ

SPRÁVCE PORTÁLU HLASPRAVOSLAVL.CZ
DALIBOR JAN KOČÍ

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
PhDr. MARTA HOLMANOVÁ

GRAFIKA
TOMÁŠ LANGER

ADRESA PRO ZASÍLÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ:
SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ,
U ZELENÉHO PTÁKA 12, 148 00 PRAHA 4

REDAKCE SI VYHRÁŽUJE PRÁVO NA PŘÍPADNÉ ÚPRAVY ČI KRÁCENÍ ZASLANÝCH PŘÍSPĚVKŮ. REDAKCÍ NEVYŽÁDANÉ RUKOPISY, FOTOGRAFIE A KRESBY SE NEVRACÍ. AUTORSKÉ ČLÁNKY, PŘEKLADY A FOTOGRAFIE JSOU DAREM CÍRKVI A AUTOŘI SI NENÁROKUJÍ AUTORSKÝ HONORÁŘ VE SMYSLU AUTORSKÉHO ZÁKONA. OTIŠTĚNÉ MATERIÁLY NELZE ROZŠÍŘOVAT BEZ SOUHLASU REDAKCE NEBO AUTORA.

JAK SE ZRODIL IKONOSTAS

A dobrá zpráva nakonec: všechny laskavé dárci i ty z vás, kteří jste se modlili za to, aby se dobrý úmysl a dílo podařilo, můžeme potěšit. Ikonostas pro chrám sv. Václava 19. prosince 2008 v pořádku dorazil z Krymu do Litoměřic.

Pravoslavná církevní obec v Litoměřicích děkuje všem drobným dárčům místním i přespólním, zejména pak rodině Andrllově, Mgr. Cvetomire Cvetkové, MUDr. Eleně Kolečkové, ing. Antonínovi Kučerovi, MUDr. Marku Ševčíkovi, žalmistovi Václavu Šťastnému, Mgr. Věře Víchové, hypodiákonovi MUDr. Janu Vohralíkovi a PCO Františkovy Lázně.

Z částky, která se v našich poměrech zdála být na začátku těžko dosažitelná, chybí dnes už jen cca 85.000,- Kč. Číslo účtu litoměřické pravoslavné církevní obce je **196149746/0300.**

MOST K SRDCI

ZE SRDCE EVROPY DO SRDCÍ LIDÍ NA CELÉM SVĚTĚ

Jsme připraveni i na potopu... a co vy? Zveme vás do novodobé Noemovy archy v sobotu 7. února 2009 v den svátku sv. Řehoře Theologa, U Sluncové 404, Praha 8 - Karlín

PROGRAM:

9,00 archijerejská liturgie s metropolitou Kryštofem

11,00 požehnání metropolitou Kryštofem a zahájení výstavy ekologické satiry v obrazech

Kulturní vystoupení dětí z nedělní školy sv. Ludmily

Zajímavé dokumentární filmy

Představení ekologických sekcí Pravoslavné akademie

více informací na našem portálu www.hlaspravoslavi.cz

WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ

**CHCETE MÍT PŘEHLED O TOM, CO SE DĚJE?
STAČÍ NAVŠTÍVIT NÁŠ PORTÁL:**

aktuální informace a zprávy

zasílání pozvánek e-mailem (je ale potřebné zaregistrovat na portálu svou e-mailovou adresu, pokud nevíte jak – ptejte se)

zpravodajství z domova i ze zahraničí

nově: neustále aktualizovaná stránka metropolitou Kryštofa

využijte možnosti internetové služby modlitební pomoci

a připojte se také k prosbám

připravujeme internetové přenosy bohoslužeb

Bez vaší laskavé pomoci, modliteb i darů, nebudeme schopni v roce 2009 portál dál provozovat. Nejde o odměnu pracovníkům, kteří chod zabezpečují zdarma, ale o základní výdaje. Pro rok 2009 potřebujeme zakoupit prodloužení licencí a uhradovat také náklady spojené s přenosem dat.

PROSÍME PROTO: POMOZTE A PODPOŘTE NÁŠ PORTÁL HLASU PRAVOSLAVÍ.